

Mục Lục

Hình bìa: Vu Lan Báo Hiếu.

- 02 Thư tòa soạn
- 03 Thông báo của ban chấp hành cộng đồng
- 04 Thư mời Ngày Thuyền Nhân
- 05 Thông báo của Gia đình QCC-VNCH/ HL
- 06 Thời sự
- 09 Tin giờ chót
- 10 Thuyền Nhân
- 12 Tin Sinh Hoạt Cộng Đồng
- 18 Tin Hòa Lan
- 20 Tin Thế Giới
- 22 Tin Việt Nam
- 25 Truyền thông xã hội dân sự
- 26 Phiếm luận
- Truyện ngắn:
  - 28 - “Bắt Lực” (Topa Hòa Lan)
  - 34 - “Cây đàn guitar trong trại cải tạo” (Hùng Bi)
  - 38 - “Sài Gòn và tuổi thơ tôi” (Trần Mộng Tú)
  - 42 khoa học đời sống (Ks. Trần Tấn Hồng Đức)
  - 43 Góc bạn trẻ (TrangĐài)
  - 45 Trang sức khỏe (Bs. Nguyễn Ý Đức)
  - 47 Cười Chút Chơi (sưu tầm)
  - 48 Đố vui “sukoku”
  - 49 Quảng cáo
  - 50 Danh sách độc giả đóng tiền báo
  - 51 Nhạc: Nguyễn Quyết Thắng
  - 54 Cáo phó

7h

- Hoài Tâm Niệm "Tháng chín trời mưa" (5)
- Tuệ Sỹ "Tống biệt hành" (9)
- Nguyễn Hoàn Nguyên "Trên miền đất thấp" (17)
- Nguyễn Duy "Ngồi buồn nhớ mẹ ta xưa" (19)
- Hoài Tâm Niệm "Vu Lan nhớ Mẹ" (24)
- Lưu Vong "Một đời" (37)
- Trang Đài "Mê con" (44)
- Phạm Kim Luân "Xưa" (46)
- Trần Hoàng Yến "Mẹ là tất cả" (50)

Việt Nam Nguyệt San

Cơ Quan Ngôn Luận CĐVNTNCS/HL

Vietnam Magazine

Tijdschrift van Vietnamese

Vluchtelingen in Nederland

Website: www.congdonghoalan.com

ISSN: 0929-5151

Ban Quản Trị VNNS

Kroeten 9

4871 JT Etten-Leur Nederland

Email: info@congdonghoalan.com

Telefoon: +31 (0)6.38544847

IBAN: NL16 INGB 0001 5086 64

t.n.v. AVVN

Chủ nhiệm: Nguyễn Hữu Phước

Chủ bút: Nguyễn Đắc Trung

Thủ Quỹ: Nguyễn Khai Trí

Kỹ thuật: Bạch mai

Phát hành: Hans Smeekens

Với sự cộng tác của

Bạch Mai, Đinh Ngọc Hiền, Đặng An, Đỗ Văn Bùi, Hoài Tâm Niệm, Vành Khuyên, Lê Quang Kế, Miên Thụy, Lãng Du, Ngô Thụy Chương, Nguyễn Đắc Trung, Trần Hữu Sơn, Nguyễn Quyết Thắng, Ông Năm Chuột, Tam Hợp, Tiểu Yến Tử, Thái Tăng An, Trúc Hà, TyNa, Trần Quốc Hiền, Nguyễn Lê Hồng Hưng, Nguyễn Hoàn Nguyên, Nguyễn Hiền, Võ Đức Tiến, Thảo De Wit, Trang Đài Nguyễn, Ý Nga, Topa, Lê Lãng Du, Trần Tấn Hồng Đức, Tuyết Lê, Hans Smeekens, Anh Quang, Trần Hoàng Yến, San Hàn.

Lập trường

Chống bạo quyền độc tài cộng sản Hà Nội • Ủng hộ mọi tổ chức quốc gia tranh đấu cho tự do dân chủ của dân tộc

Chủ trương

Bảo tồn và phát huy văn hoá Việt • Duy trì và phát triển tình cảm tốt đẹp sẵn có giữa cộng đồng VNTNCS và nhân dân Hoà Lan • Tăng cường tình đoàn kết trong cộng đồng người Việt TNCS tại Hoà Lan • Khuyến khích và nâng đỡ người Việt hội nhập vào cuộc sống tại Hoà Lan

Thư Tòa Soạn

Kính thưa quý đồng hương,

Sau thời gian nghỉ hè, báo Việt Nam Nguyệt San tiếp tục phát hành và gửi đến đồng hương vào tháng 9. Chúng tôi hy vọng mọi người đã có một mùa hè thật vui vẻ và hạnh phúc.

Các hội đoàn tại Hoà-Lan vẫn sinh hoạt đều đặn trong thời gian nghỉ hè: Chùa Vạn Hạnh tổ chức lễ Vu Lan; Giáo xứ Công Giáo tổ chức trại hè cho các thanh thiếu niên; Gia Đình Quân Cán Chính Việt Nam Cộng Hoà kỷ niệm ngày quân lực; Đảng Việt Tân tổ chức tưởng niệm các kháng chiến quân hy sinh trên đường tranh đấu cho quê hương; Nhóm Vinh Danh Cờ Vàng tham dự cuộc di bộ hàng năm tại Nijmegen,...riêng Ban Chấp Hành Cộng Đồng vẫn họp và chuẩn bị các công tác như “Ngày tưởng niệm thuyền nhân” tổ chức vào ngày 25-9-2022 tại Tượng Đài Thuyền Nhân trong khuôn viên chùa Vạn Hạnh Almere, tổ chức đấu tranh cho nhân quyền vào ngày 11-12-2022 tại Nieuwegein, hẹn Bộ Ngoại Giao Hoà-Lan trình thỉnh nguyện thư và chuẩn bị tết nguyên đán Quý Mão vào ngày 14-1-2023 tại Rijswijk.

Tượng Đài Thuyền Nhân

Trong suốt hơn 6 tháng qua, cuộc chiến tại Ukraine vẫn tiếp tục diễn tiến ác liệt và không có dấu hiệu chấm dứt sớm. Mặc dầu bị thế giới lên án và cô lập, bị thiệt hại nặng nề về nhân mạng, vật chất và tài chánh, Putin vẫn không có thái độ khoan nhượng trong cuộc chiến này. Trong khi đó người dân Ukraine vẫn kiên cường chiến đấu bảo vệ quê hương của họ. Cuộc chiến phi nghĩa do Putin phát động không những gây chết chóc, tàn phá đất nước Ukraine mà còn làm ảnh hưởng đến cả thế giới. Giá dầu và khí đốt tăng cao làm ảnh hưởng đến các mặt hàng khác, gây nên tình trạng lạm phát và khó khăn chung cho đời sống của người dân trên toàn thế giới.

Nhìn lại tình hình Việt Nam chúng ta cũng không thấy sáng sủa gì. Trong tháng 7 và tháng 8 vừa qua, nhà cầm quyền cộng sản tiếp tục đàn áp những người đối kháng bằng cách dùng các điều luật như điều 88 Bộ Luật Hình Sự năm 1999 liên quan đến tội “tuyên truyền chống phá nhà nước”, điều 117 Bộ Luật Hình Sự năm 2015 liên quan đến tội “phát tán tài liệu tuyên truyền chống nhà nước”. Vài nạn nhân của những điều luật này có thể kể ra như:

- Nhà hoạt động Nguyễn Lân Thắng bị bắt vào ngày 5-7-2022 và đang chờ xét xử
- Nhà báo độc lập Lê Văn Dũng bị kết án 5 năm tù giam và 5 năm quản chế ngày 16-8-2022
- Ông Trịnh Bá Phương bị kết án 10 năm tù giam và 5 năm quản chế và bà Nguyễn Thị Tâm bị kết án 6 năm tù giam và 3 năm quản chế trong phiên toà ngày 17-8-2022 vì đã phổ biến những tin tức liên quan đến vụ công an đàn áp người dân xã Đồng Tâm.
- Bà Phạm Đoan Trang, một tù nhân lương tâm được nhiều người biết đến bị kết án trong phiên xử phúc thẩm ngày 25-8-2022 với bản án 9 năm tù giam.

Trước đây, nhà cầm quyền cộng sản thường xử dụng điều 331 Bộ Luật Hình Sự với tội danh “Lợi dụng quyền tự do dân chủ xâm phạm lợi ích nhà nước, tổ chức, cá nhân” để kết án những người đấu tranh cho dân chủ, nay họ tiến thêm một bước dùng điều luật này áp dụng đối với những vụ án liên quan đến dân sự. Với tội danh mơ hồ này, người dân Việt nào cũng có thể vào tù nếu xúc phạm đến các viên chức nhà nước.

Ngày nào chế độ cộng sản còn tồn tại, ngày đó người dân Việt Nam còn phải sống trong gông cùm và đau khổ. Chế độ này không thể thay đổi tốt hơn được, mà chỉ có thể xoá bỏ nó bằng một cuộc cách mạng như người dân trong các chế độ cộng sản tại Đông Âu và Liên Xô đã thực hiện, lúc đó người dân Việt mới có thể sống trong tự do và hạnh phúc.

Chúng tôi xin thông báo cùng quý vị muốn đóng góp bài vở cho số báo 332 tháng 10/2022, xin gửi về địa chỉ e-mail: dtnguyen@quicknet.nl hạn chót nộp bài 9/10/2022 .

Nguyễn Đắc Trung

Chủ bút Việt Nam Nguyệt San

Cộng Đồng Việt Nam Tỵ Nạn Cộng Sản tại Hòa Lan
Associatie Van Vietnamese Vluchtelingen in Nederland (AVVN)
Vietnamese Association of Political Refugees in the Netherlands
Kroeten 9 – 4871 JT Etten-Leur - Nederland, Tel: +31 (0)76-5038426

IBAN: NL16 INGB 0001 5086 64 t.n.v. AVVN - KvK.nummer: 40479247
www.congdonghoalan.com @: info@congdonghoalan.com

Thông Báo

về việc tổ chức Tết Quý Mão 2023

Kính gửi:

- Quý vị lãnh đạo tinh thần các tôn giáo;
- Quý vị đại diện các đoàn thể, tổ chức;
- Quý thân hào nhân sĩ;
- Quý đồng hương.

Kính thưa quý vị,

Tết Nguyên Đán là ngày lễ quan trọng trong phong tục của người Việt chúng ta. Đất nước dù trải qua nhiều triều đại thăng trầm khác nhau, nhưng phong tục của ngày Tết luôn luôn được giữ gìn nguyên vẹn như từ khởi thủy, thế mới gọi là Tết cổ truyền.

Xin nêu lên ở đây vài nét chấm phá nổi bật trong sinh hoạt của những ngày Tết:

- phong tục “tổng cữu nghinh tân”
- phong tục “đưa ông táo về trời”
- phong tục “rước ông bà”
- phong tục “gói bánh chưng, bánh tét”
- phong tục “cúng giao thừa”
- phong tục “viếng mộ tổ tiên”
- v.v...

Mỗi con dân Việt cho dù bận bịu công ăn việc làm quan trọng cách mấy cũng gác lại mọi sinh hoạt thường nhật để cùng nhau quy tụ về gia đình vui hưởng “3 ngày xuân” trong tình yêu thương nồng ấm của gia đình - bằng hữu, của xóm giềng - làng thôn. Tục lệ này đã diễn ra như thế từ nhiều ngàn năm nay của dân Việt ta.

Sau hai năm do đại dịch Corona hoành hành cộng đồng chúng ta đã không thể tiến hành tổ chức ngày Tết cổ truyền này. Tình hình dịch bệnh hiện nay đã được hoàn toàn kiểm soát, nên Ban Chấp Hành Cộng Đồng đã quyết định sẽ tổ chức Tết Quý Mão 2023 được ấn định vào ngày thứ bảy, 14-01-2023. Chi tiết về ngày hội xuân Quý Mão 2023 sẽ được chúng tôi thông báo trong thời gian sắp tới trên các phương tiện truyền thông của cộng đồng.

Kính thư !

Nguyễn Hữu Phước
chủ tịch cộng đồng

Cộng Đồng Việt Nam Tỵ Nạn Cộng Sản tại Hòa Lan
Associatie Van Vietnamese Vluchtelingen in Nederland (AVVN)
Vietnamese Association of Political Refugees in the Netherlands
Kroeten 9 – 4871 JT Etten-Leur - Nederland, Tel: +31 (0)76-5038426

IBAN: NL16 INGB 0001 5086 64 t.n.v. AVVN - KvK.nummer: 40479247
www.congdonghoalan.com @: info@congdonghoalan.com

THƯ MỜI

Ngày Thuyền Nhân 25-09-2022

TƯỢNG ĐÀI THUYỀN NHÂN - ẮN TÍCH LỊCH SỬ CỦA DÂN TỘC VIỆT

SAU NGÀY 30 THÁNG 4 NĂM 1975, BIẾT BAO CUỘC VƯỢT THOÁT LỊCH SỬ ĐÃ ĐƯA HÀNG TRIỆU NGƯỜI VIỆT CHỐI BỎ CHẾ ĐỘ CỘNG SẢN VIỆT NAM RỜI KHỎI QUÊ HƯƠNG LÊN ĐƯỜNG TÌM TỰ DO. HÀNG TRIỆU NGƯỜI ĐÃ MAY MẮN ĐẾN ĐƯỢC BẾN BỜ TỰ DO NHƯNG CÓ GẦN NỬA TRIỆU NGƯỜI ĐÃ KHÔNG MAY MẮN PHẢI CHỊU VUI CHÔN THÂN XÁC DƯỚI LÒNG BIỂN CẢ HAY NƠI RỪNG SÂU NÚI THẳM.

KHÔNG QUÊN NHỮNG ĐỒNG BÀO BẤT HẠNH ĐÓ, CỘNG ĐỒNG VIỆT NAM TỶ NẠN CỘNG SẢN TẠI HÒA LAN SẼ TỔ CHỨC NGÀY THUYỀN NHÂN ĐỂ TƯỞNG NHỚ CÁC THUYỀN NHÂN ĐÃ BỎ THÂN XÁC TRONG LÒNG BIỂN CẢ TRÊN ĐƯỜNG ĐI TÌM TỰ DO.

Ngày Thuyền Nhân sẽ được tổ chức tại:

- Địa điểm: Tượng Đài Thuyền Nhân

Sumatraweg 350 - 1335 JM Almere

- Thời gian: lúc 14 giờ ngày chủ nhật, 25-09-2022

Ban Chấp Hành Cộng Đồng kính mời quý đoàn thể và toàn thể quý đồng hương tham dự Ngày Thuyền Nhân năm nay.

Tượng Đài Thuyền Nhân

DANH-DỰ TỔ-QUỐC TRÁCH-NHIỆM
GIA-ĐÌNH QUÂN-CẢN-CHÍNH VIỆT-NAM CỘNG-HÒA TẠI HÒA-LAN
FVVN : Banknr 4861397
IBAN: NL 20 INGB 0004 861397 - DENBOSCH

Thông báo

Kính thưa quý ân nhân ,

Hai năm qua vì đại dịch nên bữa cơm yểm trợ TPBVNCH bị gián đoạn, tuy nhiên vì tình thương mến mà quý vị vẫn tiếp tục yểm trợ nhờ đó mà công việc giúp đỡ anh em TPB vẫn tiến hành.

Tình hình dịch bệnh tương đối ổn nên BHGDCCVNCH/HL sẽ tiếp tục nhiệm vụ thường niên là tổ chức bữa cơm gây quỹ yểm trợ TPBVNCH năm nay vào:

Chủ nhật 13 tháng 11 năm 2022 tại Den bosch

Chúng sẽ thông báo chi tiết vào số báo VNNS tháng 10/2022

Nhân đây xin cảm ơn các ân nhân tuy chưa đến ngày tổ chức mà đã gửi yểm trợ:

anh chị Nguyễn văn Xứng 2000€, cháu Phan thanh Liêm 250€, chị Tôn nữ LT mỗi tháng 5 €

Chân thành cảm ơn quý vị .

BCHGDQCCVNCH / HL

Tháng Chín Trời Mưa

Giọt nước trong veo tươi sân vườn
Con mưa cuối Hạ thấy mà thương
Vườn lá tươi cành xanh ngọn cỏ
Mấy tháng vừa qua đã úa vàng
Than thở nhà nông trông ủ rũ
Cây trái năm này sẽ thất thu
Khoai tây, lúa, bắp đang dần héo
Hạn hán đồng khô tạo nỗi sầu
Người người mong mỗi cơn mưa đến
Tốt quá giờ đây nước thấm sâu
Ròng rã ba ngày nghe rì rả
Lúc nhỏ khi to tiếng dạo đều
Thiên thời địa lợi nay ghé bước
Mưa nhiều đủ thấm đất phì nhiêu
Nhẹ nhàng gió thổi như đồng điệu
Dịu dàng kéo nhẹ mấy làn mây
Về đây tươi tắn hoa màu thắm
Thắm lại đồng xanh đẹp cuối Hè

Thơ Hoài Tâm Niệm

2022 HTN

Thời sự

Sáu tháng chiến tranh ở Ukraine

- *The Economist* - Phạm Nhật Bình lược dịch
- 28/08/2022

Cuộc xâm lược của Vladimir Putin vào Ukraine đã được phương Tây dự đoán từ lâu và cũng bị tổng thống Nga phủ nhận từ lâu. Nó bắt đầu vào ngày 24 tháng Hai với hàng loạt hỏa tiễn hành trình, pháo binh và các loại vũ khí khác. Phạm vi của cuộc tấn công tuy không được loan tải một cách nhanh chóng và đầy đủ, nhưng tất cả các bằng chứng đều chỉ ra đây là một hoạt động quy mô lớn.

Sáu tháng sau, các lực lượng Nga đã không chiếm được phần lớn đất nước này và bị đẩy lùi về phía Đông và Nam Ukraine. Cuộc xung đột đã biến thành một cuộc chiến tiêu hao. Ukraine và Nga đều bị thiệt hại rất nặng nề, nhưng không bên nào có vẻ có khả năng sớm đạt được bước đột phá quyết định. Những bản đồ và hình ảnh này gợi lại một số khoảnh khắc quan trọng nhất của cuộc chiến trong sáu tháng qua.

Đất nước Ukraine đắm chìm trong khói lửa chiến tranh bởi tham vọng điên cuồng của Putin.

Ảnh: *The Economist/Getty Images*

24 tháng Hai – Cuộc xâm lược bắt đầu

Cuộc xâm lược của Nga đã gây sốc, nhưng nó không gây ngạc nhiên. Các cơ quan tình báo phương Tây đã cảnh báo về ý định của Vladimir Putin trong nhiều tháng. Nga đã yêu cầu NATO rút khỏi Đông Âu và không cho Ukraine gia nhập vào liên minh, nhưng hoạt động ngoại giao đã bị đình trệ. Khoảng 100 nhóm tác chiến cấp tiểu đoàn của Nga – những đơn vị chiến đấu từ 1.000 quân trở lên, kèm theo lực lượng phòng không, pháo binh và hậu cần – đã tập trung ở biên giới Ukraine. Đây là đợt tập trung quân đội lớn nhất ở Châu Âu kể từ sau chiến tranh lạnh.

Sáng ngày 24 tháng Hai, khi bình minh ló dạng trên đất nước Ukraine, Putin đã lên truyền hình tuyên chiến dưới hình thức “chiến dịch quân sự đặc biệt” nhằm “phi phát xít hóa” đất nước này. Trong vòng vài phút, các vụ nổ đã được nghe thấy gần phi trường chính của thủ đô Kyiv, cũng như ở nhiều thành phố khác. Hỏa tiễn hành trình xuyên qua không trung và lao vào các tòa nhà. Các lực lượng thiết giáp sau đó bắt đầu di chuyển từ Nga và Belarus, cũng như từ Crimea về phía nam.

23 tháng Ba – Quân Nga chùn bước sau những thắng lợi ban đầu

Trong những tuần đầu của cuộc chiến, lực lượng Nga đã hy vọng đạt được tiến bộ nhanh chóng. Lúc đầu, điều này có vẻ được bảo đảm. Họ gần như bao vây Kyiv và chiếm được Kherson, một thành phố ở phía Nam của Ukraine, qua bản đồ bên trên vào lúc đó cho thấy là Nga có nhiều tiềm năng chiến thắng.

Nhưng đến cuối tháng Ba, chiến thuật gọng kìm bao vây thủ đô Kyiv từ phía Tây Bắc và Đông Bắc đã bị khựng lại khi đối mặt với sự kháng cự quyết liệt của quân dân Ukraine; các đường tiếp vận bị tắc nghẽn, bên cạnh sự thiếu hụt nhân lực. Nga nhanh chóng tuyên bố rằng mục tiêu chiến tranh của họ đã thay đổi. Các tướng lĩnh Nga tuyên bố: “Các nhiệm vụ chính

Hình 1. Tình hình chiến sự Ukraine tính đến 23/3/2022. Nguồn: Viện Nghiên Cứu Chiến Tranh (ISW), Washington D.C.

của giai đoạn đầu tiên của chiến dịch đã được hoàn thành,” mặc dù có nhiều bằng chứng cho thấy điều ngược lại. Không thể chiếm được Kyiv, Nga đã tập trung quân lại vào phía Đông Ukraine.

Ngày 3 tháng Tư – Các bằng chứng về tội ác chiến tranh xuất hiện

Hình 2: Nhà chức trách làm việc để xác định danh tính thường dân bị thảm sát trong thời gian quân Nga chiếm đóng ở Bucha, ngoại ô Kyiv, Ukraine, trước khi rút quân. Thứ Tư, 6/4/2022. Ảnh: AP/Rodrigo Abd

Khi Nga rút quân về phía Nam và phía Đông, bằng chứng về các hành động tàn bạo đã xuất hiện ở các vùng ngoại ô của Kyiv. Tổng công tố Ukraine cho biết vào ngày 3 tháng Tư, 410 thường dân đã bị giết xung quanh Kyiv. The Economist đã có thể xác minh các báo cáo về những gì dường như là một cuộc tàn sát. Tổng Thống Mỹ Joe Biden nói rằng những gì xảy ra ở Bucha là một tội ác chiến tranh và Vladimir Putin, tổng thống Nga, phải đối mặt với tòa án quốc tế. Vào ngày 14 tháng Tư, chiến hạm Moskva, soái hạm của Hạm Đội Biển Đen của Nga, bị chìm cách Odessa 60-65 hải lý (111-120km) về phía Nam. Ukraine nhanh chóng tuyên bố hỏa tiễn chống hạm của họ đã đánh chìm chiếc Moskva. Nga khẳng định rằng tàu Moskva không chịu nổi một vụ tai nạn, nhưng đã di chuyển phần còn lại của hạm đội này ra khỏi bờ biển Ukraine ngay sau khi vụ việc xảy ra. Đồng thời, Nga cũng tung

ra các cuộc tấn công trả đũa vào Ukraine.

Tháng Năm – Mariupol tính toán chi phí nặng nề của kháng chiến

Hình 3: Nhiếp ảnh gia kiêm chiến binh thuộc Trung Đoàn Azov, anh Dmytro Kozatsky đã chia sẻ bức ảnh cho thấy sự tàn phá bên trong nhà máy thép Azovstal, Mariupol – nơi Trung Đoàn Azov của anh cố thủ trong thời gian dài – bởi pháo binh và hỏa tiễn của quân Nga. Ảnh: AP/Dmytro Kozatsky

Hình 4: Tình hình chiến sự Ukraine tính đến 23/5/2022. Quân Nga tập trung lực lượng về vùng Donbas ở phía Đông, và phía Nam Ukraine. Nguồn: Viện Nghiên Cứu Chiến Tranh (ISW), Washington D.C.

Đến tháng Năm, trọng tâm của cuộc chiến đã chuyển sang khu vực Donbas ở phía Đông, nơi Nga tiếp tục đạt được nhiều thắng lợi. Vào ngày 16 tháng Năm, lực lượng Nga đã chiếm được Mariupol, một thành phố cảng với 400.000 dân đang bị bao vây và bị pháo kích liên tục. Các nhà chức trách tuyên bố

rằng số người chết cuối cùng là hơn 20.000 người. Ở phía Nam, Ukraine đã đẩy lùi bước tiến của Nga về phía Odessa.

Tháng Sáu – Ukraine cầu xin phương Tây cung cấp vũ khí

Hình 5: Máy bay chiến đấu Su-27 của Không Quân Ukraine ném bom đảo Rắn do quân Nga tiến chiếm và kiểm soát từ khi cuộc chiến khởi đầu hôm 24/2/2022. Ảnh: Bộ Quốc Phòng Ukraine

Ukraine giành lại quyền kiểm soát Đảo Rắn, một pháo đài nhỏ do Nga chiếm đóng ở Biển Đen, sau một cuộc tấn công kéo dài mười ngày. Chiến thắng không chỉ mang tính biểu tượng; hòn đảo chỉ cách Romania, một thành viên của NATO 45 km, có tầm quan trọng chiến lược. Nó cũng có thể đóng vai trò như một đầu cầu cho một cuộc tấn công đổ bộ vào Odessa. Nhưng Nga tiếp tục giành được lợi thế ở Donbas, nơi tập trung các cuộc giao tranh. Các tướng lĩnh của Ukraine liên tục nhấn mạnh rằng các đồng minh của họ phải cung cấp nhiều vũ khí hơn.

Vào tháng Sáu, Ukraine đã nhận được 4 hệ thống tên lửa cơ động cao (HIMARS M142) đầu tiên từ Mỹ. Chúng đã chứng tỏ hiệu quả công phá và từ thời điểm đó Mỹ đã cam kết nhiều hơn.

Tháng Bảy – Khai quật

Đến tháng thứ 5, cuộc chiến có dấu hiệu đi vào bế tắc. Thắng lợi của Nga ở phía Đông giảm dần sau khi nước này giành quyền kiểm soát hoàn toàn thị trấn Severodonetsk, thuộc tỉnh Luhansk vào đầu tháng. Một cuộc phản công hạn chế của Ukraine bắt đầu ở phía Nam. Cuộc tấn công của Nga diễn ra chậm chạp và tốn kém. Với vũ khí NATO, chiến thuật mới và đủ viện trợ tài chính, Ukraine đã có cơ hội đẩy lùi quân đội của Nga.

24 tháng 8 – Ukraine lên tiếng phản công

Hình 6: Thành phố Severodonetsk, cách tỉnh lỵ Luhansk 110 km về hướng Tây Bắc, nơi tiếp tục diễn ra các cuộc giao tranh ác liệt giữa quân đội Ukraine và quân Nga, 30/5/2022. Ảnh: Aris Messinis/AFP

Hình 7: Lực lượng Ukraine ở tiền tuyến tại vùng Mykolaiv, miền Nam Ukraine đầu tháng 8/2022. Ảnh: Daniel Berehulak/ The New York Times

đầu giảm so với mức đỉnh điểm do chiến tranh gây ra, một phần nhờ thỏa thuận cho phép nổi lại xuất khẩu ngũ cốc của Ukraine.

Nửa năm sau cuộc chiến, một cuộc chiến lâu dài dường như có khả năng xảy ra hơn bao giờ hết.

Nguồn: “Six months of war in Ukraine,” The Economist, 24/8/2022

Cuộc phản công của Ukraine cho đến nay đã không thu được nhiều kết quả. Trong nhiều tháng, các viên chức Ukraine đã ám chỉ rằng một cuộc tấn công ở miền Nam sắp xảy ra. Kherson, thành phố bị Nga chiếm đóng đầu cuộc chiến, sẽ được giải phóng vào cuối năm nay, Dmytro Marchenko, một tướng lĩnh Ukraine tự hào. Những kỳ vọng cao như vậy sẽ khó được đáp ứng.

Trong khi đó, tác động trên phạm vi toàn cầu vẫn tiếp tục, đáng chú ý nhất là giá khí đốt cao ngất trời. Châu Âu đang chuẩn bị cho việc khí đốt của Nga sẽ bị cắt vào mùa đông này. Tuy nhiên, giá lương thực đã bắt

Tin giờ chót

Lts. Hòa thượng Thích Tuệ Sỹ, người từng bị cộng sản Việt Nam (CSVN) kết án tử hình, vừa trở thành lãnh đạo Giáo hội Phật giáo Việt Nam Thống Nhất - một tổ chức tôn giáo không được nhà nước CSVN công nhận. Quan điểm của Hòa thượng vẫn trước sau như một, dưới đây là một trích đoạn của cuộc trao đổi của Ngài và một Phật tử ẩn danh về tổ chức giáo hội Phật giáo quốc doanh, được facebooker Nguyễn Thu Tâm đăng tải trên mạng xã hội Facebook.

* * *

THÁI ĐỘ CỦA HÒA THƯỢNG THÍCH TUỆ SỸ ĐỐI VỚI TỔ CHỨC PHẬT GIÁO QUỐC DOANH (GIÁO HỘI PHẬT GIÁO VIỆT NAM)

Vấn đề Giáo Hội Phật Giáo nằm trong Mặt Trận Tổ Quốc, tôi không chấp nhận. Còn vấn đề liên hiệp giữa hai giáo hội (Giáo Hội Phật Giáo Việt Nam Thống Nhất và Phật Giáo quốc doanh), tôi nói lập trường của chúng tôi là không có vấn đề liên hiệp. Phật Giáo quốc doanh (Giáo Hội Phật Giáo Việt Nam) là thành viên của Mặt Trận Tổ Quốc Việt Nam, một tổ chức chính trị đặt dưới sự lãnh đạo của đảng cộng sản. Đó là một tổ chức chính trị. Chúng tôi không làm chính trị, không liên hiệp với bất cứ tổ chức chính trị nào.

Rồi người ta có nói rằng trong qui chế, trong hiến pháp mình thì đảng cộng sản lãnh đạo tất cả. Tôi nói tôi biết điểm đó. Tôi còn biết Lenin đã nói “đảng phải thông qua tôn giáo để tập hợp quần chúng,” có nghĩa là tôn giáo là một công cụ chính trị của đảng. Vì đảng không đủ khả năng tập hợp, phải mượn tay tôn giáo tập hợp giùm. Mà tôi không bao giờ để Phật Giáo làm công cụ cho bất cứ đảng phái chính trị nào.

Như Liên Xô, một đảng phái chính trị, 70 năm thì sụp. Cứ cho là đảng cộng sản Việt Nam tồn tại 1000 năm nữa đi, tôi cũng không bao giờ đem

2500 năm lịch sử truyền thừa của Phật Giáo ra làm công cụ cho bất cứ đảng phái nào. Tôi còn nói: nếu lời nói này của tôi là tự đào hố chôn mình, tôi vẫn sẵn sàng tự chôn mình, chứ không chấp nhận chuyện đó.

Còn nếu nói luật pháp, đúng, tôi tôn trọng luật pháp. Nhưng luật pháp mà xâm phạm lý tưởng của tôi, tôi không chấp nhận cái luật pháp đó, chứ đừng dùng chữ luật pháp với tôi.

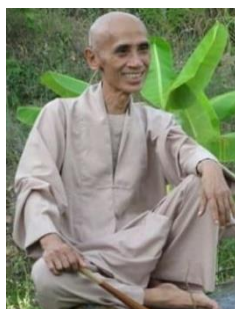
Đúng là ở đất nước nào thì phải tôn trọng luật pháp đó. Nhưng nếu tự mình đặt ra luật pháp, dùng luật pháp đó xâm phạm giá trị, xâm phạm lý tưởng của người khác thì tôi không chấp nhận luật pháp đó, tôi sẵn sàng chịu chết.

Tôi đã từng đứng trước bản án tử hình rồi, tôi không sợ, tôi chấp nhận nó. Đây không phải tôi thách thức, mà là vấn đề lý tưởng của mình.

NAM MÔ ĐẠI CƯỜNG TINH TẤN DŨNG MÃNH PHẬT

Tổng biệt hành

Một bước đường thôi nhưng núi cao
Trời ơi mây trắng động phương nào
Đò ngang neo bến đầy sương sớm
Cạn hết ân tình, nước lạnh sao?
Một bước đường xa, xa biển khơi
Mấy trùng sương mỏng nhuộm tơ trời
Thuyền chưa ra bến bình minh đỏ
Nhưng mấy nghìn năm tổng biệt rồi

Thơ Tuệ Sỹ

Cho hết đêm hè trông bóng ma
Tàn thu khói mộng trắng Ngân hà
Trời không ngưng gió chờ sương đọng
Nhưng mấy nghìn sau ố nhật nhòa
Cho hết mùa thu biệt lữ hành
Rừng thu mưa máu dạt lều tranh
Ta so phần nhụy trên màu úa
Trên phím dương cầm, hay máu xanh

Thuyền Nhân

Lời giới thiệu: *Nederviet (xin đừng đọc nhầm là NederWiet) là bút danh một thân hữu trong cộng đồng người Việt tỵ nạn cộng sản tại Hòa Lan. Ông viết blog này trong khung cảnh việc tiếp nhận những người đến xin tỵ nạn tại Hòa Lan đang bị khủng hoảng và cũng là lúc chương trình phỏng vấn cứu thuyền nhân Việt Nam tại Hòa Lan đang bước vào giai đoạn kết thúc. “Sự khác biệt giữa người trốn chạy và người tỵ nạn” có ý nghĩa ẩn dụ để so sánh sự khác biệt trong cách hành xử của các nước tiếp nhận tùy theo thời điểm.*

Mời độc giả Việt Nam Nguyệt San vào xem những bài phỏng vấn và blogs trên trang Onvertelde Verhalen. Trên trang này bạn cũng có thể xem hình ảnh và thông tin bổ ích cho những người không rành tiếng Việt: <https://onverteldeverhalen.wordpress.com/>

* * *

Het Verschil tussen een Vluchtende en een Vluchteling

Nederviet

Veel in het leven schijnt af te hangen van het juiste stip in de tijd. Dat lijkt in ieder geval te gelden voor het initiatief om onvertelde verhalen van Vietnamese bootvluchtelingen in Nederland via interviews vast te leggen. Dat initiatief nadert namelijk zijn voltooiing op het moment dat de Lage Landen aan de Zee twee golven van vluchtende mensen moeten zien op te vangen. Je kunt de verhalen die erdoor zijn vastgelegd dan ook alleen lezen met die zich ontvouwende actualiteit in het achterhoofd. Daarbij zal waarschijnlijk het radicale verschil in

behandeling die gevluchte mensen hier ten deel valt je nog het meest in het oog springen. Zo worden Oekraïners die hun land vanwege Ruslands aanvalsoorlog hebben moeten ontvluchten door Nederlanders bij wijze van spreken met de rode loper ontvangen. Het heeft Zijne Majesteit de Koning zelfs behaagd [één van Zijn kastelen beschikbaar te stellen om zes tot acht gevluchte Oekraïense gezinnen te huisvesten](#). Deze nationale ruimhartigheid jegens Oost-Europeanen staat in schril contrast tot de weinig benijdenswaardige opvang voor de wassende stroom van mensen uit de rest van de wereld die hier te lande asiel zijn gaan zoeken. Om te beginnen moeten zij allemaal reizen naar het afgelegen aanmeldcentrum te Ter Apel, vooralsnog de enige locatie in Nederland waar zij zich als asielzoekers kunnen aanmelden. Vervolgens zijn honderden onder hen gedwongen dagenlang buiten de gesloten poorten van dat centrum te bivakkeren, aangezien er binnen de muren ervan geen ruimte is om iedereen een dak boven het hoofd te bieden. En wellicht omdat voorzieningen voor persoonlijke hygiëne er niet snel genoeg getroffen kunnen worden, zijn de sanitaire omstandigheden waaronder zij in de nabijheid van het aanmeldcentrum moeten verblijven erbarmelijk. “De toiletten zitten vol poep, de drollen steken bijna boven de wc-bril uit. Ook in de bosjes rondom het terrein liggen overal gebruikte luiers, slierten wc-papier en mensendrollen,” aldus een [verslag gepubliceerd op de website van een landelijk ochtendblad dat bekend staat om zijn geloofwaardigheid](#).

Het feit dat de lotgevallen van Oekraïners en die van overige vluchtenden zo dramatisch uiteenlopen vestigt nogmaals de aandacht op de schijnbaar open deur dat de speciale status als vluchtelingen die de Vietnamese vluchtelingengemeenschap in Nederland nog altijd met trots draagt, helemaal niet vanzelf spreekt. Een vluchtende persoon kan zelf menen dat hij of zij gegronde redenen heeft aanspraak op die status te maken, maar om het te kunnen krijgen moet zijn of haar aanspraak daarop eerst als terecht erkend worden door het land waar hij of zij heen is gevlucht. Dat land kan om eigen redenen besluiten die aanspraak te honoreren dan wel af te wijzen.

Koningin Beatrix op werkbezoek in Hoorn (1982)

voornoemd in dankbaarheid omzien naar hun aankomst in Nederland bijna vijf decennia geleden.

Vietnamezen die na hen uit hetzelfde land vluchtten, waren echter veel minder fortuinlijk. Ook zij claimden repressie door de communistische dictatuur te moeten ontvluchten, maar Westerse landen weigerden die claim zonder meer voor waar aan te nemen. In ieder geval werd de felbegeerde vluchtelingenstatus niet langer massaal aan vluchtende Vietnamezen toegekend. De redenen die het Westen voorheen had om dat wel te doen zijn kennelijk in rook opgegaan, terwijl de communistische

Vietnamese bootvluchtelingen in gammele boot op zee (1979)

alleenheerschappij over Vietnam en de politieke onderdrukking die daaruit voortvloeit in wezen onveranderd zijn gebleven. Stemmen van Vietnamezen die de vluchtelingenboot hebben gemist worden dan ook niet opgetekend door het initiatief dat beoogt verhalen van Vietnamese bootvluchtelingen in Nederland bekendheid te geven bij een groot publiek. Uit die verhalen blijkt dat zij de kansen die het gastland hen bood met beide handen aangegrepen hebben. Hun positieve bijdrage aan de Nederlandse samenleving valt moeilijk te ontkennen. De socioloog [Pim Fortuyn](#) prees hen, in een eigenaardige context, onder meer voor het feit dat zij er [een hele bedrijfstak hebben opgezet in plaats van druk op de verzorgingsstaat te zetten](#). Als verhalen van deze gevluchte Vietnamezen daarom eveneens zouden kunnen bijdragen aan een humane opvang voor alle vluchtenden op de wereld, dan verdienen ze het om verteld te worden. Je zult maar de pech hebben op het verkeerde tijdstip op de vlucht te moeten slaan.

Dit voor de hand liggende inzicht doet je beseffen hoeveel geluk Vietnamezen hadden die in de tweede helft van de jaren zeventig en het begin van de jaren tachtig van de vorige eeuw hun land waren ontvlucht. Dankzij een welhaast perfecte samenloop van omstandigheden gecreëerd door de Koude Oorlog konden zij indertijd nagenoeg overal in het Westen zonder problemen op erkenning als vluchtelingen rekenen. Hun collectieve verhaal dat zij gevlucht waren voor een communistisch regime dat dictatoriaal en repressief was had er een welwillend gehoor kunnen vinden, wat ook doorklinkt in persoonlijke ervaringen van Vietnamezen die bij het initiatief

alleenheerschappij over Vietnam en de politieke onderdrukking die daaruit voortvloeit in wezen onveranderd zijn gebleven. Stemmen van Vietnamezen die de vluchtelingenboot hebben gemist worden dan ook niet opgetekend door het initiatief dat beoogt verhalen van Vietnamese bootvluchtelingen in Nederland bekendheid te geven bij een groot publiek.

Uit die verhalen blijkt dat zij de kansen die het gastland hen bood met beide handen aangegrepen hebben. Hun positieve bijdrage aan de Nederlandse samenleving valt

Tin sinh hoạt cộng Đồng

- 4daagse Nijmegen – “the walk of the world”

“The walk of the world” là câu khẩu hiệu được treo rải rác dọc theo các tuyến đường của 4 ngày đi bộ - 4daagse Nijmegen. Năm nay 4 ngày đi bộ Nijmegen lần thứ 104 dự kiến ban đầu là sẽ diễn ra từ ngày 19 đến 22 tháng 7, nhưng vào giờ chót ban tổ chức đã phải bỏ bớt ngày 19-07 lý do thời tiết hôm ấy quá nóng nhiệt độ lên đến 39 độ C. Bốn ngày đi bộ có tầm vóc quốc tế này đã được nhóm Vinh Danh Cờ Vàng (VDCV) tham gia xuyên suốt từ 17 năm nay để lá cờ vàng thân yêu của chúng ta được tung bay trên bầu trời Nijmegen với sự tung hô khích lệ của hàng chục, thậm chí đến hàng trăm ngàn kháng giả cổ vũ hai bên lề đường.

* * *

Tôi có được may mắn tham gia vào phái đoàn tiếp đón và cùng đi với nhóm Vinh Danh Cờ Vàng vào ngày sau cùng (22-07-2022) ở đoạn cuối cách điểm chấm dứt (finish point) khoảng 2 km. Được biết, nhóm VDCV đã chuẩn bị tổ chức rất chu đáo trước ngày khởi hành đã cắt cử anh Ngọc Khoa (đến từ Pháp) làm toán trưởng để điều động anh em trong suốt thời gian đi bộ.

Nhóm đi bộ gồm có 9 anh chị em:

- Hòa Lan: Lưu Phát Tấn, Ruud van Gisteren, Mỹ Phượng và Sara
- Pháp: Ngọc Long, Ngọc Khoa, Quỳnh Hương và Thiện Huấn
- Hoa Kỳ: Phạm Ngọc Quế

Bên cạnh đó là ban hậu cần rất hùng hậu lo việc tiếp rước, ẩm thực, nghỉ ngơi v.v... cho suốt 4 ngày.

Trong số những anh chị em tham gia đi bộ nổi bật nhất là anh Ruud van Gisteren, anh là cư dân Nijmegen nhưng rất ngưỡng mộ việc nhóm VDCV tham gia đi bộ hằng năm để vinh danh lá cờ vàng thân yêu của chúng ta. Ruud lại là thư ký của hội Bạn Lavang (Nederlandse Stichting Vrienden Lavang) do anh Nguyễn Văn Bá thành lập từ năm 1998 (lúc bấy giờ được mang tên là Gia Đình Tình Thương Lavang), chính thức đi vào hoạt động từ năm 2000 mục đích để trợ giúp các thương phế binh VNCH tại Việt Nam trong hoàn cảnh khó khăn. Đến năm 2005 nhóm chuyển sang hoạt động với tư cách pháp nhân và tên gọi chính thức là Nederlandse Stichting Vrienden Lavang (NSVL). Do vậy, anh Ruud am hiểu, cảm thông và rất hăng hái tham gia vào nhóm đi bộ từ năm 2015 đến nay.

Người kế tiếp cũng rất đặc biệt, đó là dược sĩ Phạm Ngọc Quế đến từ Hoa Kỳ. Chị Ngọc Quế người đã mang lá cờ VNCH đến tận Antarcica, miền cực Nam trái đất, qua một cuộc chạy “marathon” 2020 như một cách biểu hiện tình yêu đối với quốc gia – dù rằng VNCH không còn tồn tại trên bản đồ thế giới từ 47 năm qua. Hôm nay chị lại có mặt trong nhóm đi bộ và đã đến đích ngoạn mục ở tuổi U70.

Trở lại thời điểm đón rước nhóm đi bộ VDCV, việc tiếp rước phái đoàn Việt Nam được chia ra thành 2 nhóm. Nhóm của tôi được anh Bá đích thân chở ra địa điểm đã hẹn trước. Đi cùng với tôi còn có đôi danh ca Huỳnh Phi Tiến và Ái Ni và anh Thiện Huấn (cũng cần nói thêm anh Huấn đã thúc thủ bỏ cuộc sau ngày đầu đi bộ, vì anh bị nổi hạch quá đau nên buộc lòng phải bỏ cuộc). Chúng tôi đến điểm đón

Ruud van Gisteren người đứng bên trái

rước với cảm xúc vô cùng hân hoan pha chút ngỡ ngàng bởi đám đông và những âm thanh hò reo cổ vũ của kháng giả hai bên đường. Dọc hai bên đường có hàng rào chắn không cho kháng giả bước vào đường đi bộ, nhóm chúng tôi đến hơi trễ nên chỉ đứng lơ ngơ đằng sau cách hàng rào độ 2, 3 mét. Anh em bàn tính với nhau phải tìm cách nào chứ đứng lơ ngơ đằng xa kiểu này đến khi phái đoàn VDCV đến thì làm sao tiếp rước để hòa nhập vào đi bộ chung chặng đường cuối... Tôi bạo miệng lần la đến viên cảnh sát đang rất bận rộn làm việc an ninh của mình.

Tôi hỏi: *“meneer, ik kom om mijn groep te ontvangen en met hun meelopen naar de finish, mag ik buiten het hek gaan staan?”* “

Ja, natuurlijk! Ông ấy trả lời.

Lòng mừng khắp khởi tôi bèn ngoắc tay liên tục kêu Ái Ni, Huỳnh Phi Tiến và anh Huấn cùng đi theo ra đứng ngoài hàng rào. Đứng chờ một hồi mỗi chân quá cả nhóm ngồi bệt xuống đường, đến lúc sau thì trông xa xa thấy lá cờ vàng thập thoáng, tôi reo mừng nói với anh em trong nhóm *“tới rồi, tới rồi...”*

Phạm Ngọc Quế đứng bên trái

Mặt mày ai nấy rạng rỡ đến chúc mừng nhóm đi bộ và chia nhau cầm cờ để chia sẻ cùng anh em những giây phút cuối của chặng đường sau bao nhiêu ngày vất vả. Ấn tượng nhất là hình ảnh anh Lưu Phát Tấn đi với đôi chân lê lét trên đường, có vài anh em đến dự định phụ dìu anh, nhưng anh cự tuyệt không chịu. Vài anh phóng viên Hòa Lan thấy cảnh tượng ấy đến chụp hình lia lịa.

Phái đoàn của Việt Nam, sau khi được tăng viện, lên đến 16 người, trên tay cầm cờ vàng và cả cờ của Pháp và Hoa Kỳ tiến về điểm chấm dứt. Ai nấy đều hân hoan pha chút hãnh diện khi đón nhận những tràng pháo tay, reo hò cổ vũ của kháng giả hai bên đường. Hăng hái nhất là ca sĩ Huỳnh Phi Tiến, lần đầu tiên anh chàng chứng kiến cảnh tượng reo hò nhộn nhịp như thế này.

Trước khi đến đích, chúng tôi được anh Ruud van Gisteren thông báo phía trước bên tay phải có camera chiếu trực tiếp lên màn hình, mọi người cần đi sang bên phải để được *“lên hình”*. Mọi người vừa kịp di chuyển sang tay phải thì quả tình hình ảnh của phái đoàn Việt

Nam 16 người chân bước, tay quơ cờ vàng nằm chình ình trên màn hình đại vĩ tuyến. Tôi ước thầm trong bụng *“ước gì tấm hình này được chiếu trên truyền hình Hòa Lan nhỉ !!!?”*.

Sau khi đã đến đích, chúng tôi cùng tay bắt mặt mừng chúc mừng nhau lần nữa đã làm được một việc thật ý nghĩa là đã *“mang cờ vàng tổ quốc đến với mọi người trong một diễn đàn tầm vóc quốc tế”*. Trước khi chia tay ra về chúng tôi đã cùng chụp hình lưu niệm, có hai anh lính Hòa Lan thấy vậy cũng nhào vô chụp ké cho vui.

Tôi được anh Bá, đại diện ban tổ chức ân cần mời ở lại tham dự đêm liên hoan vào buổi tối cùng ngày để chia sẻ cho trọn niềm vui cùng với anh em.

Bạch Mai tường trình

- Ngày Quân Lực Việt Nam Cộng Hoà

Chúng tôi đến Den Bosch ngày 12/6/2022 vào lúc 13g45. Khách tham dự tề tựu đông đủ,.. Trong lúc chờ đợi ban tổ chức sắp xếp phòng, các đồng hương thăm hỏi sức khỏe nhau sau thời gian gián đoạn các buổi sinh hoạt của người Việt Tỵ Nạn Cộng Sản tại Hòa Lan.

Lễ tưởng niệm ngày quân lực VNCH khai mạc lúc 14g30.

- Anh Trần Văn Thắng thay mặt ban tổ chức chào đón đồng hương, anh Minh Anh điều khiển chương trình.
- Nghi lễ chào quốc Kỳ, và một phút mặc niệm.

- Các đại diện đến bàn thờ tổ quốc bắt đầu nghi thức dâng hương.

- Anh Kế niên trưởng của GDQCC tại Hòa Lan, phát biểu về ngày Quân lực, anh tóm lược những diễn biến, thăng trầm của lịch sử thời bấy giờ, và với 2 trách nhiệm nặng nề mà QLVNCH cưu mang, dù khó khăn nhưng QLVNCH đã hoàn thành một cách tốt đẹp, điều hành & bảo vệ, giữ gìn bờ cõi & phát triển đất nước, cho đến ngày 30/4/75.

- Chị Tuyết Lê đại diện Ban Thường Vụ Cộng đồng phát biểu: ngày Quân Lực VNCH năm nay được ghi nhận là lần thứ 47 (1975 đến 2022).

- BTV rất cảm ơn, và chân thành ghi nhớ công lao của các anh QLVNCH đã hy sinh bảo vệ cho Miền Nam VN được sống trong anh bình, và kiến thiết đất nước, Gia Đình Quân Cán Chính, xứng đáng là tấm gương sáng cho hệ tiếp nối.

- Anh Vinh đại diện cho Đảng Việtb Tân ca ngợi tinh thần và ý chí kiên trường của những cựu quân nhân các cấp, đã và luôn nghĩ đến quê hương đất nước dù tuổi đời chông chất. Biến cố lịch sử tháng 4/75 là một chứng minh bộ mặt gian trá, khát máu của CSVN, cùng sự nuối tiếc lẫn ngưỡng mộ người lính VNCH của người dân hai miền Nam Bắc.

- GDQCC luôn nỗ lực, góp công sức, và chia sẻ với CĐ trong mọi công tác sinh hoạt.

- Sau hết là phần phá biểu của vị khách đặc biệt, nhiếp ảnh gia Gerlo Beernink, một cư dân Den Boch, ông đã từng đọc bài phỏng vấn Thuyền Nhân Việt Nam, nên rất thích thú được ghi lại những hình ảnh & sinh hoạt để lưu lại vào trang: Những Câu Chuyện Bầy Giờ Mới Kể.

Chương trình tạm dừng, các quan khách được mời dùng bữa thịnh soạn, với các món ăn và thịt nướng do GDQCC khoản đãi.

Trong thời giải lao, ông bà mạnh thường quân Xứng chia sẻ lời cảm ơn sâu xa, đến các chiến sĩ VNCH đã anh dũng hy sinh, bảo vệ quê hương được bình an cho đến ngày 30/4/75

Chương trình kết thúc bằng tiết mục Karaoke với những bản nhạc lính, hào hùng, mọi người chia tay ra về trong lòng đầy lưu luyến.

Người tường thuật
Tuyết Lê Nguyễn

- Lễ Tưởng Niệm Anh Hùng Đông Tiến Tại Venray, Hoà Lan.

Chúng tôi nhận thư mời và tham dự ngày lễ Tưởng Niệm Các Anh Hùng Đông Tiến của Đảng VT vào ngày 21 tháng 7 năm 2022 tại thành phố Venray. Như mọi năm chúng tôi hân hạnh có mặt, nhưng năm nay tôi không mang trọng trách gì, mà thoải mái với cảm xúc người khách tham dự.

Chúng tôi đến Venray vào lúc 13g45, nơi đảng Việt Tân tổ chức.

Quan khách đến từ Bỉ, Đức và các đoàn thể tại Hoà Lan đã tề tựu, những khuôn mặt thân quen lao xao vui vẻ, chào đón nhau, vì đã lâu chúng tôi không có buổi họp mặt thế này.

Chị Thu Vân dẫn chương trình khai mạc với các nghi lễ chào Quốc Kỳ, mặc niệm, dâng hương, Anh Ké, anh Phước, anh Hiền thấp nhang trước bàn thờ các anh hùng Đông Tiến, tiếp theo là các quan khách cùng thấp nén nhang tỏ lòng kính ngưỡng các vị Liệt Sĩ..

Anh Đinh Ngọc Hiền, đại diện cơ sở Đảng Việt Tân chào đón và cảm ơn các quan khách hiện diện, anh trình bày về ý nghĩa của buổi lễ Vinh Danh Các Anh Hùng Đông Tiến.

Ông Hoàng Cơ Minh và một số chiến hữu đã anh dũng tuấn tiết trên đường Đông Tiến, vì không muốn rơi vào tay giặc Cộng. Họ là một trong những nhóm người tiên phong, đi làm những trang lịch sử để lại cho đời sau, họ là những viên gạch lót đường và các chiến hữu đảng Việt Tân vẫn tiếp tục con đường đấu tranh giải phóng đất nước thoát khỏi sự cai trị của cộng sản để canh tân Việt Nam.

Ban tổ chức chiếu một đoạn phim, ghi lại hình ảnh hào hùng của các anh hùng Đông Tiến.

Chúng tôi xem mà không khỏi ngậm ngùi thương tiếc.

Tiếp theo là phần phát biểu các đại diện, đoàn thể:

Anh Lê Quang Ké, đại diện Gia Đình Quân Cán Chính Việt Nam Cộng Hoà tại Hoà Lan tóm lược những diễn biến lịch sử trước năm 1975 một cách mạch lạc, đầy thích thú, lôi cuốn người nghe, như ông thầy dạy sử năm xưa của tôi, thưở còn cắp sách đến trường, và môn sử là môn tôi yêu thích nhất. Anh nói ngày "Tưởng niệm Đông Tiến" như một ngày lịch sử, như các anh hùng "Việt Nam Quốc Dân Đảng" xưa, đã lên đoạn đầu đài, ngày bi thương của dân tộc, những lời nhắc nhở của anh, đã làm tôi rưng rưng nước mắt, nhủ thầm: ôi những trang lịch sử oai hùng đất nước tôi, sao buồn thế.

Anh Nguyễn Hữu Phước chủ tịch Cộng Đồng Người Việt Tỵ Nạn Cộng Sản tại Hoà-Lan:

Sau biến cố 75 chúng ta có 3 phong trào cách mạng, đứng lên chống lại nhà cầm quyền Cộng Sản Việt Nam:

Ông Võ Đại Tôn, ông Trần Văn Bá và ông Hoàng Cơ Minh.

Anh nhấn mạnh chúng ta không nên đem sự thành bại luận anh hùng.

Sau 30/4/75 nhiều phong trào tranh đấu chống lại CSVN, nhưng đều thất bại. Người tù tội, người bị xử tử, người tuấn tiết, tất cả các vị tiền nhân đều là những anh hùng đáng trân quý, và ngưỡng mộ.

Anh chị Xứng phát biểu:

Nhớ lại năm xưa khi phong trào kháng chiến mới thành lập ở Mỹ, họ sang Hoà Lan vận động cho chiến dịch Đông Tiến, tính đến nay đã 30 năm trôi qua, nhưng thời gian không xóa nhòa ký ức, tổ quốc và chúng tôi vẫn không quên các anh.

Ban tổ chức trao quà cảm ơn anh chị Trí & Tiên đã tích cực hỗ trợ tổ chức lễ Tưởng Niệm.

Phần văn nghệ với hai bài hát không hòa âm, nhưng vẫn được nhận những tràng pháo tay nồng nhiệt.

Buổi lễ kết thúc bằng bữa cơm thân mật.

Người viết, Tuyết Lê

- Vu Lan báo hiếu tại chùa Vạn Hạnh

Mùa Vu Lan đã về đây. Mùa hoa tình thương đã bừng nở. Những cánh hoa hương thơm đậm đà. Kính dâng mẹ cha....

Lời ca vang vọng nơi chùa Vạn Hạnh chào mừng mọi người về chùa lễ Phật cùng tưởng nhớ đến công ơn sinh thành của mẹ cha trong ngày lễ Vu Lan hàng năm.

Chủ nhật 21-8-2022 vừa qua, một ngày hè đẹp trời chan hòa ánh nắng, đồng đảo đồng hương và Phật tử đã tham dự Đại lễ Vu Lan tổ chức tại chùa Vạn Hạnh, Almere. Ngoài sự hiện diện của Hòa Thượng trụ trì Thích Minh Giác và Thượng tọa Thích Thông Trí, Phật tử Việt Nam tại Hòa Lan vui mừng được hưởng phước duyên đón tiếp Hòa Thượng Thích Tánh Thiệt, chủ tịch Hội Đồng Điều Hành Giáo Hội Phật Giáo Việt Nam Thống Nhất Âu Châu, đến chủ lễ và chứng minh ngày đại lễ này. Ngoài ra còn có sự hiện diện của quý thầy, quý ni sư đến từ các nước khác như Thụy Sĩ, Đức, Pháp và Việt Nam.

Quý Thầy trước Cổng Tam Quan chùa Vạn Hạnh

Múa hoa dâng Phật

Nam hãy cùng nhau luôn nhớ đến công ơn ông bà, cha mẹ mà hết lòng phụng dưỡng và cố gắng hướng dẫn, dạy bảo con cái nói được tiếng Việt để có thể tiếp nối giữ gìn truyền thống cha ông nơi hải ngoại.

Cuối cùng là Lễ Cài Hoa Hồng do các đoàn sinh GDPT Chánh Tín thực hiện, qua đó những cánh hoa hồng mang tình thương nhớ về cha mẹ đã được trao đến quý Thầy, quý Ni sư cùng toàn thể Phật tử hiện diện: hoa màu hồng cho những ai đang còn mẹ và hoa màu trắng cho những ai đã mất mẹ. Trong lúc mọi người chọn cánh hoa trắng hay hồng để cài lên áo thì bài hát *Bông Hồng Cài Áo* qua tiếng hát ngọt ngào cất lên đã làm không ít người rưng rưng xúc động:

Trong không khí trang nghiêm và tâm thành của toàn thể Phật tử hiện diện, chư Tôn Đức được cung thỉnh tiến vào chánh điện bằng ba hồi chuông trống Bát Nhã. Sau đó, Gia Đình Phật Tử Chánh Tín (GDPT Chánh Tín) chào mừng buổi lễ bằng màn múa dâng hoa lên Phật đẹp và trang trọng. Tiếp theo, mọi người cùng tụng thời kinh Vu Lan dưới sự hướng dẫn của quý Thầy. Sau phần lễ chính, Phật tử hiện diện được Hòa Thượng Thích Tánh Thiệt ban một thời pháp. Thầy thuyết rằng trong các phúc thì “**hiếu**” là phúc cao nhất, vì lẽ trong Tứ ân của đạo Phật (bốn ơn quan trọng mà Phật dạy chúng ta phải báo đáp: ơn cha mẹ, ơn thầy bạn, ơn quốc gia, ơn chúng sanh) thì ơn cha mẹ đứng hàng đầu. Thầy khuyên là người Việt

Khóa lễ Vu Lan

“Một bông hồng cho em.
Một bông hồng cho anh.
Và một bông hồng cho những ai.
Cho những ai đang còn mẹ.
Đang còn mẹ để lòng vui sướng hơn.
Nếu mai này mẹ hiền có mất đi.
Như đóa hoa không mặt trời.
Như trẻ thơ không nụ cười.
Như đời mình không lớn khôn thêm.
Như bầu trời thiếu ánh sao đêm...”

Sau phần lễ nơi chánh điện là phần cúng chư hương linh thờ nơi phòng Tổ do thượng tọa Thích Thông Trí chủ lễ và các Phật tử có thân nhân thờ linh tại chùa tham dự.
Nghi lễ Vu Lan tại chùa Vạn Hạnh, Almere đã hoàn mãn, mọi người an vui đón nhận những đĩa cơm chay tinh khiết do nhà bếp chùa Vạn Hạnh khoản đãi.

Buổi trưa, Phật tử và đồng hương lại được thưởng thức một chương trình văn nghệ tân cổ với chủ đề dân tộc và đạo pháp do Ban Văn Nghệ chùa Vạn Hạnh đảm trách với sự tiếp tay của GDPT Chánh Tín. Lễ Vu Lan 2022 đã chấm dứt buổi chiều cùng ngày nhưng dư âm của ngày báo hiếu ít nhiều đã đem lại niềm an lạc trong tâm của mọi người, cùng với lời tự hứa sẽ luôn phụng dưỡng cha mẹ như trong câu ca dao: *Cha già như Phật Thích Ca. Mẹ già như thể Phật Bà Quan Âm.*

Chương Ngó

Oanh vũ GDPT Chánh Tín múa giúp vui

Trên Miền Đất Thấp

Nơi đây đất thấp núi đi vắng
Biển ẩn sau đê nước chạm trời
Bước trên mặt đất hay lòng biển
Thăm thẳm nhân sinh một đoạn đời

Góc vườn tuy nhỏ mây lui tới
Xói đất trồng hoa giữa muôn trùng
Vết hằn trên đất như đời trải
Thùy tiên đầm chồi cười bao dung

Giữa lòng đông lạnh mai vẫn nở
Bốn mùa đi về cũng lạ thường
Trời xuân còn vấn vương băng tuyết
Đổi mắt tràn đồng uất kim hương

Chân đứng chênh vênh trên nhịp thờ
Bên dưới sương mù giăng bến mơ
Tiếng quốc ngàn năm còn vắng vắng
Một đại dương con giữa đôi bờ

Cánh máy xay gió im trong nắng
Nước đọng trời mây kinh xuôi dòng
Ngoài xa phố xá dường dư ảnh
Đất thấp chìm dần chạm Biển Đông

Thơ Nguyễn Hoàn Nguyễn

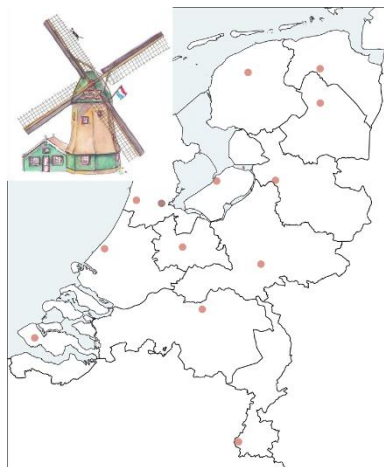

Kampen, Hòa Lan, tháng 4-2022

Nguyễn Hoàn Nguyễn

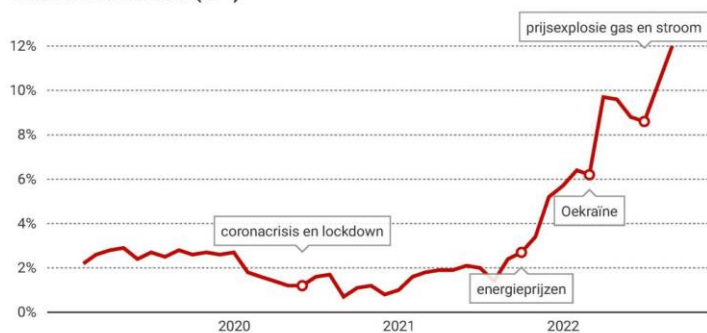
Tin Hòa Lan

Nội Các Rutte IV Trước Một Mùa Đông Lạnh Giá

Một mùa hè đầy biến động vừa mới trôi qua thì nội các thứ tư do Thủ Tướng Mark Rutte cầm đầu lại phải đứng trước một mùa đông được dự báo là sẽ mang theo nhiều vấn đề vô cùng nghiêm trọng. Nghiêm trọng nhất tất nhiên là việc vật giá nói chung và giá năng lượng nói riêng tiếp tục leo thang một cách phi mã. Như Cục Thống Kê Trung Ương hay het Centraal Bureau voor de Statistiek cho biết thì so với tháng Tám năm trước, giá cả hàng tiêu thụ và dịch vụ trong tháng Tám năm nay đã tăng với 12 %, trong khi mức gia tăng trong tháng Bảy trước đó vượt qua mức 10 %. Sự leo thang của giá năng lượng là nguyên nhân chính cho sự gia tăng này. (“Consumentengoederen en -diensten waren in augustus 2022 12,0 % duurder dan in dezelfde maand een jaar eerder, meldt het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). In juli was de inflatie 10,3 %. Vooral de prijsontwikkeling van energie zorgde voor een verdere stijging van de inflatie.”)

Nederlandse inflatie (CPI)

Gemaakt met Localfocus

Bron: CBS NOS

Nếu giá năng lượng là nguyên nhân chính khiến cho vật giá leo thang ở mức chóng mặt vào mùa hè, thì bất cứ ai cũng có thể tiên đoán rằng vào mùa đông năng lượng sẽ làm cho vật giá còn leo thang khủng khiếp

hơn nữa. Do nhu cầu sưởi ấm tại một quốc gia có mùa đông lạnh giá như Hòa Lan, nên mức tiêu thụ năng lượng vào mùa đông sẽ cao hơn mùa hè rất nhiều và vì vậy sẽ làm cho giá năng lượng biến thành một vấn đề nan giải cho những người có thu nhập thấp.

Để giảm nhẹ gánh nặng nói trên, trong tháng Tám vừa qua, Thủ Tướng Rutte và bà Sigrid Kaag, Bộ Trưởng Bộ Tài Chính, đã công bố một số biện pháp hỗ trợ người dân sẽ có hiệu lực vào đầu năm 2023, khi mùa đông sẽ mới bắt đầu. Giới truyền thông Hòa Lan loan tin rằng chính phủ sẽ chi ra gần 16 tỷ Euro để giúp xã hội Hòa Lan nói chung và người có thu nhập thấp nói riêng gặp ít khó khăn hơn trong cơn bão giá. Một phần lớn trong số tiền này sẽ được dùng để tăng:

tiền phụ cấp cho bảo hiểm sức khoẻ (zorgtoeslag),

tiền phụ cấp cho chi phí thuê nhà (huurtoeslag),

tiền phụ cấp cho cha mẹ nuôi con (kindgebonden budget), và

tiền học bổng cho sinh viên sống xa gia đình (beurs voor uitwonende studenten).

Bên cạnh đó, tiền trợ cấp xã hội và tiền hưu bổng cho người già sẽ được tăng lên 10 %. Hai loại tiền này vốn được chính phủ gắn liền với mức lương tối thiểu, mà chính phủ lại ấn định rằng trong năm 2023 mức lương tối thiểu sẽ tăng lên với 10 %, nên tiền trợ cấp xã hội và tiền hưu bổng cũng tăng theo luôn với mức đó. (“Vooral mensen met een kleine beurs worden geholpen. Zo stijgen zowel het minimumloon als de uitkeringen, zoals de AOW en de bijstand, vanaf 2023 met een ongekend percentage van 10 procent.”)

Ngoài ra, các gia đình hay người độc thân có thu nhập thấp trong năm tới sẽ nhận được một phụ cấp năng lượng khoảng 1.300 Euro. (“Mensen die maximaal € 1.310,05 (alleenstaande) of € 1.871,50 (samenwonend) per maand verdienen, hebben recht op de energietoeslag van ongeveer € 1.300.”)

Đúng ra thì những biện pháp nói trên đã phải có hiệu lực vào lúc này, vì, với mức vật giá leo thang hiện nay,

những đối tượng mà các biện pháp đó muốn hỗ trợ cần được hỗ trợ ngay lập tức. Tuy nhiên theo chính phủ thì đó là một việc bất khả thi, bởi bộ máy công quyền cần phải có thời gian chuẩn bị để có thể thi hành các biện pháp mà chính phủ vừa mới công bố.

Các biện pháp được liệt kê trong bài này chỉ là một phần trong số biện pháp mà Nội Các Rutte IV ban hành để đối đầu với tình hình mới. Hiện giờ thì chúng ta chưa thể biết được các biện pháp đó có đủ để giúp xã hội Hòa Lan vượt qua mùa đông sắp đến một cách tương đối suôn sẻ hay không. Đáp án cho câu hỏi này phụ thuộc vào diễn biến trên thị trường năng lượng quốc tế, trong khi chính thị trường đó lại bị chi phối bởi cuộc

chiến tranh tại Đông Âu, một yếu tố nằm ngoài sự kiểm soát của nội các do Rutte lãnh đạo.

11/09/2022

(Ông Năm Chuột tổng hợp các sự kiện và ý kiến lấy từ báo chí, đài phát thanh, đài truyền hình và mạng lưới thông tin toàn cầu.)

Thơ Nguyễn Duy

Ngồi Buồn Nhớ Mẹ Ta Xưa

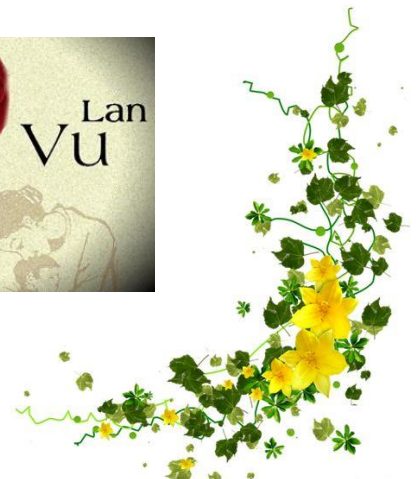
Bản thân hương huệ thơm đêm
 Khói nhang vẽ nẻo đường lên niết bàn
 Chân nhang lấm láp tro tàn
 Xăm xăm bóng mẹ trần gian thuở nào
 Mẹ ta không có yếm đào
 Nón mê thay nón quai thao đội đầu
 Rối ren tay bí tay bầu
 Váy nhuộm bùn áo nhuộm nâu bốn mùa
 Cái cò, sung chát đào chua
 Câu ca mẹ hát gió đưa về trời
 Ta đi trọn kiếp con người
 Cũng không đi hết mấy lời mẹ ru
 Bao giờ cho tới mùa thu
 Trái hồng trái bưởi đánh đu giữa rằm
 Bao giờ cho tới tháng năm
 Mẹ ra trải chiếu ta nằm đếm sao
 Ngân hà chảy ngược lên cao
 Quạt mo vỗ khúc nghêu ngoao thẳm Bờm...
 Bờ ao đom đóm chập chờn

Trong leo lẻo những vui buồn xa xôi
 Mẹ ru cái lẽ ở đời
 Sữa nuôi phần xác hát nuôi phần hồn
 Bà ru mẹ, mẹ ru con
 Liệu mai sau các con còn nhớ không
 Nhìn về quê mẹ xa xăm
 Lòng ta – chỗ ướt mẹ nằm đêm mưa
 Ngồi buồn nhớ mẹ ta xưa
 Miệng nhai cơm búng lưỡi lừa cá xương...

Nguyễn Duy

Tin Thế Giới

Gorbachev qua đời, người Việt ca ngợi công lao làm tan rã Liên Xô
RFA 31-08-2022

Tổng thống M. Gorbachev và Tổng thống R. Reagan ký Hiệp ước vũ khí hạt nhân tầm trung ở Nhà Trắng năm 1987- Reuters

Ngay sau khi nghe tin cựu Tổng thống Liên bang Xô Viết Mikhail Gorbachev mất, một số người Việt bày tỏ sự tiếc thương và nhắc lại công lao của ông trong việc góp phần làm sụp đổ hoàn toàn Liên Xô.

Theo truyền hình Nhà nước Nga, ông Gorbachev qua đời tại bệnh viện hôm 30/8 ở tuổi 91.

Ông trở thành người đứng đầu Đảng Cộng sản Liên Xô (ĐCSLX) năm 1985, khi đó ông công bố chương trình cải cách với khẩu hiệu “đẩy nhanh sự phát triển kinh tế xã hội của đất nước” mà sau này gọi là “perestroika” trong tiếng Nga.

Theo nhiều người, chính những thay đổi này trở thành một nguyên nhân cho sự sụp đổ của Liên Xô, và các nước cộng sản Đông Âu chuyển mình trở thành các nước dân chủ.

Cựu giảng viên Sử học thuộc trường Đại học Mở thành phố Hồ Chí Minh Đinh Kim Phúc cho rằng, ông Gorbachev nhìn ra thực tại của Liên Xô so với các nước phương Tây, nhưng “điều khiến ông này suy nghĩ không phải đầu tiên là làm chế độ Liên Xô sụp đổ mà làm sao cho Liên bang Xô Viết leo lên địa vị ít nhất cũng bằng Mỹ và Tây Âu.”

Nhà nghiên cứu Đinh Kim Phúc nói:

“Theo tôi, cái cách mà Gorbachev vận hành thì cũng nhằm mục đích kiến tạo nền hoà bình cho thế giới. Tôi đánh giá ông là nhân vật lịch sử của thế kỷ 20, người làm cho lịch sử thế giới sang trang, người mở ra thời kỳ mới trong quan hệ quốc tế sau 1991: một thời kỳ nhất siêu, đa cường, đa trung tâm.”

Ông Phúc nói quá trình cải cách của Gorbachev đụng phải tường thành không thể nào phá vỡ nổi, đó là vấn đề ý thức hệ cộng sản ở Liên Xô lúc bấy giờ bởi những con người rất bảo thủ trong ban lãnh đạo Đảng Cộng sản Liên Xô, chính vì thế việc cải cách kinh tế-chính trị không thể đưa Liên bang Xô Viết thoát khỏi đói nghèo.

Cũng theo nhà nghiên cứu này, chỉ sau khi Liên Xô tan rã thế giới cộng sản mới bắt đầu run sợ, tỉnh ngộ và nhìn vào hiện trạng cùng với mối quan hệ quốc tế lúc bấy giờ, mới bừng tỉnh hoạch định chính sách cho quốc gia của mình.

Các lãnh đạo cộng sản của các nước thuộc khối COMECON tại Moscow hôm 10/11/1986: (từ trái sang) Janos Kadar -

Hungary, Nicolae Ceaucescu - Romania, Erich Honecker - Đông Đức, Mikhail Gorbachev - Liên Xô, Trường Chinh - Việt Nam, Wojciech Jaruzelski - Ba Lan, Fidel Castro - Cuba, Todor Zhivkov - Bulgaria, Gustav Husak - Tiệp Khắc, J. Batmunh - Mông Cổ. TASS / AFP

Luật sư Lê Công Định, một nhà quan sát tình hình trao đổi với RFA qua tin nhắn về vai trò của người nắm giữ vị trí tối cao trong thang bậc quyền lực ở Liên Xô từ 1985 đến 1991.

“Trong gần bảy năm cầm quyền tối cao, ông thực thi một loạt cải cách dẫn đến những thay đổi ngoạn mục, bao gồm triệt hạ mô hình Chủ nghĩa xã hội và kinh tế kiểu Stalin. Ông vén bức màn sắt và mang lại quyền tự do lựa chọn chính thể cho các quốc gia Đông Âu và Baltic, giúp người Đức thống nhất đất nước, rút quân khỏi Afghanistan, chấm dứt Chiến tranh lạnh, dừng chạy đua vũ khí hạt nhân và kết thúc nhiều thập kỷ thù địch với phương Tây.”

Theo luật sư Lê Công Định, Gorbachev lại bị chính những người cộng sản tại Nga và các nước Á châu cộng sản ngày nay, lẫn những kẻ kiếm tiền nhờ vào thể chế toàn trị ở Việt Nam hiện tại, gán mác “phản bội lý tưởng cộng sản” hay “thủ phạm làm sụp đổ chế độ XHCN,” thậm chí là gián điệp của Hoa Kỳ.

Tuy nhiên, những lời chỉ trích mù quáng và thiếu hiểu biết lịch sử đó ngày càng ít dần, và nhân loại thực sự mang ơn ông đã đóng chiếc đinh đầu tiên vào cỗ quan tài của chủ nghĩa cộng sản ở châu Âu, vị luật sư nói.

Nhà văn Võ Thị Hảo nhận định, sự sụp đổ của hệ thống Xã hội Chủ nghĩa là công tích vô tiền khoáng hậu của Gorbachev, Liên Xô sụp đổ không phải lỗi của ông, mà vốn là do mầm

bệnh ung thư của chính thể chế phi tự nhiên, phi nhân tính đã tồn tại ở Liên Xô từ nhiều năm trước.

Cựu sỹ quan quân đội Nguyễn Quang Vinh nói, người Việt cần có cái nhìn khác hơn về nhân vật quan trọng trong lịch sử đương đại này:

“Nhiều người Việt coi ông như kẻ phản bội, làm tan rã Liên bang Xô Viết. Tuy nhiên, Việt Nam có đổi mới và phát triển như ngày nay cũng nhờ một phần công của ông. Tôi nghĩ người Việt Nam cũng cần phải có một cái nhìn cởi mở và đánh giá đúng về ông.”

Truyền thông nhà nước Việt Nam đưa tin về cái chết của ông Gorbachev, dẫn những lời chia buồn từ các nguyên thủ quốc gia trên thế giới như Mỹ, Nhật, Pháp... tuy nhiên lãnh đạo của quốc gia độc đảng ở Đông Nam Á này vẫn chưa có phát biểu gì. Báo điện tử VietnamNet, trong bài báo có tựa đề “Ông Mikhail Gorbachev qua đời” cho rằng, ông Gorbachev bị coi là một nhân vật gây chia rẽ, “những người ủng hộ ông cho rằng ông đã đóng một vai trò quan trọng trong việc kết thúc Chiến tranh Lạnh, trong khi những người phản đối lại cáo buộc ông gây ra sự sụp đổ của Liên Xô và làm mất uy tín, ảnh hưởng toàn cầu của Moscow.”

Một bài viết trên Quân đội Nhân dân dịch lại bài “Liên Xô sụp đổ và vai trò của Mikhail Gorbachev trong việc làm tan rã một nhà nước rộng lớn” của tác giả Yulia Yakobson trên tờ Pronedra của Nga.

Trong bài, Gorbachev gần như bị coi là nhân vật làm tan rã Liên xô, cho rằng từ năm 1985, Gorbachev bắt đầu kế hoạch năm năm để làm sụp đổ một cường quốc.

Bài viết sau đó đã không còn được tìm thấy trên tờ Quân Đội Nhân Dân nhưng vẫn tìm thấy ở VTC nơi bài được đăng lại.

Trong khi đó, mạng báo Công Thương thì có bài viết với tựa bài “Mikhail Gorbachev - Kẻ phản bội khiến Liên Xô sụp đổ qua đời,” dẫn báo TASS của Nga tuy nhiên sau đó sửa tiêu đề thành “Cựu Tổng thống Liên Xô Mikhail Gorbachev qua đời.”

**Đài Loan lần đầu tiên bắn rơi máy bay không người lái ở ngoài khơi Trung Quốc
Reuters 01/09/2022**

Ảnh minh họa khu vực đảo Kim Môn.

Hôm 1/9, quân đội Đài Loan lần đầu tiên bắn hạ một máy bay không người lái dân dụng không rõ nguồn gốc đi vào không phận của họ gần một hòn đảo ngoài khơi bờ biển Trung Quốc, sau khi chính phủ Đài Loan tuyên bố sẽ thực hiện các biện pháp cứng rắn để đối phó với sự gia tăng của các vụ xâm nhập như vậy, theo Reuters.

Bắc Kinh, tuyên bố Đài Loan thuộc về Trung Quốc trước sự phản đối mạnh mẽ của chính quyền Đài Bắc, tổ chức các cuộc tập trận quân sự xung quanh hòn đảo kể từ đầu tháng trước để phản ứng với chuyến thăm Đài Bắc của Chủ tịch Hạ viện Hoa Kỳ Nancy Pelosi.

Bộ chỉ huy phòng thủ Kim Môn, một cụm đảo do Đài Loan kiểm soát đối diện với các thành phố

Hạ Môn và Tuyền Châu của Trung Quốc, cho biết trong một tuyên bố do Bộ Quốc phòng Đài Loan công bố rằng máy bay không người lái này đã xâm nhập vào vùng không phận hạn chế trên Đảo Sư tử ngay đầu giờ chiều ngày 1/9.

Quân đội trên hòn đảo đã cố gắng cảnh báo xua đuổi máy bay này nhưng không có tác dụng, vì vậy đã bắn hạ nó, các mảnh vỡ của nó rơi xuống biển, tuyên bố cho biết thêm.

Hôm 30/8, Đài Loan bắn cảnh cáo một máy bay không người lái lần đầu tiên ngay sau khi Tổng thống Đài Loan Thái Anh Văn ra lệnh cho quân đội thực hiện “các biện pháp đáp trả mạnh mẽ” chống lại những gì bà gọi là các hành động khiêu khích của Trung Quốc.

Ông Chiu Chui-cheng, Phó trưởng Hội đồng của Đài Loan về hoạch định chính sách trong quan hệ với Trung Quốc đại lục, nói với các phóng viên ở Đài Bắc rằng Đài Loan có thẩm quyền hợp pháp để thực hiện “các biện pháp phòng vệ cần thiết”, vì máy bay Trung Quốc không được phép vào vùng không phận Kim Môn.

Ông nói rằng các biện pháp đó bao gồm buộc máy bay phải rời khỏi hoặc hạ cánh.

Phát biểu trước các lực lượng vũ trang hôm 1/9, bà Thái cho biết Trung Quốc đang sử dụng máy bay không người lái và các chiến thuật “vùng xám” khác để nhằm đe dọa Đài Loan, văn phòng của bà trích dẫn lời bà phát biểu trong một tuyên bố.

Bà Thái một lần nữa nhấn mạnh rằng Đài Loan sẽ không kích động tranh chấp nhưng điều đó không có nghĩa là họ sẽ không có biện pháp đáp trả, tuyên bố cho biết thêm.

Tin Việt Nam

Nhà báo Phạm Đoan Trang phủ nhận cáo buộc, bị tuyên y án chín năm tù RFA 25-8-2022

Nhà báo Phạm Đoan Trang tại phiên tòa phúc thẩm ở Tòa án Nhân dân Cấp cao Hà Nội hôm 25/8/2022

Trong phiên tòa phúc thẩm kéo dài khoảng ba giờ đồng hồ ngày 25/8, Tòa án Nhân dân Cấp cao tại Hà Nội giữ nguyên mức án chín năm tù giam đối với nhà hoạt động nhân quyền và nhà báo nổi tiếng Phạm Đoan Trang cho tội danh “tuyên truyền chống nhà nước” theo Điều 88 của Bộ luật Hình sự cũ.

Bà Trang, 44 tuổi, bị bắt vào đầu tháng 10 năm 2020, và sau đó bị Tòa án Nhân dân thành phố Hà Nội kết tội trong phiên sơ thẩm vào cuối tháng 12 năm 2021.

Có bốn luật sư bào chữa cho nhà báo người Hà Nội trong phiên tòa, cho biết bà không

thừa nhận tội, giữ im lặng trong phần lớn thời gian xử án. Luật sư Trịnh Vĩnh Phúc nói qua điện thoại:

“Luật sư Nguyễn Văn Miếng khi ông đề cập tới sự xung đột về pháp luật giữa điều luật của Việt Nam và điều ước quốc tế, luật sư phân tích bị chủ tọa phiên tòa chặn lại không cho phát biểu và nói rằng ở đây tòa xử theo pháp luật Việt Nam.”

Luật sư Phúc cũng cho biết đồng nghiệp của ông cũng bị chủ tọa ngắt lời khi nói rằng thân chủ Phạm Đoan Trang được cộng đồng quốc tế đánh giá cao bằng việc trao nhiều giải thưởng uy tín cho bà nhưng lại bị nhà nước Việt Nam bỏ tù.

Ông cho biết thái độ của thẩm phán chủ tọa phiên tòa tương đối ôn hòa trong khi đại diện Viện Kiểm sát tỏ rõ sự thù địch đối với thân chủ của ông. Trong khi chủ tọa phiên tòa đồng ý để bà Trang ngồi khi phát biểu, công tố viên lại hay phản đối điều này.

Mạng báo Tuổi trẻ dẫn lại nhận định của Hội đồng xét xử (HĐXX) trong phiên tòa cho rằng, hành vi của bị cáo gây nguy hiểm cho xã hội, thực hiện với lỗi cố ý xâm phạm chế độ xã hội chủ nghĩa và Nhà nước trên lĩnh vực tư tưởng, văn hóa, xã hội. Xâm phạm đến sự vững mạnh của chính quyền nhân dân.

“Bản thân bị cáo là người có trình độ nhận thức nhất định, bị cáo hiểu và biết rõ hậu quả hành vi vi phạm của mình nhưng vẫn tích cực thực hiện trong một thời gian dài, do vậy cần phải xử phạt nghiêm minh”, HĐXX nhận định.

Bà Trang, vì lý do sức khỏe và có lẽ cũng là thái độ của bà đối với phiên tòa, ngồi trên ghế suốt quá trình xử án, và chỉ đứng lên một lúc khi chủ tọa phiên tòa đọc phần đầu của bản tuyên án. Luật sư Phúc thuật lại:

“Về phần bào chữa không được sôi động như phiên sơ thẩm. Lý do một phần vì bị cáo - cô Phạm Thị Đoan Trang không thiết tha gì đến việc lên tiếng.

Khi tòa hỏi, cô ấy nói không có nhu cầu hỏi đáp và tranh luận, tòa có thể sớm xử và phán quyết thế nào thì cứ tuyên án....

Cô nói bản án đã sắp xếp rồi, án bỏ túi và cho dù cô ấy có nói gì cũng không đi đến đâu. Cô ấy từ chối một số câu hỏi của thẩm phán và nhiều câu hỏi của đại diện Viện kiểm sát.”

Thậm chí, thay vì trả lời câu hỏi của công tố viên về môi trường và nhân quyền tác giả của nhiều báo cáo nhân quyền chất vấn ngược lại.

“Khi viện kiểm sát hỏi vì sao và căn cứ vào cơ sở nào bị cáo lại quan tâm đến vấn đề về môi trường và bị cáo có thẩm quyền gì để quan tâm, bà Trang hỏi ngược lại ‘văn bản pháp luật nào quy định công dân không được quan tâm đến môi trường?’” - Luật sư Trịnh Vĩnh Phúc nói rằng, đại diện Viện kiểm sát cũng nhận được câu chất vấn tương tự khi hỏi về tôn giáo và nhân quyền.

Các luật sư cho biết, thân chủ của họ là công dân có ý thức trách nhiệm trước xã hội và cộng đồng, một nhà báo chân chính, dần thân muốn lên tiếng về những vấn đề về môi trường, bất công, nhân quyền, bảo vệ phẩm giá con người ... Những phát biểu và việc làm của cô ấy vượt ra khỏi khuôn phép hiện nay nhưng không có nghĩa là cô ấy hành động không chính đáng và vi phạm pháp luật.

Họ cho rằng việc kết án của Tòa án Nhân dân thành phố Hà Nội trong phiên sơ thẩm là bất công và cần phải được xem xét để tuyên vô tội và trả tự do ngay tại tòa. Kết thúc bài bào chữa của mình, ông Phúc nói:

"Nếu nỗ lực bào chữa của các luật sư để bào chữa cho bị cáo, sự lên tiếng của nhiều tổ chức nhân quyền quốc tế chưa làm thay đổi được quan điểm của cơ quan nhà nước và cơ quan tòa án thì các ông cứ kết án cô Phạm Đoan Trang nhưng lịch sử sẽ xóa án cho cô ấy!"

Bà Bùi Thị Thiện Căn, mẹ của nhà hoạt động Phạm Đoan Trang, cho RFA biết về cảm nghĩ của bà sau khi nghe phán quyết của tòa.

"Tình huống xảy ra như thế gia đình cũng đã lường trước rồi, cũng không ngỡ ngàng lắm. Bởi vì luật của Việt Nam là xử án bỏ túi mà. Họ chỉ đạo từ bên trên chứ đâu phải bản án được quyết định từ dưới này sau khi luật sư bào chữa đâu."

Bà cho biết bà cùng con trai đến khu vực xử án từ sớm nhưng không được bảo vệ cho vào trong. Đại diện một số cơ quan ngoại giao ngoại quốc của Phái đoàn Liên minh Châu Âu (EU) và các Đại Sứ quán Hoa Kỳ, Cộng hòa Séc, Đức, và Thụy Sĩ đã đến nhưng không được vào phòng xử án cho dù họ đã có đơn đề nghị được vào quan sát phiên tòa công khai.

Phía tòa án nói đại diện các cơ quan ngoại giao nước ngoài cần làm việc với Bộ Ngoại giao Việt Nam chứ tòa án không có thẩm quyền cho họ vào dự khán, bà Căn bổ sung.

Nhiều người thuộc giới bất đồng chính kiến ở Hà Nội phản nản trên Facebook rằng họ bị an ninh địa phương canh gác ở gần tư gia và không cho họ đi ra ngoài nhằm ngăn cản họ đến khu vực xử án để đồng hành cùng gia đình bà Phạm Đoan Trang.

Theo cáo trạng, từ ngày 16/11/2017 đến 5/12/2018, bà Đoan Trang có hành vi làm ra, tàng trữ, lưu hành các tài liệu,

bài viết có nội dung nhằm chống phá Nhà nước Cộng hòa Xã hội Chủ nghĩa Việt Nam.

Bà Trang, từng làm phóng viên và cộng tác cho các tờ báo nhà nước Việt Nam, bà cũng là tác giả của nhiều cuốn sách như Chính trị Bình dân, Cẩm nang nuôi tù, Phản kháng phi bạo lực và một số báo cáo song ngữ, trong đó có Báo cáo Đồng Tâm. Bà đồng thời cũng là một trong các sáng lập viên hai tờ báo độc lập Luật Khoa tạp chí và The Vietnamese, một tạp chí nhân quyền viết bằng tiếng Anh.

Vì các hoạt động nhân quyền và viết lách của mình, bà Phạm Đoan Trang đã được trao tặng nhiều giải thưởng quốc tế, trong đó có Giải Người Phụ nữ Can đảm 2022 của Bộ Ngoại giao Hoa Kỳ, giải Tự do Truyền thông (Media Freedom 2022) của hai chính phủ Anh và Canada, giải Homo Homini năm 2017 của People In Need (Cộng hòa Séc), Giải thưởng Tự do Báo chí năm 2019 của Phóng viên Không Biên giới (RFS), Giải thưởng Martin Ennals năm 2022, và giải Tự do Báo chí Quốc tế 2022 của Ủy ban Bảo vệ Ký giả (CPJ).

Trước phiên xét xử, nhiều tổ chức nhân quyền quốc tế như Theo dõi Nhân quyền (HRW), Ân xá Quốc tế (AI), Ủy ban Bảo vệ Ký giả (CPJ), và Văn bút Hoa Kỳ

(PEN America) kêu gọi Việt Nam trả tự do ngay lập tức và vô điều kiện cho bà Trang.

Hòa thượng Thích Tuệ Sỹ trở thành lãnh đạo tối cao của Giáo hội Phật giáo Việt Nam Thống nhất
VOA 02/09/2022

Hòa Thượng Thích Tuệ Sỹ. Ảnh do Hòa thượng Thích Quảng Ba cung cấp cho VOA.

Một hội đồng trưởng lão của Giáo hội Phật giáo Việt Nam Thống nhất vừa được thành lập và Hòa thượng Thích Tuệ Sỹ, người từng bị chính quyền Việt Nam kết án tử hình, được suy tôn làm lãnh đạo cao nhất của giáo hội này.

Trong một công bố ngày 1/9, Hòa thượng Thích Tuệ Sỹ cho biết Hội đồng Giáo phẩm Trung ương của Giáo hội Phật giáo Việt Nam Thống nhất (UBCV) được tái lập ngày 21/8 và hội đồng này đã suy cử ngài giữ chức Chánh thư ký Xử lý Thường vụ Viện Tăng Thống.

Công bố cho biết bước đi này được thực hiện theo di nguyện của cố Tăng thống Thích Quảng Độ, người viên tịch vào ngày 22/02/2020. Trước đó, vào 25/11/2018, Hòa thượng Thích Quảng Độ đã ra quyết định giải thể Hội đồng Giáo phẩm Trung ương của UBCV.

Một buổi lễ trao truyền di chúc, ấn tín, và khai ấn được cử hành ngày 22/8 vừa qua tại chùa Từ Hiếu ở Tp. Hồ Chí Minh, vẫn theo công bố.

Hòa thượng Thích Tuệ Sỹ và Hòa thượng Thích Quảng Độ năm 2019 tại chùa Từ Hiếu ở Tp. HCM. Photo screenshot Quangduc.com.

Hoà Thượng Thích Nguyên Lý, trụ trì chùa Từ Hiếu, đồng thời là một trong 10 thành viên của Hội đồng, cho VOA biết thêm về việc suy tôn người đứng đầu UBCV – một giáo hội không được chính quyền công nhận.

“Người đứng đầu là Hòa Thượng Thích Tuệ Sỹ, Tổng thư ký kiêm xử lý thường vụ Viện Tăng Thống. Hội đồng Trưởng lão đã cung thỉnh ngài giữ ngôi vị lớn nhất trong Giáo hội Phật giáo Việt Nam Thống nhất”.

Công bố cho biết Hội đồng Giáo phẩm Trung ương “kế thừa sự nghiệp hoàng pháp”, “pháp huy lý tưởng phụng sự dân tộc và nhân loại” như đã minh định trong Hiến chương của UBCV, “vì một đất nước thanh bình an lạc, vì một truyền thống nhân ái

bao dung, vì một xã hội đạo đức tôn trọng phẩm giá của con người, tôn trọng các quyền tự do bình đẳng giữa người với người”.

Từ Canberra, Australia, Hòa Thượng Thích Quảng Ba, Viện trưởng Tu viện Vạn Hạnh, nguyên Phó Hội chủ Giáo hội Phật giáo Việt Nam Thống nhất Hải ngoại tại Úc-Châu, nói với VOA hôm 1/9:

“Thầy Thích Tuệ Sỹ rất xứng đáng. Bây giờ có thể nói là thầy là lãnh đạo tối cao của Giáo hội Phật giáo Việt Nam Thống nhất. “Những gì cần phải làm là rất nhiều: tái lập lại cơ cấu, mời bổ sung các nhân sự cho Hội đồng Giáo phẩm Trung ương, tổ chức đại hội để thành lập nhân sự cho Hội đồng Viện Tăng Thống và Hội đồng Viện Hóa Đạo”.

Công bố của Hòa Thượng Thích Tuệ Sỹ nhắc lại rằng Giáo hội Phật giáo Việt Nam Thống nhất không phải là một hiệp hội thế tục, do đó, “không tự đặt mình dưới sự chỉ đạo của bất cứ quyền lực thế tục, không là công cụ bảo vệ sự tồn tại của xu hướng chính trị” và cũng không hoạt động “theo bất kỳ ý thức hệ nào”.

Giáo hội Phật giáo Việt Nam Thống nhất là tổ chức Phật giáo

có ảnh hưởng lớn nhất ở miền Nam, nhưng sau năm 1975, chính quyền Việt Nam phủ nhận sự tồn tại của giáo hội này, trong khi ủng hộ cho Giáo hội Phật giáo Việt Nam.

Giáo hội Phật giáo Việt Nam, hiện do Hòa thượng Thích Trí Quảng giữ chức Quyền Pháp chủ, cũng thường xuyên lên tiếng chỉ trích các hoạt động của các tu sĩ thuộc Giáo hội Phật giáo Việt Nam Thống nhất.

VOA đã liên lạc Giáo hội Phật giáo Việt Nam và Ban Tôn giáo Chính phủ để tìm hiểu phản ứng của họ trước việc tái lập của Hội đồng Trưởng lão và suy tôn Hòa Thượng Thích Tuệ Sỹ, nhưng chưa được phản hồi.

Sau khi Hòa thượng Đôn Hậu, Tăng thống của Giáo hội Phật giáo Việt Nam Thống nhất, qua đời vào tháng 4/1992, Hòa thượng Huyền Quang đảm nhận vai trò này, tiếp tục lãnh đạo UBCV cho đến năm 2008. Chức tăng thống sau đó được Hòa thượng Thích Quảng Độ đảm nhận cho đến năm 2020.

Chính quyền Việt Nam thường xuyên trấn áp và sách nhiễu các hoạt động của Giáo hội Phật giáo Việt Nam Thống nhất, ngăn cản và quản thúc các vị lãnh đạo của tổ chức tôn giáo này.

Vu Lan Nhớ Mẹ!

Mẹ ngày xưa chân dung nhìn sống động
 Đôi mày cong, ánh mắt thấy đen trong
 Nét mặt xinh với chiếc mũi dọc dừa
 Làn môi đẹp nở nụ cười dễ mến
 Bên dòng đời luôn tàn tảo sớm trưa
 Nắng cũng ưa, mưa cũng chịu qua ngày
 Bờ vai nhỏ nhưng đong đầy nghị lực
 Dưới sương khuya dưới ánh đèn góc chợ
 Ngồi đợi hàng, cá đến muợn từ xa
 Có những đêm trăng khuyết cả trăng tròn
 Như soi bóng, dáng người đi bươn bả

Ngày qua ngày đến tuổi già sức yếu
 Nhưng vẫn còn một nét mặt thanh tao
 Mũi thon cao đôi má phính căng đầy
 Nhìn thương quá ảnh hình xưa của mẹ

Truyền Thông Xã Hội Dân Sự

Lts. Trong số này VNNS xin hân hạnh giới thiệu đến quý độc giả bài viết đang được lan truyền rộng rãi trên các diễn đàn xã hội dân sự của facebooker Kiều Thị Giang. Kính mời quý độc giả theo dõi sau đây:

* * *

Hay hơn chuyện cô giáo Thảo

Tôi mới về trường, khi giới thiệu tên, mọi người đều ồ cười. Vì là có một cô giáo Dang dạy mầm non, cặp bồ với cán bộ Phòng giáo dục. Rồi khi bị bắt tại trận, hai người đã đánh cô vợ gãy tay. Kết quả là cô giáo bị đuổi việc, nghe nói đi làm gái ở Bình Dương. Còn anh cán bộ kia giờ vẫn đương chức.

Tôi nghĩ chỉ là trùng tên thôi, ai biết cái tên tạo nên số phận.

Tôi học GD CD- NHẠC 70-30 nên mỗi chiều chủ nhật học đệm hát nâng cao với một anh nhạc công. Đang buổi học thì sếp gọi. Tôi thuê nhà đối diện trường, thỉnh thoảng học trò trúng gió, đi viện hoặc bảo vệ nhờ tắt máy bơm nước... tôi vẫn lên giúp. Gặp ngay sếp say xỉn, tính giờ trò, ép tôi uống bia, rồi xảy ra giằng co. May con gái sếp đi học thêm về tới, nên tôi chạy thoát.

Tôi vừa khóc vừa viết đơn tố cáo mặc cho anh nhạc công dỗ dành biểu tôi bình tĩnh. Lát sau bà vợ sếp là cán bộ Phòng giáo dục, cùng cô con gái tới phòng trọ chửi rửa âm lên. Tôi nói tôi chỉ là nạn nhân, thích ồn ào thì tôi chơi tới bến.

Chủ tịch công đoàn biểu tôi rút đơn đi, cô đang tập sự, chưa vô biên chế chính thức, người ta có quyền có thể cô chống sao nổi, cô nói 100 tiếng cũng không bằng sếp nói 1 tiếng, không ai tin cô đâu...

Tôi bỏ chồng mới học sự phạm. Tôi tiếc những năm tháng tuổi trẻ đã phí hoài trong cuộc hôn nhân làm lỡ, tôi tiếc công Di út suốt mấy năm trời giữ con cho tôi đi học, tiếc công những đứa bạn sinh viên san sẻ hỗ trợ để cùng nhau tốt nghiệp... Và anh nhạc công ngại va chạm không chịu ra làm chứng. Nên tôi bái nạy.

Rồi thì tôi nói 1000 tiếng cũng không bằng sếp nói 1 tiếng. Câu chuyện thành ra là tôi uống rượu say xỉn mò lên cơ quan để h.iếp d.âm sếp!

Sếp tôi thăng chức và giờ cũng đã thăng thiên trong một tai nạn giao thông khiến nhiều người ch.ết và đi t.ù. Còn tôi giờ vẫn ế chồng và mang đủ tai tiếng còn hơn cả cô giáo Thảo.

Tôi nghiệm ra rằng: Đừng nhượng bộ trước cái á.c, đừng e ngại trước sự thật! Ta càng run sợ điều bất công càng nhiều. Phải mạnh mẽ, bọn ác mới không thể khinh khi cười nhạo và đè nén ta! Như mặt trời sẽ xua đuổi bóng đêm tăm tối!

- trích Hồi ký *Tai họa từ? 2019*

Nguồn: Kiều Thị Giang

Phiếm Luận

"Gậy ông đập lưng ông"

Ngày nào Saigon còn mang tên Hồ Chí Minh, ngày đó dân gian sẽ mãi còn đàm tiếu. Đã có rất nhiều bài đàm tiếu về chuyện này... Mỗi mùa xuân về trên quê hương Việt Nam, chúng ta lại nhớ đến địa danh Sài Gòn. Sài Gòn, tự nó đã đầy đủ ý nghĩa. Không cần phải thêm thủ đô hay thành phố gì cả. Hai chữ Sài Gòn đã in sâu vào từng tâm hồn của người dân Việt Nam mà còn quen thuộc với người ngoại quốc với tên gọi không có dấu: "Saigon".

Để rồi từ đó mọi người đều có thể viết chữ Sài Gòn dính liền lại với nhau mà không bỏ dấu "SAIGON".

Không biết bao nhiêu bài luận văn của các em học sinh từ tiểu học đến trung học tả về Saigon. Không biết bao nhiêu thi sĩ, nhạc sĩ viết về Saigon. Saigon nằm soi mình bên dòng sông cùng tên Saigon, thật lãng mạn và kêu gọi cùng tuế nguyệt.

Chúng ta hãy lắng đọng tâm hồn để tìm về sự mộc mạc của người Việt Nam đối với Saigon thân yêu.

1. - Thưa cô đi đâu?

- Saigon.

2. - Bà ngoại đi đâu?

- Lên Saigon.

3. - Mà từ đâu về?

- Từ Saigon.

Chỉ cần một chữ Saigon là đầy đủ rồi. Nhưng trong 42 năm qua, Saigon bị mất tên, bị thay thế bằng tên của nhân vật Hồ Chí Minh. Sài Gòn ngậm ngùi tức tưởi, thổn thức với lời ca trong bài Vĩnh Biệt Saigon: "...ta mất người như người đã mất tên...".

Người Cộng Sản Việt Nam rất lấy làm hãnh diện với cái gọi thành phố Hồ Chí Minh. Cái tên nghe vừa dài vừa chói tai, lúc nào cũng phải thêm chữ "thành phố". Nếu thiếu chữ "thành phố" thì nguy to. Bởi vì kêu Hà Nội thì ai cũng hiểu là địa danh Hà Nội, nhưng kêu Hồ Chí Minh khơi khơi thì có khi người ta không biết kêu cái quái gì?

Bây giờ xin mời những người Cộng Sản Việt Nam cùng chia sẻ có nên để tên Hồ Chí Minh hay nên trả tên lại cho Saigon.

Nếu quý vị nhất định khư khư giữ nguyên tên Hồ Chí Minh, thì nên cùng thương thức những mẫu chuyện và truyền khẩu từ người này sang người khác, từ nơi này sang nơi khác mà tạm gọi là truyền khẩu dân gian, hãy xem như một cuộc trưng cầu dân ý có được không?

1. - Bây giờ nói về tệ nạn xã hội:

- Người ta thường kêu là "Du Đãng Saigon" nay xin sửa lại: "Du Đãng Hồ Chí Minh".

- Saigon ngày xưa ít thấy bây giờ Saigon nhiều quá. "Đĩ Saigon" xin đổi lại là "Đĩ Hồ Chí Minh".

- Saigon ngày xưa ít thấy mấy thằng điếm bây giờ phải coi chừng mấy thằng điếm. "Điếm Sài Gòn" xin đổi lại là "Điếm Hồ Chí Minh".

2. - Bây giờ nói về dân gian: Khi nói đến dân gian thì không phải như viết văn chương, chỉ nói tắt hiểu là được. Không cần chính tả hay văn phạm.

- Mà lấy vợ ở đâu?

- Dạ em lấy vợ Saigon.

- "Lấy vợ Saigon" xin đổi lại là "Lấy vợ Hồ Chí Minh".

- Chị mua gà ở đâu?
  - Mua gà Saigon: "Gà Saigon" phải đổi lại là "Gà Hồ Chí Minh".
  - Đi Saigon nhớ coi chừng chó, chó Saigon dữ lắm. "Chó Saigon" xin đổi lại là "chó Hồ Chí Minh".
  - Má ơi lên coi truyền hình kìa xe đung ghê lắm. Xe đung chỗ nào? Xe đung Saigon. Xe đung Saigon xin đổi lại là "xe đung Hồ Chí Minh".
  - Thịt chó Saigon ăn ngon quá. "Thịt chó Saigon" phải đổi lại là "thịt chó Hồ Chí Minh".
  - Đừng làm giả đồ của Pháp bị bắt đó nghe. Vở Paris, ruột Saigon là phạm pháp. Xin đổi là: "Vở Paris, ruột Hồ chí Minh" là phạm pháp.
  - Saigon nóng đổ mồ hôi, xin đổi lại là "Hồ Chí Minh nóng đổ mồ hôi".
  - Saigon nóng muốn lột quần lột áo. Xin đổi là "Hồ Chí Minh nóng muốn lột quần lột áo".
  - Đi Saigon thì phải mua giày da Saigon . Xin đổi lại "Giày da Hồ Chí Minh".
  - Gió thổi mạnh quá nên nhà Saigon bị sập. Xin đổi lại 'nhà Hồ Chí Minh bị sập'.
- Và còn nhiều nhiều lắm lắm.....

Hãy cùng nhau qua truyền khẩu dân gian để thay thế cái gọi là Hồ Chí Minh vào "Saigon" để cả hơn 92 triệu người dân Việt Nam có dịp thi thố tài văn chương dân gian của mình để có những trận cười hả hê mà người ta gọi là chuyện cười dân gian.

Trăm năm bia đá cũng mòn,

Ngàn năm bia miệng vẫn còn trơ trơ.

Để người Cộng sản Việt Nam hiểu được sức mạnh của quần chúng. Ai đã đổi tên Saigon? Bây giờ họ phải gánh chịu "gậy ông đập lưng ông".

Các địa danh như, Hà Nội, Huế, Nha Trang, Vũng Tàu, Cần Thơ, Cà Mau... Mà hình như tất cả các địa danh ở Việt Nam chỉ cần nói tên là người ta hiểu được liền đâu cần phải thêm chữ: thành phố hay tỉnh.... Vậy mà nói khơi khơi Hồ Chí Minh thì là cái con khỉ khô gì? Thật là cười ra nước mắt.

Chú lơ xe đồ gọi hành khách: Saigon không? Saigon đây?

Hành khách đứng dưới đường vẫy tay trả lời : Saigon, Saigon ..... Bây giờ sửa lại : Chú lơ xe đồ gọi hành khách: "Hồ Chí Minh, không? Hồ Chí Minh đây!"

Hành khách đứng dưới đường vẫy tay trả lời: "Hồ Chí Minh, Hồ Chí Minh...".

Có thể trong đám hành khách đó có cả đảng viên đảng CSVN.

Việc đổi tên Saigon và áp đặt cái gọi là Hồ Chí Minh là do chính những người công sản Việt Nam tạo ra. Nay chỉ xin được dùng cái gọi là Hồ Chí Minh để thay thế những lời nói dân gian. Nghĩa là cứ chỗ nào có chữ Saigon thì thay vào đó là chữ Hồ Chí Minh.

Quý vị Cộng sản Việt Nam (CSVN) nghĩ sao?

Quý độc giả nghĩ sao?

Người Cộng sản Việt Nam đã sai lầm giữa địa danh và tên nhân vật, mà cái ác nhất lại là tên của nhân vật được những người Cộng sản Việt Nam sùng bái. Cái thầy ma nằm giữa Ba Đình, mỗi năm phải tiêu phí biết bao nhiêu tiền của nhân dân Việt Nam? Người Cộng sản sống thì tham nhũng, tham lạm tài sản quốc gia. Người Cộng sản chết cũng ăn bám nhân dân Việt Nam, đó chính là cái thầy ma Hồ Chí Minh.

Người chết phải trở về cát bụi. Thầy ma thì phải đem chôn hay thiêu. Có một người vào xem xác chết của Hồ Chí Minh, khi về nhà không dám ngủ, mà nhắm mắt lại là thấy ác mộng hay nói đúng hơn là thấy thầy ma Hồ Chí Minh. Cuối cùng phải đi xem bác sĩ tâm lý. Bác sĩ tâm lý khuyên: bạn đừng nghĩ tới cái xác đó nữa, cứ xem như nhìn thấy xác của một con vật nào đó, thí dụ như xác con gà, con cá bán ở chợ là được rồi.

Đất nước Việt Nam đã bị người Cộng sản tàn phá. Không biết bao nhiêu bút mực của các nhà văn, nhà phê bình, nhà bình luận... của rất nhiều thế hệ lên án. Người cộng sản cần phải thức tỉnh một cách thật sự mà hãy trả lại những gì của Việt Nam cho dân tộc Việt Nam.

- Cỏ cây còn biết hờn sông núi

Giang sơn gấm vóc phải ngậm ngùi.

Đọc xong xin các bạn chuyển đi cho tất cả mọi người Hải ngoại và Việt Nam!

Tường Năng Tiến

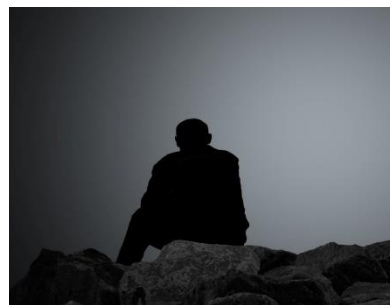
Truyện ngắn

STORY

(Topa Hòa Lan)

Bất Lực

Tôi vì bận công việc sinh nhai, nên hôm nay tôi mới nhớ đến hấn và muốn đi thăm hấn. Hấn và tôi sống cách xa nhau cũng có hơn bốn trăm cây số. Và, tuy có xa mặt, nhưng chắc chắn không cách lòng. Hấn cũng như tôi, luôn muốn gặp nhau để chi duy trì tình bạn thêm đậm tình. Hấn từng là quân, còn tôi mãi mãi vẫn là dân. Ngày trước do hoàn cảnh đặc biệt nên nhiều năm trong cuộc chiến tôi đã được hoãn dịch. Nhưng, cuối cùng tôi cũng nhận được lệnh gọi trình diện nhập ngũ vào giữa tháng năm năm một chín bảy lăm. Tiếc thay Việt Nam Cộng Hòa đã bị Mỹ đánh đoạn cúp hết mọi viện trợ. Trong khi đó, Việt Cộng lại được các nước cộng sản viện trợ thật dồi dào thì... Không còn súng đạn và tiền bạc, Việt Nam Cộng Hòa còn làm gì được ngoài việc phải đầu hàng thôi. Mặc dù phải đầu hàng, nhưng quân lực Việt Nam Cộng Hòa vẫn có thể ngẩng cao đầu hãnh diện vì đã chiến đấu rất anh dũng và chiến thắng gần như trên các mặt trận mà đồng bào miền Nam luôn tin tưởng... Người Mỹ đã bỏ Việt Nam Cộng Hòa cho cộng sản, nên tôi không bao giờ được cảm sung.

* * *

Cuộc đời của hấn, theo tôi, là một câu chuyện đáng ghi lại để những người thuộc Việt Nam Cộng Hòa biết đến. Tôi nghĩ vậy là vì hấn sinh ra đời tại xứ sở triệu voi; là người mang hai giòng máu Miên và Lào, nhưng, cuộc đời của hấn lại gắn bó với quốc gia Việt Nam Cộng Hòa từ thuở ấu thơ cho đến ngày Việt Nam Cộng Hòa mất vô tay cộng sản. Hấn tâm sự với tôi trong lần gặp mặt lần thứ nhất tại vùng rừng núi mà hấn chọn để gởi thân: “Ba tôi là người Lào. Má tôi là người Miên. Ông bà nội tôi thuộc giai cấp trung lưu giàu có vì có nhiều đất đai. Ba tôi được ông bà nội cho đi du học bên Pháp. Trở về Lào, ba tôi làm thư ký kiêm thông ngôn trong Tòa án của Pháp. Một quan chức người Pháp trong Tòa rất kính nể ba tôi nên mời ba tôi theo ông đến Việt Nam để phụ trách cai quản những khu đồn điền cao su. Khi đi dĩ nhiên ba tôi đem má tôi và tôi theo... Khi đó tôi ra đời được mới có bảy tháng. Tôi đã lớn dần lên trong khu đồn điền cao su của vùng đất đỏ Lộc Ninh - Hớn Quản mà ba má tôi rất thích và xem như quê hương thứ hai của mình. Nhưng, khi tôi bắt đầu học năm đầu tiên bậc trung học thì ba tôi bị Việt Minh giết chết. Theo má tôi kể lại, Việt Minh giả dạng công nhân đồn điền cao su và đến nhà vào buổi chiều khi hai người đang ăn cơm và bắt ba tôi đi, mặc dù họ biết rõ ba tôi không phải người ‘có nợ máu’. Hơn nữa ba tôi rất hiền và luôn giúp đỡ những người nghèo khó. Nhưng, ông vẫn bị dẫn đi và bị giết sau đó với bản án: “Cộng tác với giặc Pháp”. Tôi thi tú tài một bị rớt nên đành nghỉ học

để làm cai đồn điền cao su hầu có phương tiện phụ giúp mẹ tôi...”.

Hấn là người bạn tốt và có nhiều ý nghĩ rất hay và táo bạo. Tiếc là thời thế không cho hấn cơ hội để được thực hành những gì hấn ấp ủ. Tôi quyết định phải đi thăm hấn. Lần thăm này là lần thứ ba sau hơn chín tháng tôi chưa gặp lại hấn. Cuộc sống của tôi bây giờ tuy có ‘dễ thở’ hơn trước nên việc đi thăm hấn sẽ được thuận tiện hơn chứ không như hai lần qua. Hấn sống ở nơi “rừng thiêng nước độc” nên đi thăm hấn tôi không muốn đi với hai bàn tay không. Tôi mua tặng hấn chiếc xe đạp mới vì nơi hấn đang sinh sống là khu rừng rậm chưa được mở mang hoàn toàn nên đường sá không có. Nếu gọi là con đường thì đó chỉ là một con đường đất nhỏ với bề rộng khoảng một thước mà khi xưa nó là con đường mòn nhỏ. Con đường mòn được hình thành do những người Thượng trong một cái làng cách xa dãy núi Trường Sơn cũng hơn hai mươi cây số, và, cách thị trấn cũng khoảng sáu cây số. Người Thượng trong làng mỗi ngày đều đi ra phố để đổi chác vật dụng hoặc mua bán thực phẩm với người Kinh; mà nay thì cái làng Thượng đã bị dời vô tuốt tận chân dãy núi Trường Sơn. Hấn nói: “Sau khi má tôi qua đời, tôi vì căm thù bọn Việt Cộng đã giết ba tôi làm cho gia đình tôi không còn những tiếng cười vui như ngày nào nữa. Cộng thêm những cảnh đấu tố và chém giết những người dân vô tội, nên tôi tình nguyện vô Biệt Kích. Lĩnh Biệt Kích do người Mỹ tuyển mộ và huấn luyện. Tôi nghĩ mình đang sống trên đất nước Việt Nam thì phải bảo vệ Việt Nam khi giặc Cộng gây chiến. Một phần cũng là vì tôi đã quá

quen nếp sống cũng như được dạy dỗ những điều hay lẽ phải của Việt Nam Cộng Hòa, nên tôi muốn cầm súng chiến đấu với Việt Cộng. Mỹ là đồng minh của Việt Nam Cộng Hòa thì đi lính do Mỹ chỉ huy hay đi lính Cộng Hòa đều có cùng mục đích là đánh đuổi Việt Cộng. Làng Thượng nằm gần con đường mà Việt Cộng phải đi qua nên viên Trung úy Mỹ mang Trung đội có tôi đến đóng quân trong cái làng Thượng này như là cách nhử cho Việt Cộng xuất hiện. Từ đó cuộc đời tôi đã gắn bó với cái làng Thượng đó rất nhiều năm với thật nhiều kỷ niệm. Nếu không đang là lính thì tôi đã ‘có vợ và thành chồng’ với cô sơn nữ tuyệt dễ thương trong cái làng Thượng đó rồi. Việt Cộng sợ hỏa lực của Mỹ nên không dám xuất hiện để quấy rối làng Thượng mà luôn chờ cơ hội. Cơ hội đến khi người Mỹ ngưng viện trợ và rút về nước. Người Mỹ đi rồi, lính Biệt Kích chúng tôi được chuyển qua binh chủng Biệt Động Quân Biên Phòng. Tôi được đề bạt cho đi học khóa Hạ sĩ quan Đồng Đê. Khi Việt Nam Cộng Hòa thất trận, tôi đang mang cấp bậc Trung sĩ Nhất. Và, cái làng Thượng đó đã bị Việt Cộng chiếm trước hai tháng ngày Việt Nam Cộng Hòa phải buông súng.”

Con đường đất ngày hắt đưa tôi đi trên đó lần đầu, khi đó đang mùa mưa, và lầy lội đến khó nhấc chân lên để bước đi. Vùng đất đó còn quá hoang vu nên chỉ có những người đi đốn cây làm than đến dựng những cái chòi để sinh sống. Nhưng, cũng chỉ dăm ba gia đình và không quá mười nhân khẩu. Lần trước khi thăm hắt, hắt có nói: “Nếu tôi được làm chủ một chiếc xe đạp thì xem như tôi là người giàu có ở đây”. Từ ngoài thị trấn đi đến chỗ hắt định cư thì khoảng bốn năm trăm thước tôi mới nhìn thấy một căn nhà. Nhà nào cũng có vườn trước vườn sau nhưng thường không thấy người trong nhà. Thăm hắt lần đó tôi được hắt nói cho biết: “Họ thường phải đi làm rừng từ lúc trời chưa sáng tỏ. Đi làm rừng tức là đi đốn cây làm than rồi vác từng bao nhỏ ra thị trấn bán.” Lần trước khi tôi đang trên đường cuộc bộ đến nhà của hắt, thỉnh thoảng tôi vẫn phải nhìn lại phía sau lưng vì... lạnh sống lưng quá. Buổi sáng sớm tinh mơ hay buổi chiều tà thì không một người nào di chuyển trên con lộ đất đó. Thú dữ thì, như hắt nói: “Thú rừng và khỉ khi xưa nơi đây nhiều lắm. Nhất là khỉ. Lúc tôi mới đến khỉ vẫn còn xuất hiện cả bầy. Nhưng

bây giờ thì họa hoàn lắm mới thấy một vài con thú nhỏ. Khỉ thì từ lâu rồi tôi không còn thấy xuất hiện nữa. Thật ra thì... không phải tự nhiên mà những con khỉ biến mất hết được. Khỉ đã biến đổi hình dạng đó thôi. Có một loài cũng từng sống trong rừng nhưng vì biết nấu ăn nhưng không biết phân biệt điều hay lẽ phải nên đã mau lẹ tiêu diệt loài khỉ rừng bằng cách bắt ăn thịt để được làm bá chủ núi rừng. Loài khỉ đó mang hình hài như con người nhưng tính tình hung dữ còn hơn cả khỉ. Người

dân sợ quá nên, sau một hai vụ làm than và dành dum được chút ít những người đó liền tìm cách biến mất khỏi chỗ ở mà những người hàng xóm không ai hay biết gì cả. Đến chừng lâu quá không thấy những người đó xuất hiện thì mọi người mới hiểu ra là, người hàng xóm của mình vì sợ quá nên đã... chạy ra biển hoặc băng rừng đi tìm những nơi có con người với trái tim biết thương người. Đối với tôi thì chuyện băng rừng vượt núi có gì là khó khăn đâu. Nhưng... tôi thích sống ở đất nước này và ở những nơi chỉ có núi với rừng. Tôi sợ sống nơi phố thị tôi sẽ không còn là tôi nữa.

Tôi sợ những cảm dỗ sẽ biến tôi trở thành người xấu và rồi tôi sẽ làm hại đến người khác. Nhìn những con người mà ngày trước tôi từng xem là thù địch; tôi khinh bỉ họ. Những con người không còn là người mà là những con thú dữ”.

Trước ngày ba mươi tháng tư đau thương của những năm xa xưa lắm, hắt tạo được rất nhiều chiến công trong chiến đấu nên từng được chọn là, chiến sĩ xuất sắc. Hắt thay mặt đơn vị về Dinh Độc Lập ngày mười chín tháng sáu năm một ngàn chín trăm bảy mươi ba để dự liên hoan do Tổng Thống khoản đãi. Cũng vì từng là chiến sĩ có công trận nhiều nên khi Việt Nam Cộng Hòa thất trận, hắt bị trả thù thật thậm tệ. Hắt bị bắt tại mặt trận khi đơn vị của hắt hết đạn được mà không có tiếp tế. Hắt kể: “Tôi và đơn vị đang tìm đường về thành phố thì bị Việt Cộng bao vây. Chúng tôi có lo lắng nhưng hoàn toàn không sợ Việt Cộng. Chúng ta sống trên đời chỉ được một lần. Không người nào được sống hai lần. Khi chọn binh chủng Biệt Kích, hay Biệt Động Quân Biên Phòng sau này, chúng tôi đã chấp nhận sẽ có ngày kết thúc mạng sống trong lửa đạn. Trung đội của chúng tôi mà tôi là Trung đội phó, chia ra làm ba toán tỏa ra các hướng để khỏi bị tiêu diệt. Toán của tôi gồm năm người và không còn biết đã đi qua những địa danh nào vì hoàn toàn đi trong rừng mà la bàn thì đã bị mất; mà máy truyền tin thì cũng đã không còn sử dụng được nữa... Chúng tôi đi được ba ngày thì bị Việt Cộng phát giác và vây đánh. Chúng tôi

chống trả lại rất mãnh liệt. Và, thật buồn thật tiếc vì hết đạn dược nên chúng tôi bị bắt trước chỉ hai ngày Việt Nam Cộng Hòa tuyên bố buông súng để hòa giải hòa hợp với Việt Cộng. Vì bị bắt trước ngày Việt Nam Cộng Hòa buông súng nên chúng tôi không bị xử bắn. Việt Cộng không giết chúng tôi là vì chúng muốn những đơn vị khác sẽ chịu đầu hàng vì tin chúng muốn hòa giải để hòa hợp. Sau này khi đã ở trong trại cải tạo, tôi được biết có nhiều đơn vị đang tìm đường về thành phố thì bị bắt và liền bị xử tử sau khi Việt Nam Cộng Hòa đã buông súng.

Tù binh hay hàng binh đều bị Việt Cộng hành hạ, đều bị bỏ đói như nhau. Người Cộng sản không hề biết tôn trọng luật lệ về tù binh, không biết đến tình con người mà chỉ biết căm thù, nên tôi và những người cùng chiến tuyến bị đối xử rất man rợ. Tôi bị hành hạ đến sống dở chết dở, nhưng đã không làm cho tôi phải khuất phục. Tôi là tù binh nên bị đối xử có phần đã man hơn nhiều so với những anh em bị bắt buộc buông súng. Cứ sơ xuất một chút thôi là bị kiên giam. Mà, kiên giam là đồng nghĩa với bị bỏ đói và bị đánh. Tôi không sợ bị kiên giam hay sợ bị bỏ đói đâu. Tôi xem như mình đã chết từ khi bị bắt nên không coi những hình phạt của Việt Cộng là cái gì cả. Tôi đã từng bị nhốt đến hai mươi hai ngày trong thùng conex...".

Hắn chọn nơi đây làm chỗ nương thân thì như hắn nói: "Tôi không còn người thân thích ruột thịt. Tôi sống trong rừng núi đã quá lâu nên quen và vì vậy mà tôi chọn nơi đây. Tôi chọn về đây sinh sống cũng đúng ngày ba mươi tháng tư để giữ mãi cái kỷ niệm đau thương của ngày người lính Việt Nam Cộng Hòa bị mất nước. Chỉ ở nơi đây tôi mới được làm chủ một mảnh đất một mẫu bằng công việc trồng khoai lang và đậu phộng. Khoai lang là lương thực chính của tôi, của đồng bào ở đây. Còn đậu phộng thì vừa bổ dưỡng vừa có thể bán để mua những thứ cần thiết... Tất cả tôi đều làm bằng hai bàn tay này đây."

Hắn đưa hai bàn tay ra cho tôi xem. Hai bàn tay chai và cứng ngắc. Hèn gì lúc mới gặp lại nhau hắn làm cho bàn tay của tôi đau điếng khi bắt bàn tay của hắn.

Hắn và tôi quen nhau khi hắn ở 'trại học tập cải tạo' ra. Hắn và tôi gặp nhau khi cả hai cùng đang lang thang kiếm sống ở chợ trời. Quen biết nhau chừng hai tháng thì hắn bỏ thành phố về lại với núi rừng. Tôi ở lại thành phố sống lây lất qua ngày với nghề buôn bán lật vặt, còn hắn thì trôi dạt về đây

với nghề trồng cây làm vườn. Mặc dù cuộc sống có quá nhiều khó khăn, vậy mà hắn cũng cố trở lại thành phố tìm tôi và đưa tôi về đây cho biết nơi hắn định cư.

Chiều nay khi tôi đến. Hắn đang cuốc đất trên mảnh đất cạnh bên căn nhà của hắn. Nhìn thấy tôi, hắn liền bỏ cuốc xẻng và chạy đến ôm chầm lấy tôi về mừng rỡ chân thành. Hắn nói: "Tôi tưởng không bao giờ còn gặp lại bạn nữa. Không phải vì bạn ngại đến đây thăm tôi mà vì bạn đã đi vượt biên vượt biển rồi."

"Nếu muốn vượt biên thì tôi phải lên đây để nhờ bạn chứ. Bạn là thổ địa mà."

Tôi chỉ tay vô chiếc xe đạp và nói tiếp:

"Quà tôi tặng bạn đó."

Hắn xúc động ôm chặt tôi mà hai con mắt của hắn đỏ hoe. Hắn không muốn tôi nhìn thấy hắn khóc nên vội vàng quay mặt nhìn về mảnh đất và bước đi thu dọn đồ làm vườn để cùng tôi trở về nhà. Lúc này cảnh vật mỗi lúc mỗi mờ dần. Mặt trời sắp khuất phía sau dãy núi. Hắn quay mặt lại nhìn tôi và đồng thời cũng nhìn đến cái túi lớn tôi treo trên tay cầm xe đạp. Hắn nói: "Tôi biết chắc trong cái

túi đó bạn có đem theo thứ để tụi mình vui đêm nay." Tôi nhìn đến cái túi lớn treo trên cái tay cầm xe đạp và nói: "Trước khi lên đường tôi có mua một lít rượu đế ngon và lổ tai heo ngâm dấm của một tiệm ăn nổi tiếng ở Saigon giống như lần trước mà bạn khen ngon, cùng bốn ổ bánh mì và miếng thịt heo quay để tụi mình thưởng thức gọi là, ngày hội ngộ."

Hắn cười, nụ cười vui mà có lẽ từ lâu rồi hắn không cười nên hắn cười mà cứ như người ta... đang đau khổ. Hắn nói:

"Từ lâu lắm rồi tôi không được ăn những thứ thức ăn mà ngày trước vẫn thường được ăn. Có bánh mì thịt quay là đêm nay xem như tôi được ăn tiệc lớn như lần tôi được dự tiệc ở Dinh Độc Lập. Đêm nay anh em mình sẽ lại có dịp tâm sự. Đêm nay tôi sẽ kể bạn nghe về những chuyện đã qua, mà, một trong những chuyện đó rất quan trọng với định mệnh của dân tộc mình."

Hắn lấy cái áo khá dày nhưng có nhiều chỗ rách và khoác lên người rồi nói tiếp: "Thật ra thì sau một ngày làm lưng cực nhọc tôi thường qua bữa với chén khoai lang hoặc khoai mì nấu lúc sáng trước khi ra rẫy; cùng với đĩa rau lang luộc chấm với chao hoặc xì dầu, và thế là cũng xong một ngày."

Hắn chỉ tay đến mảnh vườn và nói tiếp:

“Nhìn những luống khoai trên mảnh đất nhỏ nhoi và khô cằn này, tôi không hề chán ngán cho phần số của mình mà hoan hỷ chấp nhận. Đó là những thứ mà Thượng Đế đã ban tặng cho tôi. Con chó thì lúc nào cũng theo sát bên tôi và cái đuôi của nó luôn đưa qua đưa lại như mừng rỡ dù rằng tôi và nó, cả hai ăn uống chẳng bao giờ được ngon và được đầy đủ cả. Tôi thì thỉnh thoảng còn buồn bực vì cuộc sống quá cô đơn, chứ con chó thì không. Nó luôn vui và luôn quẩn quít bên tôi như người thân.”

Hắn vừa nói vừa để các vật dụng làm vườn vô trong cái chòi nhỏ được che chắn bằng những tấm thiếc đã rỉ sét. Nhìn con chó đang chạy tới chạy lui bên những luống khoai làm tôi nhớ đến một câu chuyện dụ ngôn của thi sĩ La Fontaine viết về con chó và con lừa. Chuyện kể rằng, ông nhà giàu kia

mỗi khi đi đâu về thì con chó nhỏ luôn chạy ra mừng ông rồi nó đứng lên bằng hai chân sau còn hai chân trước đưa ra cho ông nhà giàu nắm lấy như người ta bắt tay nhau. Mỗi lần con chó nhỏ làm như vậy thì nó được ông chủ thưởng cho cục đường. Con lừa đang đứng ở ngoài sân và nó đã nhiều lần chứng kiến cảnh ấy nên nó nghĩ là, con chó chỉ làm được có bấy nhiêu, đứng lên bằng hai chân sau còn hai chân trước đưa ra cho ông chủ bắt lấy, vậy mà nó được ông chủ cưng

và được thưởng cho cục đường. Có lẽ ông chủ thích như vậy và mình, ngoài công việc chuyên chở các vật nặng và kéo xe, mình cũng có thể làm như vậy được. Nghĩ rồi con lừa bèn từ từ bước vô nhà và đi đến trước mặt ông chủ lúc đó đang nựng con chó. Con lừa hừ hừ lên mấy tiếng rồi đứng lên bằng hai chân sau và đưa hai chân trước ra cho ông nhà giàu bắt lấy. Con lừa nghĩ thế nào ông chủ cũng ngạc nhiên thích thú và rồi cũng sẽ thưởng cho nó cục đường. Ông nhà giàu cũng ngạc nhiên thật, nhưng, lại cộng thêm sự tức giận vì vậy ông vớ lấy cái cây gòn đó rồi đập và đuổi con lừa ra sân. Thi sĩ kết luận: Đừng làm quá bầm sinh mình!

Con chó nhỏ đưa hai chân trước lên cho ông nhà giàu bắt lấy thì lại được nựng và được thưởng cho cục đường, còn con lừa cũng đưa hai chân trước lên thì bị đánh. Cùng một việc làm như xây dựng

lại những đống vỡ tang thương của ‘căn nhà chung’ sau cuộc chiến mà người này thì được vinh danh còn người kia lại bị khinh bỉ. Cùng viết một bài nói về cái vật vô tri vô giác đã bị phá bỏ thì người này được khen còn người kia thì bị chê trách làm ảnh hưởng đến nòi cơm của gia đình.

* * *

Sau khi uống liền hai ly nhỏ rượu để... đưa cay, hắn cảm thấy phấn khởi nên kể cho tôi nghe về những việc đã xảy ra sau lần chúng tôi gặp nhau lần trước:

“Sau lần bạn đến đây lần trước. Chừng một thời gian ngắn sau đó tôi gặp được tình yêu và chúng tôi chung sống với nhau... bạn à. Vợ tôi là người quê mùa, nhưng là người đàn bà hiền hậu và thật thà. Cuộc sống của vợ chồng tôi tuy thiếu thốn nhưng đầm ấm; nếu như vợ tôi không thật thà nói

cho tôi nghe về những điều nàng so sánh tôi với những người đàn ông ở ngoài thị trấn thì làm sao tôi biết. Có lần quá buồn bực, vợ tôi nhìn mâm cơm của ngày hôm nay cũng giống mọi ngày khác, nghĩa là cũng chỉ có rau luộc với nước tương hoặc với chao, nàng đã thốt ra lời nói như tiên đoán trước cho số mệnh của nàng:

“Nếu cuộc sống của con người có kiếp sau, thì kiếp sau em sẽ không lấy chồng nghèo.”

Tôi nhìn nàng thương hại chứ không buồn vì lúc nào tôi cũng yêu thương vợ. Ngày quê hương không còn bom mìn, không còn khủng bố và chém giết lẫn nhau bằng súng đạn, và, cũng vì không muốn bị bắt lại nên sau

đó không bao lâu tôi đã chia tay bạn để về đây và trở thành anh nông dân nghèo với bữa đói bữa no... còn không bỏ nhau, thì nay làm sao chuyện đó có thể xảy ra được, ngoại trừ nàng bỏ tôi.”

“Việc gì làm bạn nghĩ, bạn sẽ bị bắt lại?”

“Bất công vì bị cướp đất cướp nhà như là cách để trả thù người dân Việt Nam Cộng Hòa thì làm sao mình ngồi yên được chứ. Chính mảnh đất này, mảnh đất mà tôi đã đổ mồ hôi ra để có được như ngày hôm nay... cũng không thuộc quyền sở hữu của tôi. Nhà cầm quyền địa phương nói cho tôi biết, đây là mảnh đất thuộc quyền quản lý của họ.”

“Rồi... vợ bạn...”

“Vợ tôi, nàng đã bỏ tôi thật bạn à.. Nàng đã bỏ tôi để đi về bên kia thế giới vì thiếu ăn và vì bệnh. Tôi vẫn hằng đêm - trước khi đi ngủ - cầu xin Thượng Đế cho nàng kiếp sau sẽ gặp được người đàn ông giàu sang như nàng hằng mong ước.

Tôi yêu vợ cuồng nhiệt, yêu quá say đắm một người phụ nữ hiền hậu và thật thà. Nhưng, vì không thể tạo cho nàng có một cuộc sống đầy đủ vì vậy khi nàng mất sớm, tôi nghĩ đó là hình phạt chỉ vì tôi bắt lợc bắt tài không biết xoay sở. Từ sau cái chết của nàng tôi không bao giờ dám nghĩ đến phải sống với người đàn bà nào khác.

Ngược dòng thời gian... ngày tôi mới khôn lớn với biết bao ước vọng ấp ủ trong tim mong làm được một việc gì đó có ích cho quê hương cho dân tộc của xứ sở mà tôi được nương thân. Rồi cũng ngày xa xưa đó tôi đã ước ao trở thành nhà thơ nhưng không phải làm thơ về tình yêu trai gái. Tôi muốn mỗi một câu thơ khi tôi hoàn thành phải như một mũi tên sắt có tẩm thuốc độc bắn thẳng ngay tim bọn khủng bố đã đặt mìn đã pháo kích bừa bãi giết hại đồng bào vô tội. Tôi không có tài làm thơ tình yêu với trời, với trăng, với mây, với nước... Ngày xưa tôi khí khái bao nhiêu thì nay lại hèn hạ bấy nhiêu bởi cuộc sống quá nhọc nhằn. Mỗi ngày phải phơi lưng dưới nắng mưa để cày bừa trên mảnh đất nhỏ nhoi và khô cằn chẳng khác gì con lừa, vậy mà cũng chẳng đủ ăn, nhưng lại luôn bị bọn cầm quyền xã bắt phải đóng góp đủ mọi thứ tiền. Tôi đã cố thử thời vận nhiều lần bằng đủ mọi thứ nghề nhưng tất cả đều thất bại nên tôi phải tự an ủi mình, đó là phần số của tôi đã được an bài như vậy.

Nhiều khi quá cô đơn, tôi cũng muốn tìm hạnh phúc mới nhưng nghĩ lại thân phận... Thí dụ... chỉ là thí dụ thôi cho vui thôi; nếu sau này tôi có lấy người phụ nữ nào nữa thì tôi sẽ không lấy vào mùa thu. Mùa thu đối với tôi như là một khởi điểm cho mọi tai họa được xuất phát từ miền Bắc Xã Hội Chủ Nghĩa; từ một con người gian xảo và dâm đãng nhưng lại được bọn cướp đánh bóng để trở thành ông thánh. Chỉ khi mùa xuân đến tôi mới thấy những người phụ nữ kiều diễm hơn. Quê hương Việt Nam chỉ vì có một mùa thu quái đản nên đã đem đến biết bao đau thương và hận thù. Lần trước bạn đến đây thì bạn cũng đã thấy, vùng này từ bao năm qua vốn là nơi núi rừng heo hút và yên tĩnh thì, những tháng sau này bỗng một sớm một chiều có nhiều 'người lạ' đến và vô tận chân núi dựng lên những căn nhà bằng vật liệu nhẹ dễ lắp ráp, rồi sau đó người của Bộ Giao Thông đến mở mang đường sá rộng rãi phía bên kia khu rừng để nối từ trung tâm thị trấn vô đến tận

chân núi. Vùng quê nghèo nàn này bỗng như trải qua giấc ngủ đông, tựa mình trong cơn nắng hừng hực vươn lên để mong được phát triển như khắp cùng cả ba miền mà nhà cửa đã và vẫn đang tiếp tục phát triển, tiếp tục xây dựng... do cướp được đất của dân nghèo và cô thế.

Tuần qua khi tôi đi ra rẫy khoai, tôi đã chứng kiến một ông già và một cô gái sánh bước bên nhau đi vô trong dãy núi. Có một điều không được bình thường giữa hai người, vì, người đàn ông thì quá già mà người phụ nữ thì lại quá trẻ. Mấy lúc gần đây tôi có tật hay nhìn những người phụ nữ và luôn luôn nhìn thẳng ngay mặt. Nhiều lần tôi đã quyết tâm bỏ cái tính xấu xa đó đi nhưng vẫn không được. Chỉ ở nơi những người phụ nữ tôi mới tìm thấy được sự bình lặng của tâm hồn. Tôi nghĩ có lẽ bắt nguồn từ ngày tôi bị mất quê hương, mất nhà, mất cha, mất mẹ và, mất tất cả... Tôi may mắn vẫn còn đây và hy vọng ở một ngày mai tươi sáng hơn. Chỉ những khi được nhìn thấy những người phụ nữ tôi mới thấy bớt đi cái mặc cảm bắt lợc.

Người phụ nữ trẻ ép sát đầu vô vai ông già và ông già vòng cánh tay qua eo người phụ nữ. Hai người vừa bước đi vừa trò chuyện và âu yếm nhau như thể trên thế gian này chỉ có hai người mà thôi. Khi hai người đi ngang qua trước mặt tôi, tôi nghe giọng nói của ông già, giọng nói không phải vì tuổi tác mà phát âm không rõ. Giọng nói của những người mà tôi từng nghe khi đến vùng Chợ Lớn vào những tháng ngày xa xưa lắm:

"Mảnh đất mà em và anh đang đi, trước kia thuộc giọng giống của dân tộc anh và nay anh trở lại để chờ được thu hồi."

Cô gái trẻ ngược mặt lên nhìn ông già tình nhân và nũng nịu:

"Nhưng... từ lâu rồi giọng giống của anh đâu còn là chủ... đâu còn chủ quyền..."

Ông già nhìn cô gái trẻ và thốt ra một câu nói làm tôi phải sửng sốt và đồng thời một luồng hơi lạnh chạy dài theo sống lưng, tuy lúc đó trời đang có nắng.

"Những gì của César phải trả lại cho César. Giọng giống của anh có sức mạnh có thể làm cho quốc gia này biến khỏi trên bản đồ thế giới."

Cô gái trẻ có lẽ hiểu được câu nói của ông già nên tôi thấy cô gái sa sầm mặt lại và cúi đầu xuống nhìn con đường. Ông già thì vẫn ngược nhìn về nơi có dãy núi và hai người vẫn tiếp tục sánh bước bên nhau trong im lặng.

Cả hai người đã đi qua mặt tôi từ lâu rồi nhưng tôi vẫn cứ đứng bất động nhìn theo họ mà trong lòng thật đau đớn. Cả hai sau đó đã biến mất vô trong

dãy núi. Ông già và cô gái trẻ không bao giờ còn trở ra nữa vì mỗi ngày tôi vẫn để ý mong được nhìn lại hai người. Nhưng ... hoài công. Tôi nhìn những người đàn ông xa lạ mới đến ngụ trong dãy núi như người mù lòa. Dĩ nhiên đây không phải mang ý nghĩa là mắt không thấy đường.

Tôi cảm thù bọn cầm quyền tham nhũng và hèn nhát nhưng lại xảo trá lừa lọc với những người dân hiền hòa và lương thiện. Ông Tổng Thống Nguyễn Văn Thiệu quá hiểu về người cộng sản nên đã để lại cho đời những câu nói mà không một người Việt nào mà không thuộc lòng. Rồi đây các thành phố, các thị trấn, và, cả nước Việt Nam sẽ ngập tràn trong biển nước mênh mông chỉ vì những người cầm quyền tham lam vật chất và chức quyền nên đã tiếp tay với bọn người ngoại bang phá nát những khu rừng.

Mỗi ngày khi mặt trời bắt đầu từ từ xuống sau dãy núi báo hiệu một ngày sắp qua, và tôi thì vẫn bất lực đứng bên những luống khoai lang trên mảnh đất khô cằn và nhỏ nhoi nhìn vô trong dãy núi để tự hỏi, chuyện gì đã xảy đến cho ông già và cô gái trẻ? Rồi chuyện gì sẽ xảy ra cho dân tộc Việt Nam khi mà nhà cầm quyền đã bán nước cho bọn Tàu cộng rồi?"

Nghe những lời tâm sự của hấn, tôi cảm thấy một nỗi chua cay đang lan tỏa trong từng mạch máu và từng tế bào khắp châu thân. Tôi tựa người vô tâm vách nhà và nhắm mắt lại. Nhưng, tai tôi vẫn lắng nghe lời hấn nói:

"Tôi lúc nào cũng mang một nỗi buồn hận những người cầm quyền. Từ sau ngày đau thương, người của quốc gia Việt Nam Cộng Hòa đi đâu mắt mà tôi chỉ thấy toàn những 'người mới' với những từ ngữ khó lọt tai mang âm hưởng của người ngoại quốc phương Bắc. Cách sinh hoạt và cách ăn nói của 'người mới', dù tôi có cố gắng cách nào cũng khó hòa đồng vì cảm thấy rất xa lạ.

Một con heo thì họ lại nói: "Một cá thể heo." Chẳng phải đó là ngôn ngữ của phương Bắc sao? Tôi muốn nghe giọng nói của người cũ vì thẳng thắn và thật thà. Tôi vô cùng thất vọng và tuyệt vọng vì nhận ra những nơi tôi đến không còn của người

cũ và của tôi như ngày nào nữa. Dù sao tôi vẫn phải chấp nhận vì tôi bất tài và bất lực. Tôi vẫn phải sống để chứng kiến những con khỉ mang hình hài của con người mỗi ngày múa may quay cuồng trong sự xảo trá từ lời nói đến việc làm.

Bên ngoài sương đã phủ xuống dày đặc và bóng đêm đã che kín nên tôi không còn nhìn thấy dãy núi phía xa. Mỗi chiều khi ngồi ăn... khoai thay cơm, tôi vẫn nhìn vô dãy núi với nhiều câu hỏi mà không sao có được câu trả lời. Đêm đã khuya lắm rồi mà nửa lít rượu ngon của bạn không đủ làm cho tôi chợp mắt dù chỉ trong đôi phút, tuy rằng cả ngày tôi phải làm việc cật lực trên mảnh đất không lấy gì là màu mỡ..."

Hấn nằm xuống và kết thúc câu chuyện với câu nói làm cho tôi vô cùng xúc động: "Thôi, bạn ngủ đi. Chúc bạn một đêm thật ngon giấc. Cả ngày bạn đi đường xa nên cũng mệt lắm rồi. Cho đến cuối cuộc đời tôi vẫn sẽ ghi nhớ mãi ngày hôm nay. Ghi

nhớ tấm chân tình của bạn đã dành cho tôi. Bạn đừng trách tôi sao lại khách sáo với bạn. Bởi vì, biết ơn là một trong những tập tính tốt của người miền Nam mà tôi đã học được từ những ngày còn nhỏ dại."

Hấn nằm đó nhưng hai con mắt vẫn mở lớn nhìn lên trần nhà. Nhìn gương mặt của hấn thật hiền và thật nhân hậu. Tôi cầu mong cho hấn tìm được hạnh phúc thật

sự khi chọn vùng đất này làm chốn nương thân cho đến hết cuộc đời; một đất nước mà hấn không được sinh ra nhưng lại có quá nhiều gắn bó mà hấn luôn xem như là quê cha đất tổ của mình.

Hấn và tôi, cũng như đồng bào miền Nam Việt Nam luôn khắc khoải những hình bóng xưa và những ngày êm ấm của quê hương ngày cũ. Thuở ấy, miền Nam Việt Nam đã có những tháng ngày vàng quá đẹp để cho mọi người đến cuối cuộc đời vẫn còn vương vấn mãi không quên.

Hơn ba giờ sáng tôi mới chìm dần vô giấc ngủ. Trong giấc ngủ tôi mơ thấy hấn và tôi vừa bước đi vừa chuyện trò vui vẻ trên đường phố thủ đô Sài Gòn thương yêu và thân thiện của Việt Nam Cộng Hòa đã không còn kể từ cuối tháng tư oan nghiệt của một thời xa xưa lắm./.

Topa (Hòa Lan)

CÂY ĐÀN GUITAR TRONG TRẠI CẢI TẠO

Cây đàn guitar
trong trại cải tạo

Tôi xin xé một trang vở đời có ghi câu chuyện ngắn này kể hầu các bạn. Chỉ là một câu chuyện kể nhân thấy một người thừa tiền mới học đàn đã bỏ ra một số tiền nhiều đến không ngờ sắm cho mình một cây đàn tốt nên ngẫm nghĩ mà chua xót cho một đoạn đời đã qua.

Đằng sau sự phản bội mang tâm vóc lịch sử, cả một thế hệ thanh niên chúng tôi phải gánh chịu những hậu quả nặng nề. Không phải là người đề xướng và cổ súy, nhưng đã đi chung chuyến xe lịch sử ấy với vai trò đồng phạm thì phải lãnh phần

những hệ quả. Có người sợ hãi trốn chạy từ sớm, nhưng cũng có người thản nhiên chấp nhận số phận với một chút lo âu. Bản thân tôi thấy mình chẳng có gì phải hổ thẹn vì đã làm tròn bổn phận sự mà tổ quốc giao phó cho tới giây phút cuối cùng, tuy thừa điều kiện để thoát thân. Đó là một canh bạc đời nên kẻ thua dù gì vẫn ôm một mối hận trong lòng.

* * *

Chẳng phải là một bầy cừ non ngoan ngoãn, nhưng không thể bước chệch ra ngoài dòng chảy lịch sử, chúng tôi phải đành lòng chấp nhận cuộc chơi theo hướng mà những người thắng trận muốn.

Năm đầu tiên với bao nhiêu trăn trở trong tình huống mới đầy lao đao, chúng tôi dần dần ổn định tinh thần mà chấp nhận số phận của mình dù quá phũ phàng !

Với khoảng thời gian tương đối đủ để người ta sàng lọc, làm các động tác giả, chuyển trại ... đám sĩ quan cấp thấp chúng tôi một phần được dồn về căn cứ Trảng Lớn Tây Ninh. Đó là bản doanh của Sư Đoàn 25 Bộ Binh tiếp nhận từ quân đội Mỹ sau hiệp định Paris 1973. Các dãy nhà tôle tiền chế nằm rải rác trong một căn cứ rộng lớn gần thị xã Tây Ninh với sân bay quân sự thuộc loại lớn mà máy bay C.130 Hercules có thể lên xuống. Chính tại đây, năm 1973 tôi nằm trong phái đoàn trao trả tù binh đã ra trại giam tù binh cộng sản An Thới của đảo Phú Quốc nhận các tốp tù binh đưa về đất liền bằng C.130, đáp xuống phi trường Trảng Lớn rồi trung chuyển bằng Chinook đưa vào mật khu Thiện Ngôn nằm sâu trong rừng giáp giới giữa Việt Nam và Cam-bốt trao trả cho phía bên kia.

Tiếp tục những bài học chính trị nâng cao mà người ta liệt vào trình độ trung cấp, tuần ba ngày chúng tôi ngồi xếp hàng dưới đất để nghe và ghi chép những khái niệm chính trị mới rồi thảo luận

với nhau để tất cả nắm rõ vấn đề được cán bộ quản giáo truyền đạt. Ngoài thời gian học tập chính trị ra thì đi lao động linh tinh hay tăng gia sản xuất góp phần bắt buộc cho bếp ăn chỉ tiêu mỗi đầu người 5 ký rau xanh mỗi tháng. Tôi gửi tiền anh nuôi mua hột củ cải trắng rồi tìm một miếng đất xéo nào đó để tập làm nông dân. Đào bới sơ sài lớp đất mặt rồi gieo hạt, rồi tưới nước. Chẳng mấy chốc mà những thàng con màu trắng đội đám tóc xanh trồi lên khỏi mặt đất một cách ngổ ngược. Tôi cứ thu hoạch nộp cho nhà bếp đều đều mỗi tháng 15 ký củ cải chơi.

Đây là giai đoạn mà bọn chúng tôi bị thương vong và thương tật vì những tai nạn sau chiến tranh chiếm con số cao nhất và đau đớn nhất. Nguyên do là tận dụng những tấm tôle dãy nhà tiền chế của quân đội để lại làm nơi trú ngụ, nhưng “mấy thầy quản giáo” có sáng kiến lột tôle lợp mái xuống để đám cải tạo gò những vật dụng nông nghiệp như thùng xách nước, thùng tưới rau... mang ra chợ bán lấy tiền bỏ túi riêng, cộng thêm mỗi người vài cái va-ly bằng tôle lớn nhỏ lồng vào nhau để chờ ngày hồi hương về đất Bắc làm quà. Anh nào cũng sắm riêng cho mình một chiếc xe đạp quốc doanh hiệu Chiến Thắng hoặc Giải Phóng, một máy may hiệu Con Bướm (Butterfly) ma-dê in Chai-na, một cái đài transistor ba băng Gia-păng, một cái đồng hồ đeo tay Xây-cô phai không người lái hai cửa sổ, một cặp kính đen thui không thấy mắt mới đúng là dân chơi...

Chấm dứt chiến tranh, trên người họ vẫn mặc chiếc áo cộng sản nhưng tư tưởng tiểu tư sản cố hữu của loài người lại bắt đầu nhen nhóm.

Bù lại, để khỏi chịu đội mưa đội nắng, chúng tôi phải đi cắt mớ tranh mọc chen lẫn trong hàng rào phòng thủ về đánh lại thành từng miếng lợp thay thế.

Toàn những thằng chỉ tay năm ngón, thườ giờ có biết cái vụ đánh tranh ra sao đâu? Tre trúc có đâu trong một doanh trại quân đội mà làm “hom”? Đành lấy mấy cọng kẽm gai xài đỡ. Đánh thế quái nào mà khi giờ tẩm tranh lên nó quặt queo rồi tuột ra hết! Thế cái chất xám mình được vun bồi đâu? Phải vận dụng cho có hiệu quả chứ! Tôi bèn vừa làm vừa nghĩ, cuối cùng đưa ra một nguyên tắc khả dĩ xài tạm cho cách đánh tranh hom chiếc gồm 4 cọng hom dài khoảng 1 mét được đánh số tưởng tượng. Những con số là biểu trưng cho cọng hom được kéo nằm lên trên và luôn nắm tranh xuống phía dưới : 1-4, 1-2-4, 2-3, 2-3-4, 1-4. Chu kỳ cứ thế mà lặp lại .

Đánh xong, cầm miếng tranh giữ giữ ... không có vấn đề bèn phổ biến cho các bạn cùng làm.

Hàng rào phòng thủ trong chiến tranh mà nhất là của quân đội Mỹ thì các bạn thừa hiểu nó nguy hiểm đến chừng nào! Lựu đạn các loại, mìn các cỡ gài theo một sơ đồ hết sức phức tạp chỉ có những chàng công binh chiến đấu mới biết, nhằm ngăn chặn tối đa sự xâm nhập của đối phương nên chẳng biết đường nào mà lần. Tất cả đều dựa vào hai chữ hên xui! Ai không tin chứ tôi thì tôi tin mỗi người đều có số mạng riêng cả. Anh Hoàng Mãi gốc người Huế với bô-đầy tập tạ hay đi lao động cạp với tôi. Anh giờ cao lười cuốc bỏ đại vào đám cỏ tranh nghe một cái “càng”! Vạch tranh ra thì thấy một trái mìn ba râu nằm chình ình trên mặt đất. May mà lười cuốc không bỏ nhằm một trong ba cái râu. Tôi cười khi chọc anh:

- Chiều về nhớ gởi mua một nải chuối cúng Ông Địa nghe cha nội! Không thì giờ này linh hồn tụi mình chắc đang bay lượn chốn thiên đàng rồi.

Đi cắt tranh cứ mỗi lần nghe tiếng nổ thì chép miệng than rằng:

- Rồi ! Bữa nay có tiết canh rồi!

Chính mắt tôi đã nhìn thấy những nạn nhân sát bên mình. Cụt chân vì mìn cóc khá nhiều, nó hình tròn nhỏ như cái đít đèn pin quân đội rải đầy mặt đất chen trong cỏ dại nên rất khó thấy. Một cột khói đen bốc lên sau một tiếng nổ chát chúa cách chừng mười mét của một trái mìn ba râu thế hệ mới, máu me rải dài trên đoạn đường về đưa tới mười một cái quan tài quốc doanh sơn đỏ chót xếp hàng trước tiểu đoàn bộ. Tôi không biết những người chịu trách nhiệm sẽ báo cáo về trên những cái chết ấy thế nào, có lẽ nó nằm trong sự hao hụt sĩ số năm-phần-trăm-cho-phép. Chắc là vậy nên buổi chiều chúng tôi vẫn được xua ra cắt tranh tiếp tục.

Nhờ có chút tài lẻ, mỗi năm trong các ngày lễ lớn tôi đều...có phần trong ban hát hò, ban banh bóng, ban báo đời...Mấy cái ban này cũng giúp tôi né được sự nguy hiểm trong vài tháng.

Mùa Xuân năm 1977, trên đường đi lên trung đoàn để trình bày báo tường Tết cho trung đoàn bộ L4 chung với họa sĩ Hiếu Độ (ông chuyên vẽ tranh minh họa cho các báo ở Saigon, ai bằng tuổi tôi hay lớn hơn đều biết tiếng), tôi mục kích một sự việc phải nói là đau xé lòng!

Hai anh em ruột cùng đi cải tạo chung tiểu đoàn, được phái đi cắt tranh. Thằng em vướng phải mìn cóc bay mất bàn chân phải nằm rên la trên vũng máu, thằng anh nóng ruột chạy tới công em ra khỏi khu vực đi trạm xá. Đói ăn sức kém lại thêm thằng em đang rên la giãy giụa trên lưng, luống cuống loạng choạng thế nào mà đạp phải trái mìn 3 râu. “Đoàng” một phát ! Hai anh em đi thăm ông bà ông vải tại chỗ luôn!

Thêm một thằng ngu nguyên là thiếu úy sĩ quan trợ y. Chẳng rành rẽ gì chuyện súng đạn, thấy người khác làm thì ham mà bắt chước. Nó lượm được một khẩu súng phóng hỏa tiễn M72 chống tank mới keng còn gói giấy dầu khi đi giờ lô-cốt lấy gỗ. Khui ống vỏ nhôm bên ngoài ra để cưa thành những cây trâm cài tóc phụ nữ, bên trong là một ống nhôm hình trụ dài khoảng 20 cm chứa thuốc phóng đầu đạn, phía đuôi được đúc bằng đồng đỏ thất lại rồi loe ra tròn trịa rất đẹp. Cái ống nhôm này chế tạo thành một cái điều cày hút thuốc lào, đầu dưới được bịt kín bằng một vỏ đạn M79, đầu trên với chỗ đặt môi vào ôm khít vừa vận quả

là...đẹp tuyệt vời! Tôi ao ước có một cái biêt bao nhiêu, nhưng...em chả dại! Rất nguy hiểm khi chạm vào sự chết mà bản thân không thông thuộc.

Anh chàng khù khờ thiếu hiểu biết ấy đã lén lút một mình ra dựa vào một cây bã đậu ngoài hàng rào phòng thủ hí hoáy “giải phẫu” quả hoả tiễn ra mục đích để lấy cái ống nhôm bên trong làm điệu cày.

“Phùm” một phát! Nam Tào còn nhận không ra đó là thằng nào để gạch tên trong sổ sinh tử.

Chính khoảng thời gian này giúp chúng tôi có điều kiện để săn nhặt những phế phẩm đầy dẫy trong một căn cứ để lại của Mỹ dành cho những ý đồ riêng tư. Giả dụ như một miếng ván ép nhỏ, một đoạn gỗ thông từ hầm trú ẩn, một đoạn dây điện thoại, ít cây đinh loại 3 phân tự dập từ sợi kẽm gai...lấy mặt bôn cầu mài giữa lại thành những quân cờ tướng tròn trịa rồi khắc chữ lên. Có cả màu trắng và màu đen mới tuyệt chứ! Săn nhặt những mảnh nhôm máy bay đúc thành những cái chén ăn cơm. Tôi cũng có một cái rồi khắc hình hai trái núi Bà Đen lên, nhưng cầm nóng tay quá tôi cho luôn thằng bạn.

Giai đoạn học chính trị kết thúc trong khuôn khổ kiểm soát kỷ luật và tư tưởng chặt chẽ một năm trời dài đằng đặc cũng trôi qua. Người ta bắt đầu những biến đổi cần có.

Chúng tôi được “biên chế” vào một khoảng rừng rất sâu trong địa hạt tỉnh Phước Long cũ. Đây là giai đoạn lao động thực sự giữa mênh mông rừng già nên kỷ luật có phần bao dung, miễn đừng đi xa khuôn khổ trật tự. Những tâm hồn trẻ trai dường như hồi sinh trở lại mặc cho cái đói, cái cực nhọc và bệnh tật bủa vây thường trực. Đêm nằm trên võng đong đưa giữa bóng tối mịt mù của rừng sâu sau một ngày lao động thì còn gì hơn ngoài việc hồi tưởng về những ngày tháng cũ? Khuôn mặt đáng yêu của những người con gái đi qua trong đời lại được dịp hiển hiện trong niềm nhung nhớ... và âm nhạc lại vọng lên những giai điệu âm thầm. Những nhu cầu tinh thần ấy ẩn chứa trong tâm hồn với sự chịu đựng dồn nén không ai có thể ngăn chặn và kiểm soát được.

Không biết ai đã khởi xướng, nhưng hầu hết mọi người đều giấu giếm một quyển tập vở cất làm đôi chếp lại những bài hát cũ theo trí nhớ và chuyền tay cho nhau trừ những “địa chỉ đỏ”. Biêt làm vậy là nguy hiểm cho bản thân mình, nhưng đó là một nhu cầu tinh thần không thể thiếu được.

Mỗi tháng một lần, bất ngờ quân giáo từ khung xuống ra lệnh khám xét tư trang cá nhân. Thế là cuống cuống như một bầy ong vỡ tổ, mạnh ai nấy lo giấu diếm những bằng chứng vi phạm kỷ luật trại của mình. Thi thoảng màn đêm buông xuống, tôi lại lén lút lần mò xuống khu tầng gia của tiểu đoàn nằm tách biệt gần bờ suối do anh bạn thân cùng đơn vị cũ là Phạm Vũ Trí làm tổ trưởng để được cất lên những lời hát cũ. Chỉ là “hát chay” với tiếng gõ nhịp xuống sạp nằm bằng lồ ô thôi, không đàn địch chi hết nhưng cũng ...”máu lửa” lắm !

Nhân có một vụ giết người oan uổng không bản án đã là nguyên cơ cho một bài hát ra đời trong trại cải tạo. Một nhóm trong tiểu đoàn 2 đi lãnh gạo trên Trung đoàn bộ cách xa mười lăm cây số đường rừng bằng cách cho vào hai ống quần có những vạch sọc, buộc túm hai ống và dây lưng rồi choàng qua cổ cống về. Họ đi ngang qua một rẫy bắp dừng chân ngồi nghỉ mệt. Có một chàng đói quá bèn lén vào bẻ trộm một trái bắp. Vô phúc bị vệ binh ngồi gác trên chuồng cu phát hiện. Thế là những viên đạn AK-50 rục rủa đuổi theo để trừng trị tên đạo tặc đang trốn chạy. Rõ là súng đạn vô tình! Nó lại ghim vào lưng một nạn nhân khác đang ngồi nghỉ bên vệ đường. Cái chết tức tưởi vô cơ được phản đối bằng cách để cái xác bên vệ đường suốt ngày chờ xử lý. Nhưng “miệng nhà quan có gang có thép”, cuối cùng đã kết luận kẻ xấu số chính là phạm nhân. Thế là một bài hát được ra đời trong nỗi uất hận nghẹn ngào. Nó phải được phổ biến sâu rộng cho cái thế giới bi thảm đoạ đày chớ? Và một nhóm anh em trong tiểu đoàn 3 nhận nhiệm vụ này. Hình như trên lưng, trên tay của họ có xăm hình con đại bàng hay con cọp chi đó nên mới dám tiến hành một chiến dịch “du ca” qua các tiểu đoàn bạn mỗi chiều chủ nhật. Nhóm du ca chủ có sáu bảy anh em với cây đàn guitar thùng vác vai và hai cái muống ăn cơm dùng để gõ nhịp. Âm nhạc nếu chỉ có tiếng hát mà thiếu tiếng đàn thì giống như câu hò bơ vơ bay bay một mình lẻ loi trên đồng vắng!

Đến đây, “nhân vật” chính của câu chuyện xuất hiện.

Ở đâu ra một cây đàn guitar có mặt trong trại cải tạo giữa rừng xanh núi đỏ chập chùng?

Để tôi mô tả nó cho các bạn tường. Thùng đàn được làm từ những mảnh ván ép lột bỏ bột cho mỏng để tạo âm thanh có tiếng vang. Khoảng hở của thùng đàn được trét kín bằng ... côm nguội, mỗi lần muốn chơi phải cạy bỏ lớp cũ đã khô ra và trít lại bằng một lớp mới. Cần đàn được gọt giữa từ một khúc gỗ thông lấy từ hầm trú ẩn trong căn cứ Trảng Lớn, dây đàn được se lại từ lõi của dây điện thoại quân đội, bắt đầu dây Mí là một sợi dây điện thoại đơn rồi se vỏ bọc dần lên. Bộ lên dây là những chốt gỗ như cây đàn kim cổ nhạc. Các bộ phận được ghép lại bằng những cây đinh chế tác từ sợi kẽm gai hàng rào thừa nợ.

Không biết khi được đánh lên nó có phát ra âm thanh chuẩn hay không nhưng ... nghe cũng được! Có còn hơn không... Có còn hơn không...

Khởi đầu chương trình du ca là những bản nhạc trẻ kích động được giới thiệu là mang màu sắc Mỹ la-tinh như Guantanamela chẳng hạn. Khán giả hào hứng gõ nhịp theo rộn ràng. Rồi chương trình trôi xuôi về nẻo nào chẳng ai hay. Tất nhiên là có

chen vào đó vài bài hát “tự biên tự diễn” cho kiếp đời hiện tại của chúng tôi và bài hát nói về cái chết tức tưởi nghẹn ngào vừa kể trên đương nhiên cũng góp mặt.

Rồi những bài hát nói về tình yêu trai gái đâu thể thiếu?

“Này người yêu người yêu anh ơi!

Bên kia sông là ánh mặt trời.

Này người yêu người yêu anh hỡi!

Bên kia đồi có hoa đan lồi....”

“Nếu xa nhau, anh xin làm dòng sông,

Nhớ em...nhiều những thoáng mênh mông.

Khúc sông buồn... buồn trôi bao lá rong,

Tiếng mây chiều lạc loài vương nhớ nhưng ....”

Đại loại là những bài ca ấy, tránh không hát những bài ca ngợi lính tráng để khỏi gặp rủi ro. Một vài cây đàn guitar khác với hình dáng tương tự bắt đầu manh nha hình thành, nhưng sự thành công rất hiếm hoi vì không đủ vật liệu cần thiết.

Tôi chỉ được thưởng thức chương trình du ca ấy một lần duy nhất, vì chắc chắn nó khó tồn tại lâu bền giữa “chốn ấy”.

Một Đồi

Thơ Lưu Vọng

Người ngồi với mong manh
Nghe mưa qua nghĩa địa
Chiếc gương lạnh đêm khuya
Nhìn tường nhà u ám

Chiếc lá màu ngói xám
Rơi cành nhớ mùa thu
Tình trần cứ ủ rũ
Nỗi buồn mãi lưu vong

Giọt lệ ai khóc ròng
Giữa giòng sông cuồng nộ
Bàn chân mãi gầy khô
Nâng niu từng hém nhỏ

Viên đá nhìn ngọn cỏ
Thấy đời đã mọc rêu
Nụ cười vang rã rệu
Giữa triệu người mất nước

Đôi mắt nhìn từ khước
Người bỏ cuộc ra đi
Ngọn nến cháy lâm ly
Chia hàng bên nắm mộ

Đau lòng giọt sương khô
Có đâu cành cây mục
Người ngồi với tủi nhục
Lấm nhám kinh da vàng

Truyện ngắn

STORY

(Trần Mộng Tú)

Sài Gòn và Tuổi Thơ Tôi

Tôi xa quê hương ở vào tuổi không quá trẻ dại để dễ quên và cũng không quá già để chỉ dành toàn thời giờ cho một điều mát mát, rồi đau đớn. Tôi ở vào tuổi mà khi bước đến vùng đất mới, đời sống đã như lồi tôi đi trong một cơn lốc trên những con đường khác nhau trước mặt, hầu như không ngưng nghỉ. Tôi chóng mặt, nhưng tôi vẫn biết tôi là ai và tôi ở đâu trên quê người, nên những lúc tôi phải ngưng lại để thở là những lúc hồn quê nôn nao thức dậy trong tôi.

Mỗi lần nhớ đến quê nhà là nhớ đến Sài Gòn trước tiên. Sài Gòn không phải là phần đất dành riêng cho người miền Nam nữa, đối với người miền Bắc di cư vào Nam năm 1954, người Trung chạy giặc Cộng năm 1968 thì Sài Gòn chính là phần đất quê nhà đáng nhớ nhất.

Tôi lớn lên, sống cả một thời niên thiếu ở Sài Gòn. Đi học, dậy thì, yêu đương, mơ mộng, làm việc, lấy chồng, khóc, cười rồi chia ly với Sài Gòn.

Tôi nhớ lại hồi bé theo bố mẹ di cư vào Sài Gòn. Ba tôi làm việc ở Nha Địa Chánh, nên từ những căn lều bạt trong trại tiếp cư Tân Sơn Nhất, gia đình tôi được dọn vào ở tạm một khu nhà ngang trong sở của Ba ở số 68 đường Paul Blancy (Hai Bà Trưng,) sau lưng Bưu Điện. Tôi đi học, đi bộ bằng qua hai con đường là tới trường Hòa Bình, bên hông nhà thờ Đức Bà. Tôi vào lớp Ba. Ngày đầu tiên cấp sách đến lớp, ma sơ dĩ nhiên là người Nam, hồi đó còn mặc áo

dòng trắng, đội lúp đen. Sơ đọc chính (chánh) tả:

Hoa hường phết (phết là dấu phẩy)

Cái tai của con bé con Bắc kỳ không quen với phát âm miền Nam nên “hoa hường” thành “qua tường” và phết thành một chữ nữa. tôi viết: Qua tường phết.

Bài chính tả dài một trang của tôi chắc chắn là ăn một con số 0 màu đỏ to tướng vì nguyên bài bị gạch xóa bằng mực đỏ lè. Tôi như một người ngoại quốc nghe tiếng Việt. Nhưng tôi học thuộc lòng trong sách thì giỏi và thuộc nhanh lắm. Khi khảo bài tôi được điểm tốt, mặc dù bạn học chung lớp khó hiểu con nhỏ Bắc kỳ đọc cái gì. Ma sơ cứ nhìn sách, nghe tôi đọc lầ lầ, biết là tôi có thuộc bài. Tôi nhớ một bài học thuộc lòng về thành phố Sài Gòn như thế này:

Sài Gòn vời nước bùng binh

Này bằng báo hiệu này vòng chỉ tên

Trụ đèn, giây thép, tượng hình

Lính canh, cảnh sát giữ gìn công an

*Mặc dầu đường rộng thênh thang
Ngựa xe đi lại luật hành phải thông
Mặc dầu đường rộng mênh mông
Mũi tên chỉ rõ bằng trông để tìm
Trần Hưng, Lê Lợi, Chu Trinh...*

Trần Hưng là đường Trần Hưng Đạo, Chu Trinh là đường Phan Chu Trinh, viết tắt trong bài học thuộc lòng. Từ bài học đó, tôi hiểu được hai chữ “bùng binh” là gì.

Ngôi trường đó tôi chỉ học hết lớp ba, sau đó Ba Mẹ tôi tìm được nhà ở bên Thị Nghè, tôi được đi học lớp nhì, lớp nhất ở trường Thạnh Mỹ Tây, có rất nhiều bạn cũng Bắc kỳ di cư như tôi.

để trong một miếng sắt cong cong, bên trên có cái vỉ bằng giầy thếp, rối tung, những cái bắp được xếp lên đó, bà bán hàng trở qua, lật lại. Đôi khi cũng là một cái lò gạch nhỏ đã vỡ, mẻ mất mấy miếng rồi, không thể kê nổi trên đó, bà hàng mang ra để nướng bắp. Hai chị em đứng líu ríu vào nhau (anh và chị lớn không có tham dự vào những sinh hoạt của hai đứa em nhỏ này), cầm tờ giấy bạc một đồng, đưa ra. Tôi luôn luôn ngần ngại không dám xé, đưa cho bà bán hàng; bà cầm lấy, xé toạc làm hai, khi tôi chỉ mua một cái bắp. Bà đưa phần nửa tiền còn lại để chúng tôi có thể cất đi, tối mai lại ra mua bắp nữa. Mỗi lần thấy đồng bạc bị xé, tuy không phát ra tiếng động, tôi cũng giật mình đánh thót một cái như nghe thấy đồng bạc của mình bị bẻ hay bị gãy. Cảm tưởng như mất luôn cả phần tiền đưa ra và phần giữ lại. Phải mất bao nhiêu lần nhìn đồng tiền bị xé mới quen mắt cái hình ảnh “Đồng bạc xé hai” này và tin là nửa kia vẫn dùng mua bán được.

Bẻ cái bắp làm đôi, tôi với em tôi chia nhau. Ngon ơi là ngon! Bắp dẻo, thơm mùi lửa than, thơm mùi hành mỡ. Chị em tôi ăn dè xén từng hạt bắp một. Ăn xong chúng tôi dắt nhau đi tìm ve sầu ở những thân cây me trong bóng tối. Buổi tối ve sầu mùa hạ, chui ở đất lên, bò lên các thân me, lột xác. Chúng tôi bắt những con chưa kịp lột cho vào cái hộp (không) bánh bích quy đã mang theo sẵn, đó là những con ve mới ngơ ngác bò lên khỏi mặt đất, mang về nhà. Thuở thơ dại những trò chơi này là cả một thế giới thơ mộng và đầy hấp dẫn. Chị em tôi mang hộp ve sầu vào giường ngủ, ban đêm những con ve này sẽ chui ra bò lên màn, lột xác. Đêm chúng tôi đi vào giấc ngủ, thì ve chui ra, lột xác xong bỏ lại những vệt dài nhựa thâm đen trên những cánh màn tuyền trắng toát. Khi chúng tôi thức dậy nhìn thấy, chưa kịp dụi mắt tìm mấy con ve, đã thấy mẹ đứng ở ngoài màn với cái chổi phất trần trên tay.

Kỷ niệm về Sài Gòn tôi nhớ nhất là lần đầu tiên con bé Bắc kỳ tròn xoe mắt, nhìn thấy đồng bạc xé làm hai, nếu chỉ muốn tiêu một nửa. Mua cái bánh, gói kẹo nào cũng chỉ xé hai đồng bạc. Xé rất tự nhiên, tiền mới hay tiền cũ gì cũng xé. Người mua xé, mua; người bán xé để trả (thối) lại. Tôi đã biết bao lần, vào những buổi tối mùa hè, mẹ cho một đồng, hai chị em mua ngô (bắp) nướng của người đàn bà, ngồi dưới chân cột đèn điện trước cửa sở Địa Chánh với cái lò than nhỏ xíu, bán bắp nướng quẹt hành mỡ. Dưới ánh sáng hắt lờ mờ của bóng đèn từ trên cao xuống, cái lò than nhỏ xíu, thơm lừng mùi bắp non. Gọi là lò, thực sự chỉ có mấy cục than hồng

Chúng tôi chưa bị roi nào thì đã có bố đứng bên, gỡ cái chổi ở tay mẹ mang đi, trong lúc những cái lông gà trên chổi còn đang ngơ ngác.

Sài Gòn còn cho tuổi thơ của chúng tôi biết thế nào là cái ngọt ngào, thơm, mát của nước đá nhận. Trong sân trường tiểu học của trường Thạnh Mỹ Tây, tôi được ăn cái đá nhận đầy màu sắc đầu tiên. Một khối nước đá nhỏ, đặt trên một lưới dao bào, bào vào cái ly bên dưới, khi đầy ly, ông bán hàng ấn (nhận) nước đá ép xuống, đổ ngược ly lại, lấy cái khối nước đá xôm xốp, có hình dáng cái ly ra. Rắc si-rô xanh đỏ, có khi còn có màu vàng và màu xanh lá cây với vị bạc hà nữa. Gọi là nước đá nhận. Học trò trẻ con, bạn thân, sung sướng chia nhau ở sân trường, mỗi đứa mút một cái, chuyền tay nhau. Nước đá nhận, bánh kẹo ở sân trường trong những giờ ra chơi đều được mua bằng đồng bạc xé hai này.

Ba tôi bảo cầm đồng tiền xé hai một cách tự nhiên như thế quả là một điều rất dung dị, xuề xòa, dễ dãi mà chỉ người miền Nam mới có được. Xé tiền mà như xé một tờ giấy gói hàng, giấy gói bánh, như xé một tờ báo. Mảnh xé ra có giá trị lúc đó, mảnh còn lại cũng vẫn còn giá trị sau này. Người Hà Nội cầm tờ giấy bạc rách, thì vuốt cho thẳng thán lại, có khi lấy hạt cơm dẻo miết lên chỗ rách cho dính vào nhau, rồi cẩn thận gấp lại trước khi cho vào túi. Một thời gian sau, tiền không xé nữa, được thay bằng đồng bạc 50 su bằng nhôm, hình tròn, một mặt có hình tổng thống Ngô Đình Diệm, mặt sau là hình khóm trúc. (Biểu hiệu cho:Tiết Trục Tâm Hư)

Cuộc di cư 1954 đó giúp cho người Việt hai miền Nam , Bắc hiểu nhau hơn. Người Bắc sống và lớn lên ở Sài Gòn ở thế hệ chúng tôi học được cái đơn sơ, chân phương của người miền Nam và ngược lại những bạn học người Nam của tôi cũng học được cách ý tứ, lễ phép (đôi khi đến cầu kỳ) của người miền Bắc. Tôi đã được nghe một người miền Nam nói: Sau 1975 thì chỉ có những người Bắc di cư 54 là đồng bào của người miền Nam mà thôi. Hóa ra những người Bắc sau này ở ngoài cái bọc (đồng bào) của bà Âu Cơ hay sao? Nếu thật sự như thế thì thật đáng buồn!

Sài Gòn đầu thập niên sáu mươi vẫn còn có xe ngựa, đưa những bà mẹ đi chợ. Người xà ích lúc đó chưa biết sợ hãi trên những con đường còn mù sương buổi sáng. Tiếng lóc cóc của móng ngựa chạm xuống mặt đường như đánh thức một bình minh. Tôi nhớ có chỗ gọi là Bến Tắm Ngựa, mỗi lần đi qua, hôi lấm. Sau vài mươi năm xe thổ mộ ở Sài Gòn không còn nữa, chỉ còn ở lục tỉnh.

Sài Gòn với xích lô đạp, xích lô máy, taxi, vespa, lambreta, velo, mobilette là những phương tiện di chuyển mang theo đầy nỗi nhớ. Kỷ niệm thơ mộng của một thời trẻ dại, hương hoa và nước mắt. Sài Gòn với những cơn mưa ập xuống thành linh vào tháng năm tháng sáu, tiếng mưa khua vang trên những mái tôn, tắm đấm những hàng me già, ướt sũng những lối đi vào ngõ nhà ai, Sài Gòn với mùa hè đỏ rực hoa phượng vĩ in

xuống vạt áo học trò, với những hoa nắng loang loang trên vai áo bà ba của những bà mẹ là những mảng ký ức ngọt ngào trong tâm của chúng tôi.

Mỗi tuổi đời của tôi đi qua như những hạt nắng vàng rắc xuống trên những hàng me bên đường, như mưa đầu mùa rụng xuống trên những chùm hoa bông giáy. Những tên đường quen thuộc, mỗi con phố đều nhắc nhở một kỷ niệm với người thân, với bạn bè. Chỉ cần cái tên phố gọi lên ta đã thấy ngay một hình ảnh đi cùng với nó, thấy một khuôn mặt, nghe được tiếng cười, hay một mẩu chuyện rất cũ, kể lại đã nhiều lần vẫn mới. Ngay cả vệ đường, chỉ một cái bước hụt cũng nhắc ta nhớ đến một bàn tay đã đưa

ra cho ta níu lại.

Âm thanh của những tiếng động hàng ngày, như tiếng chuông nhà thờ buổi sáng, tiếng xe rồ của một chiếc xích lô máy, tiếng rao của người bán hàng rong, tiếng chuông leng keng của người bán cà rem, tiếng gọi nhau ơi ới trong những con hẻm, tiếng mua bán xôn xao khi đi qua cửa chợ, vẻ im ắng thơ mộng của một con đường vắng sau cơn mưa... Làm lên một Sài Gòn bình bình trong nỗi nhớ.

A corner of Ben Thanh central market

Tom Briggs © (1966)

Sài Gòn mỗi tháng, mỗi năm, dần dần đổi khác. Chúng tôi lớn lên, đi qua thời kỳ tiểu học, vào trung học thì chiến tranh bắt đầu thấp thoáng sau cánh cửa nhà trường. Đã có những bạn trai thi rớt Tú Tài phải nhập ngũ. Những giọt nước mắt đã rơi xuống sân trường. Sau đó, với ngày biểu tình, với đêm giới nghiêm,

với vòng kẽm gai, với hỏa châu vụt bay lên, vụt rơi xuống, tắt nhanh, như tương lai của cả một thế hệ lớn lên giữa chiến tranh.

Sài Gòn như một người tình đầu đời, để cho ta bất cứ ở tuổi nào, bất cứ đi về đâu, khi ngồi nhớ lại, vẫn hiện ra như một vệt son còn chói đỏ. Sài Gòn như một mảnh trầm còn nguyên vẹn hương thơm, như một vết thương trên ngực chưa lành, đang chờ một nụ hôn dịu dàng đặt xuống. Sài Gòn khi đổi chủ chẳng khác nào như một bức tranh bị lật ngược, muốn xem cứ phải cong người, uốn cổ ngược với thân, nên không còn đoán ra được hình ảnh trung thực nguyên thủy của bức tranh.

Sài Gòn bây giờ trở lại, thấy mình trở thành một du khách trên một xứ sở hoàn toàn lạ lẫm. Tôi thương Sài Gòn và thương cho chính mình, đã hư hao một chốn để về.

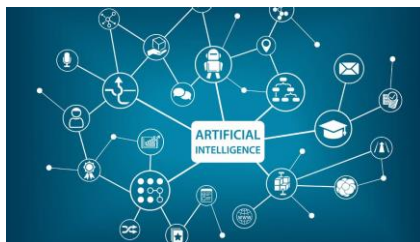
Trần Mộng Tú

AI - thông minh nhân tạo

Trong dòng chảy công nghiệp 4.0 Internet of Thing (IoT) thì thông minh nhân tạo, còn được gọi tắt là AI (artificial Intelligence hay Kunstmatig intelligentie) được xem là một trong những công nghệ hàng đầu, giúp con người giải quyết rất nhiều vấn đề phức tạp trong cuộc sống. Mặc dù thuật ngữ AI được John McCarthy đưa ra vào giữa thập niên 50, nhưng vẫn chưa có một định nghĩa chung trên toàn cầu. Nên có thể nói một cách tổng quát, AI là một thuật ngữ dùng để chỉ những hệ thống máy tính thông minh có khả năng tự phân tích và quyết định.

AI bao gồm hai tập hợp chính : một là Machine learning (ML) và hai là deep learning (DL). Khi nói đến AI, người ta thường nói về phương pháp học tự động của machine learning (automatisch leren) của AI. Bằng cách cung cấp thật nhiều hình ảnh cụ thể, dữ kiện, các kinh nghiệm trong quá khứ cho máy. Dựa vào các thông tin này, máy có thể nhận dạng và tự động đưa ra kết luận. Thí dụ trong việc huấn luyện cho hệ thống cách nhận dạng giữa chó và mèo, người ta xác định một số điểm đặc trưng của chó, và điểm đặc trưng của mèo. Các tính năng dùng để phân biệt giữa hai loài. Tất cả các dữ kiện này đều phải được chuyển thành những dãy số và đưa vào hệ thống. Sau phân tích, so sánh với các mô hình chuẩn đã được mã hóa trong bộ nhớ, hệ thống có thể tự phân biệt và nhận diện được đó là chó hay mèo. Phương pháp này rất gần gũi với trí thông minh của con người và đã mang lại những kết quả đầy hứa hẹn trong nhiều lĩnh vực khác nhau. Một dạng AI gần gũi nhất, phải kể đến “ Siri” – phần mềm trả lời tự động của trên các máy điện thoại của Apple, Siri có khả năng tự học hỏi, tiếp thu và trả lời nhiều câu hỏi. Netflix cũng dùng công nghệ AI để xác định hơn 700 nhóm có các thị hiếu về phim khác nhau và tự động đề nghị những phim phù hợp với ý thích của người xem. Tuy nhiên, machine learning còn vấp phải vấn đề về phân loại và số. Thí dụ : khi hỏi một căn nhà có giá có diện tích X, ở thành phố Y, được bán với giá 350 ngàn, thì ML không thể cho biết giá căn nhà đó thuộc loại mắc, hay rẻ hoặc là giá trung bình. Để giải quyết, người ta tạo thêm một tập hợp con của ML là deep learning. Lấy nguồn cảm hứng từ cấu trúc não bộ con người, có hàng tỷ tế bào liên kết với nhau. Mô phỏng theo đó, người ta lập ra một kiến trúc phần mềm gồm nhiều lớp đan kết với nhau (mạng lưới thần kinh nhân tạo -neuron network). Mỗi lớp thực hiện nhiệm vụ riêng của mình trong việc phân loại và xử lý thông tin. Kết

quả cuối cùng là các thông tin hợp lại thành một bức tranh toàn thể, thí dụ khi huấn luyện một hệ thống AI để chuẩn đoán về bệnh ung thư, mỗi lớp của mạng lưới trong phần mềm có nhiệm vụ xem xét các dữ kiện khác nhau như phân

tích máu, so sánh hình chụp quang tuyến. Deep learning là một bài toán khó nhất, không hề đơn giản trong lãnh vực AI. Bởi vậy, đến nay khoa học nghiên cứu AI chỉ đạt được phần nào những thành tựu nhỏ trong bức tranh tổng thể mô phỏng não bộ con người.

Gần đây Amsterdam UMC bắt đầu cho phép thử nghiệm một phần mềm trong công nghiệp AI để hỗ trợ các bác sĩ trong việc chăm sóc sức khỏe. Gọi là phần mềm xuất viện (ontslagsoftware). Phí tổn cho một ngày điều trị trong ICU (Intensieve care Unit) rất cao, từ hai đến ba ngàn euro.

Khi một bệnh nhân phải nhập viện và đưa vào phòng chăm sóc đặc biệt, hệ thống sẽ ghi nhận, xem xét hàng trăm thông số khác nhau, chẳng hạn như sự biến động của nhịp tim và mức oxy. Một yếu tố quan trọng khác là mức độ nhận thức của một người đối với môi trường và các ghi chú từ các y tá, bác sĩ trong hồ sơ điện tử. Bệnh nhân được so sánh với khoảng 25.000 người trước đây đã ở ICU. Hệ thống sẽ cho biết nếu bệnh nhân được phép xuất viện trong tình trạng lúc này thì xác suất bệnh nhân có thể phải quay trở lại là bao nhiêu. Ngoài ra, khi đưa ra lời khuyên, hệ thống cũng cung cấp giải thích ngắn gọn về cách tạo ra lời khuyên.

Trong việc chạy đua về AI, Mỹ, Nhật và Trung quốc hiện nay là 3 quốc gia hiện đang dẫn đầu. Tại Hòa lan có khoảng 300 ngàn người đã theo học miễn phí khóa học “ de nationale AI-cursus “ do 3 thành viên khởi xướng, trong đó có Trung tâm Sáng tạo Quốc gia về Trí tuệ Nhân tạo (ICAI), với sứ mệnh giúp cho Hòa Lan dẫn đầu trong việc phát triển kiến thức và tài năng trong lãnh vực công nghệ AI.

Góc bạn trẻ

Trang Đài Glassey-Trần Nguyễn

phải lòng người ‘không dựng’ mà lại còn cùng họ**phải lòng**

Ngay từ trước khi gặp mặt, tôi đã biết mình sẽ phải lòng ‘người ấy.’ Khi gặp rồi, thì mới biết cái kinh nghiệm phải lòng kia nó vượt quá cái giới hạn chữ nghĩa và tầm hiểu biết của tôi đến nhường nào.

Vậy như thế nào là phải lòng một người?

Có phải là khi cách mặt chưa đầy một phút thì đã nhớ? Hay đi xa chưa được nửa giờ đã mong? Chỉ một cái hắt hơi của ‘người ấy’ thì cũng làm cho tôi xốn xang cả người? Và một nụ cười nửa môi của ai kia cũng làm cho đời tôi rạng rỡ?

Tôi chăm chú ngắm nhìn ‘người ấy’ của tôi cả ngày cả đêm mà không chán. Cái cánh mũi con con phập phồng. Cái đôi môi hồng hồng xinh xắn. Đôi mắt trong sáng, linh động, vô ưu. Ngay cả những nụ cười bất phản thân và những cái chau mày vô cớ của ‘người ấy’ cũng làm lòng tôi khấp khởi hay đần đờ.

Tôi tận hưởng những giây phút bên ‘người ấy’ của mình. Tôi thích nằm dài bên ‘người ấy’ trong lúc mệt mỏi, nghe ‘người ấy’ thở khi khò trong giấc ngủ sâu, nghe ‘người ấy’ rên mỗi khi vươn vai duỗi chân. Tôi thích nắm đôi tay nhỏ nhắn của ‘người ấy,’ vuốt ve những ngón tay xinh xinh, hôn mãi lên đôi má bầu bĩnh đến chết người kia. Ôi, còn hai cái đồng điệu duyên ơi là duyên mỗi bận khóc cười – sao lại làm cho tôi phải chết mê chết mệt đến như vậy!

Tôi thích nghe ‘người ấy’ chép miệng đánh chốc sau những lần no nê. Tôi mê những cử động vô hướng của ‘người ấy,’ tay giờ quá đầu khi ngủ, tứ chi thiếu tự chủ, cơ bắp còn thanh tân. Tôi lụy cái bình an của ‘người ấy,’ hình như nét mặt thiên thần ấy chẳng bao giờ thoáng suy tư. Tôi chấp nhận ‘người ấy’ một cách hoàn toàn và vô điều kiện: chấp nhận cái thơm tho của ‘người ấy’ lẫn những lần mồ hôi hăng hăng nấp trong kẽ da.

Và tôi thích nghe mãi những âm thanh bí mật phát đi từ ‘người ấy,’ dù tôi không tài nào giải mã được những đợt sóng âm ấy. Tôi yêu tất cả mọi điều thuộc về ‘người ấy’ – những gì thật đáng yêu, và cả những gì đòi hỏi thật nhiều kiên nhẫn và sự chịu đựng.

‘không dựng’

Lần đầu tiên nghe ‘người ấy’ cất tiếng khóc, chồng tôi đã biết anh ấy sẽ không cách gì cưỡng được mối tình của tôi với ‘người ấy.’ Chồng tôi bảo, “Anh bắt đầu ghen rồi đấy!” Mà bao nhiêu năm nay, anh ung dung tự tại, có bao giờ phải lo nghĩ chuyện ghen tuông gì đâu! Thế mới biết uy lực của ‘người ấy’ đối với vợ chồng chúng tôi to lớn đến nhường nào. Rồi như chuyện phải đến, anh cũng mon men bắt chước tôi, cũng phải lòng ‘người ấy.’

Từ ngày ‘người ấy’ xuất hiện, cuộc sống của gia đình chúng tôi thay đổi hẳn. Tất cả mọi việc đều xoay quanh ‘người ấy.’ Cả thế giới là một mệnh đề phụ, còn cùng đích sống của chúng tôi là ‘người ấy.’ Tuy ghen, nhưng chồng tôi cũng yêu ‘người ấy’ không kém. Có lẽ đây là một mối tình ba người đẹp nhất trên đời, khi hai người yêu nhau cùng phải lòng một người thứ ba.

Công bằng mà nói, ‘người ấy’ cũng méch tôi lắm. Ngay cả những hôm nóng nực, ‘người ấy’ vã mồ hôi như tắm, mà vẫn thích rút vào người tôi, tìm hơi. Khi đang khó chịu bực mình, nhưng nghe tiếng tôi văng vẳng trong phòng, thì người ấy vui vẻ lại ngay. Mỗi khi tôi ghé môi hôn lên má, thì ‘người ấy’ đáp lại nụ hôn của tôi bằng một nụ cười khế trong giấc ngủ êm.

Trước nay, người ta chỉ nói đến chuyện phải lòng người dựng, nhưng quên nói đến chuyện phải lòng người ‘không dựng,’ phải lòng người ruột thịt. ‘Người ấy’ tuy mới bước vào cuộc đời tôi, nhưng tôi cảm thấy như đã quen thuộc tự thưở nào, như một người thân mà tôi hằng thương quý. ‘Người ấy’ và tôi như đã có duyên với nhau từ kiếp trước. Một cái hạnh của Trời cho. Một tiền trí của hiện thực, một hừng sáng của ngày mai.

‘Người ấy’ quả thật ‘không dựng’ mà đến trong đời tôi, như một phép lạ siêu phàm. Một phép lạ mà tuy tôi được dự phần chính thức và đóng vai trò chủ động, vẫn cảm thấy như một thực thể ngoài sức hiểu biết của mình. Trong từng hơi thở của ‘người ấy’ ẩn chứa một huyền nhiệm thiêng liêng mà tôi không lý giải được. Mỗi giây phút cảm nhận sự hiện hữu của ‘người ấy’ làm cho tôi thăng hoa, hoan lạc.

‘Người ấy’ không dung làm cho tôi quá đổi hạnh phúc. Và quả thật, trước khi có ‘người ấy,’ tôi chưa bao giờ biết hạnh phúc tốt đỉnh có thể đơn giản đến như thế, có thể ngọt ngào, vô biên đến thế. Ai lại có thể ngờ một sự đổi đời toàn vẹn đến vậy?

cùng họ

‘Người ấy’ cùng họ với tôi, cái họ có dấu gạch nối ở giữa, nửa của chồng, nửa của tôi. Bây giờ, đã là người ở giữa chúng tôi, ‘người ấy’ như thực thể hóa cái gạch nối trong cái họ kép của chúng tôi. Đã có một chiếc cầu thực sự, bằng xương bằng thịt, nối kết hai chúng tôi.

Chồng tôi nhắc tôi mới nhớ. ‘Người ấy’ là người đầu tiên trong ba chúng tôi chính thức mang cái họ kép ấy về mặt pháp lý. Vợ chồng chúng tôi vẫn còn đang trong quá trình làm giấy tờ để ghép họ, tuy chúng tôi đã sử dụng họ kép một cách bán chính thức ngay từ ngày đính hôn. Chúng tôi hoan hỉ khi ‘người ấy’ chính thức hóa cái dòng họ song sắc tộc mà vợ chồng tôi ươm trồng.

Trong những ngày đầu tiên này, ‘người ấy’ cần tôi lắm. Tôi chọn gác bỏ tất cả để tăng tiu, tíu tíu với ‘người ấy’ cả ngày. Tôi rủ Mẹ tôi ngắm hai đồng điệu của ‘người ấy,’ mà tôi cho rằng có ‘phần vốn’ của Mẹ tôi. Tôi sẵn lòng hăng hái ăn tất cả những thức ăn quá béo và không hẳn hợp khẩu mà trước đây tôi không màng ăn, chỉ vì ‘người ấy.’ Đôi gò bồng đảo của tôi càng căng mạch sống, thì ‘người ấy’ của tôi càng hạnh phúc. Một quan hệ máu thịt mà chỉ khi thực sự bước vào, thì tôi mới hiểu nó thật tuyệt vời khôn tả dường bao.

‘Người ấy’ cùng họ với chúng tôi, nên được cả họ nhà tôi và nhà chồng yêu. Chúng tôi về nhà ở với Mẹ trong thời gian mới đón người ấy về, để Mẹ giúp chúng tôi một tay. Tôi lúc nào cũng hoan nghênh các anh chị em tôi thường xuyên ghé qua phòng, nựng nịu, hôn hít ‘người ấy.’ Bố Mẹ chồng tôi chưa chi đã cụng bịch, chuẩn bị trước cả tháng để đi máy bay, vượt Đại Tây Dương và Mỹ Quốc để sang thăm ‘người ấy.’

Có hôm, Bố chồng tôi đi làm về, ngồi mãi bên máy điện toán để ngắm ‘người ấy’ qua mạng webcam. Hôm khác, Bố Mẹ chồng tôi vừa ngắm ‘người ấy’ ngủ, vừa hồ hởi hát những bài ru con tiếng Pháp của xứ đồng hồ và sôcôla. Mẹ chồng tôi có lần không dùng được, đã đưa tay sờ lên màn hình, ước chi được nựng ‘người ấy.’

Mà tôi có nựng ‘người ấy’ cả ngày cả đêm, thì cũng chẳng bao giờ thấy thỏa. Tôi biết mình đã ‘nghiện’ ‘người ấy’ rất nặng – một cơn nghiện của càn khôn. Rồi có những lúc hồn mình dạt dào một tình cảm ngút ngàn cho ‘người ấy,’ tôi ôm ‘người ấy’ vào lòng, thủ thỉ:

- Em bé ơi! Mẹ thương con nhất trên đời!

Viết cho “Mùa Xuân Đầu Tiên” của Cung&Cung. Riêng tặng những người-Mẹ-lần-thứ-nhất.

Mê Con

mê con quên cả đêm ngày
mê con dép trẻ, chân giày chân không
mê con yêu-nhớ rờn rờn
mê con mắt mỗi, da bong, chân chùn
mê con, cắt tóc nửa chừng
ăn cơm nửa chén, bỏ lưng đi tìm
mê con nhắm mắt lim dim
mê con đồng điệu hốt tim mẹ hoài
mê con từng tiếng con cười
mê luôn tiếng khóc con đòi ôm con
mê con như núi mê non
như sông mê suối, mê mơn Thái Sơn
mê con mẹ ngủ chập chờn

thơ Trang Đài Glassey-Trần Nguyên

để nghe con thở, mẹ mơn man thêm
mê con, mê nhất trên đời
mê âm con tạo, mê lời ê a
mê con, con chính là nhà,
mẹ về mỗi bữa, mẹ xa khẽ khàng
mê nhất là mắt nai vàng,
con càng thơ dại, mẹ càng mê con

Trang sức khỏe

Bác Sĩ Nguyễn Ý Đức

Đời Sống và Stress

*“Quê người há chẳng phùng xanh mắt
Cảnh nghịch ai không chóng bạc đầu”
Trần Danh Án (1)*

Nếu các ông Nghị của Denver đồng ý thì nơi đây sẽ là một thành phố đầu tiên trên thế giới mà dân chúng được bảo vệ khỏi những khổ lực, căng thẳng.

Đó là nhờ ở nhà hoạt động Jeff Peckman với đề nghị “Initiative for Safety Through Peace”. Một sáng kiến an toàn trong hòa bình mà anh ta chuyển sang Hội Đồng Thành Phố để yêu cầu thảo luận, biểu quyết.

Jeff là thành viên của Đảng Luật Thiên Nhiên (Natural Law Party). Anh ta yêu cầu thành phố phải bảo đảm sự an bình của dân chúng bằng cách chấp nhận và cổ võ cho việc giảm căng thẳng của mọi người. Chẳng hạn đặt âm nhạc thư giãn nơi công cộng, cải biến phần ăn trưa của học sinh, tổ chức nhiều cơ hội để dân chúng cắm trại, vui đùa... sau những ngày làm việc vất vả...

Theo Jeff, “*căng thẳng (stress) là một loại rác rưởi mà thành phố phải hút bỏ*”.

Nghe thấy vậy, cụ Ba Phải Giao Chỉ phán rằng: “*Anh chàng này trẻ người non dạ vậy mà “lời lảng cũng có ný”. Ngoại cảnh rối loạn, tâm thân bất ổn thì đời sống làm sao mà an bình cho được*”.

Denver là thành phố trên năm trăm ngàn dân cư, với nhiều điều tốt: tội ác rất thấp, không khí trong lành, một năm có 300 ngày nắng ấm, 60% dân chúng ham học, có thể mượn sách ở thư viện. Phản ứng của các quan ông quan bà nghị viên về đề nghị của Jeff đều có vẻ rất “*căng*”.

Một ông nghị nói “*dân chúng bầu chúng tôi lên đâu có phải để bàn cãi, giải quyết cái đề nghị kỳ quặc, phù phiếm như vậy*”.

Một bà nghị khác than phiền “*Chúng tôi đang rất căng thẳng (stressed out) vì cái đề nghị điên khùng của anh ta*”.

Vậy thì stress là cái gì mà cần phải một điều luật để giải quyết. Và nguy hại của nó ra sao?

Stress trong đời sống không phải là điều mới lạ. Tổ tiên ta xưa kia cũng có những căng thẳng: sợ thú rừng ăn thịt; sợ nước lũ cuốn trôi; sợ thần linh trừng phạt. Nhất là sợ về nhà bị vợ cần nhằn vì đi săn không bắt được mồi. Lại phải ôm Trăng ngủ ghé đá ngoài trời... Và còn nhiều thứ sợ khác nữa.

Rồi tới thời đại văn minh ngày nay thì cũng có cả trăm thứ căng thẳng. Có người đã ví stress là hậu quả của nếp sống tiến bộ. Cuộc sống hàng ngày của ta như như chạy đua với nhiều đòi hỏi. Đa số những căng thẳng có liên hệ tới công việc làm ăn. Theo thống kê, con người hôm nay làm việc cả trăm giờ nhiều hơn vào vài chục năm về trước. Biết bao nhiêu nhu cầu cho gia đình, cho sức khỏe, cho an toàn cá nhân, tài chánh. Chúng ta có nhiều vấn đề cả ngàn lần nhiều hơn tổ tiên ta mà thời gian để giải quyết thì cũng chỉ có vậy.

Cô thư ký mới bị sếp lớn khiển trách, dọa cho nghỉ việc. Tim cô đập nhanh, cuống họng khô, nghẹn ngào không nói được. Tới về than phiền với chồng: “*Em đang bị stress đây*”

Một ông chủ bút bù đầu kiếm bài cho số báo cuối tuần, hít khói thuốc liên hồi, nhức đầu, mặt nhăn như bị rách cũng kêu đang bị stress.

Một bà chủ tiệm Phở đông khách, đêm tiền không kịp, thở dài, nói: “*Chán quá! em muốn sang tiệm vì công việc nhiều stress quá!*” Nhưng chẳng bao giờ thấy bà sang tiệm mà chỉ thấy mỗi buổi chiều mang tiền tươi đi gửi ngân hàng đều đều. Thực là trăm khó khăn đổ lên đầu stress. Stress đã là đề tài cho nhiều nghiên cứu khoa học từ cả thế kỷ nay.

Năm 1920, nhà sinh học uy tín Hoa Kỳ Walter Cannon đã tả căng thẳng như là một đáp ứng: “*chống cự hoặc bỏ chạy*”, để bảo toàn sinh mệnh - tả hay tẩu- (Fight or Flight). Bình thường thì phản ứng này giúp ta vượt qua khó khăn bằng sự gia tăng vài hóa chất trong cơ thể. Nhưng nếu liên tục, hóa chất cao sẽ đưa tới tác dụng không tốt.

Rồi phải đợi tới năm 1956, danh từ Stress mới được Y sĩ Gia Nã Đại gốc Áo Hans H Selye phổ biến trong quần chúng. Theo Selye, “*Stress là một phản ứng không đặc biệt của cơ thể trước một đòi hỏi nào đó. Nó là một phần của đời sống con người*”.

Nhà tâm lý học Mc Grath lại coi “*stress như một sự mất thăng bằng giữa đòi hỏi và khả năng đáp ứng. Khi đáp ứng không thỏa đáng sẽ có hậu quả không tốt*”.

Một tác giả khác, Richard Lazarus cho “*stress là một diễn tả chủ quan từ tâm trí, nên nó xuất hiện tùy theo cách nhìn của con người với sự việc*”.

Nói một cách giản dị thì stress là đáp ứng của ta trước một khó khăn xảy đến với ta.

Vì thế, trước cùng một biến cố mà người này cho là căng thẳng thì người khác lại cho là bình thường. Chẳng khác gì miếng filet mignon tốt với

người thiếu hồng cầu thì lại không tốt với người dị ứng với thịt bò. Hoặc việc tranh luận với bà vợ về bát canh cua quá mặn không có gì là stress. Nhưng sự tức giận, đập bàn đập ghế mới là stress. Vào một thời điểm nào đó, chúng ta ai cũng có stress. Cũng như ai cũng có thể bị cảm lạnh, nhức đầu. Cảm lạnh, nhức đầu không ở lại lâu. Nhưng stress có thể làm phiền ta cả tuần, cả tháng. Có khi lâu hơn và có thể hủy hoại ta.

Nhóm nghiên cứu bên Nga đã thử nghiệm khả năng chịu đựng ghen tuông của một chú chuột. Họ chia cách một cặp vợ chồng chuột vào hai cái lồng. Cho một chuột đực lạ vào lồng có chuột cái. Anh chồng tức điên lên mỗi khi thấy vợ mình âu yếm với tình lang mới mà không làm gì được để cứu bò. Mấy tháng sau chú ta chết vì bệnh tim mạch, mặc dù vẫn được ăn uống đầy đủ.

Rõ là:

“ Giết nhau chẳng cái dao cầu

Giết nhau bằng cái u sầu, độc chưa”

- Cung Oán Ngâm Khúc.

Nhưng không phải stress bao giờ cũng không tốt. Vừa phải, stress là những kích lệ, thử thách mà khi vượt qua ta thấy phấn khởi. Horace đã từng phát biểu: *“Khó khăn làm phát lộ thiên tài; sự thịnh vượng làm chìm đắm nó”*.

Cho nên ít quá thì buồn chán mà nhiều quá thì khó khăn. Trung dung là tốt.

Một nhà tâm lý học đã ví: kiếm cái trung dung trong căng thẳng chẳng khác khi lên dây đàn. Quá chùng không ra tiếng mà quá căng lại đứt dây.

Có những dấu hiệu báo trước sự xuất hiện của stress:

-Một cảm giác buồn buồn;

-Một bồn chồn, lo âu, bất an;

-Trong người thấy như khó chịu, nhạy cảm, dễ gây gổ, tức giận;

-Rã rời mệt mỏi, kém tập trung, kém suy nghĩ, không quyết định.

Rồi:

-Lơ là, trễ nải trong công việc;

-Tự cô lập với bạn bè, sinh hoạt xã hội;

-Ám ảnh với những ý nghĩ tiêu cực;

-Mất ăn mất ngủ; chóng mặt nhức đầu; hay đau vặt; huyết áp lên cao, nhịp tim nhanh chậm bất thường...

-Lạm dụng rượu, thuốc để giải tỏa khó khăn...

Khi có những dấu hiệu này thì chẳng nên chờ đợi tự chúng tan đi. Mà cần kiếm thầy kiếm thuốc.

Cố vấn tâm lý. Cán bộ xã hội. Thầy thuốc tâm thần.

Thuốc tây, dược thảo. Lại còn kinh nghiệm cha ông, vợ-chồng đóng cửa chỉ dẫn cho nhau. Thiếu gì mà cũng hiệu nghiệm. Nhưng chớ mượn rượu tiêu sầu, lấy việc chích hồng phiến, bạch phiến làm vui.

Ngoài ra, mỗi người có cách riêng để giải quyết stress vì ảnh hưởng của nó tùy theo trường hợp. Đẹp người xấu ta. Vui buồn tùy cảm nhận. Việc nặng nhẹ tùy khả năng chuyên môn.

Nhưng Stress trở thành có vấn đề khi ta để nó lôi cuốn ta đi.

“ Lòng người thì có hạn, ước muốn thì vô cùng.

Lấy cái có hạn mà theo cái vô cùng: Nguy hại thay!”

Rồi bất mãn, trầm cảm, buông xuôi.

Sao ta không tự lượng sức mình. Chẳng nên *“có quá”* để rồi thành *‘quá cố’!!!*

(1) *Thơ Trần Danh Ấn*

Khi theo hầu Vua Lê Chiêu Thống ở bên Tàu

Thơ Phạm Kim Luân

Xưa...

Thương em khô tóc nắng hè

Chiều qua trời bỗng rớt rề đồ mưa

Đêm nằm thom ngát mơ xưa

Bên hè mộng mị gió đưa dật dờ

Thấy ta đứng ngó, em chờ

Thấy em cái thuở còn vờ ngây thơ

Nay về ẩn một xó trời

Như sao nhấp nháy, thần thờ ta trông

Phạm Kim Luân SG 11/4/1976

Cười chút chơi

KHÔNG CẦN BIẾT

Trong cuộc họp thượng đỉnh Malta, một phụ tá của chủ tịch CSVN hỏi một phụ tá của tổng thống Mỹ:

- Trung bình mỗi công nhân nước ông kiếm một tháng bao nhiêu đô la ?
- Khó có con số chính xác , nhưng có thể nói khoảng một ngàn năm trăm đô.
- Thế anh ta tiêu trung bình mỗi tháng bao nhiêu ?
- Khoảng một ngàn đô .
- Còn năm trăm đô la thừa để làm gì ?
- Cái đó chúng tôi không cần biết. Thế còn trung bình mỗi công nhân VN kiếm bao nhiêu một tháng ?
- Khoảng một triệu đồng VN.
- Anh ta tiêu trung bình bao nhiêu một tháng ?
- Khoảng năm triệu đồng .
- Thế bốn triệu đồng thiếu lấy đâu ra ?
- À , cái đó chúng tôi cũng không cần biết !

HAI LÝ DO

Một cán bộ cộng sản có nhiều tuổi đảng làm đơn xin đi định cư ở nước ngoài. Anh ta được gọi đến sở di trú và xuất cảnh. Viên trưởng cơ quan này rất đỗi ngạc nhiên, bèn gọi anh ta vào phòng riêng để thẩm vấn và hỏi :

- Một đảng viên thâm niên như đồng chí tất phải có lý do đặc biệt gì mới muốn rời bỏ quê hương XHCN tốt đẹp như nước ta chứ ?

Anh cán bộ trả lời:

- Thừa đồng chí, vì hai lý do. Nguyên đêm qua có anh bạn rủ tôi rằng khi chế độ cộng sản sụp đổ thì các tên cộng sản như tôi và anh ta sẽ bị nhân dân treo cổ là cái chắc! Tôi sợ quá nên xin ra đi. Viên trưởng cơ quan cười cười, vỗ vai anh chàng cán bộ, rồi nói trấn an:
- Tôi bảo đảm với đồng chí là chế độ này không thể nào lung lay được. Xã hội Chủ nghĩa sẽ tồn tại muôn năm...

Anh cán bộ cướp lời :

- Thừa đồng chí, đó chính là lý do thứ hai mà tôi xin ra nước ngoài để định cư đấy ạ!

HỌC TIẾNG ANH

Một ông già ngồi trên ghế đá tại một công viên ở Moscow, đang học tiếng Anh thì một nhân viên KGB đi qua. Tên công an nhìn ông lão, rồi hỏi:

- Ông già rồi, làm gì còn cơ hội đến nước Anh mà học tiếng đó làm gì?

Ông già đáp:

- Ông nói đúng. Tuy nhiên khi tôi lên Thiên Đàng thì ở đây cũng nói tiếng Anh vậy.

Tên công an cười khẩy hỏi:

- Tại sao ông biết sẽ lên Thiên Đàng? Có thể ông xuống địa ngục thì sao?

Ông già thủng thẳng đáp:

- Cũng không sao! Vì tôi đã biết nói tiếng Nga rồi!

ĐIỆN THOẠI LIÊN LẠC VỚI ĐỊA NGỤC

Trong một dịp viếng thăm Moscow, thủ đô của Liên Bang Sô Viết, ông Nixon ngạc nhiên thấy có một chiếc điện thoại công cộng đề là “điện thoại dành riêng để liên lạc với Địa Ngục, giá 30 xu một phút.” Nixon dùng thử cái điện thoại đó và quả nhiên có thể nói chuyện được với quỷ sứ ở Địa Ngục.

Khi trở lại Hoa Kỳ ông ta thấy cũng có một cái điện thoại như vậy, nhưng đề giá là 3000 mỹ kim một phút. Thấy giá cả chênh lệch một cách quá đáng, Nixon gọi dây nói chất vấn người điều hành máy điện thoại:

- Cùng loại điện thoại như vậy ở Liên Bang Sô Viết tôi chỉ phải trả 30 xu một phút tại sao ở đây lại đắt như vậy?
- Vì ở đó là “local call”, thừa ngài.

VỀ THEO Tr í Nhớ...

m ột ông nọ vào trong phòng triển lãm tranh để coi tranh, bỗng ông giật mình bởi vì thấy một bức tranh vẽ hình người đàn bà khỏa thân giống vợ của mình, ông liền vội vã về nhà giận dữ hỏi bà ta:

- Có phải em làm người mẫu cho thằng cha họa sĩ kia vẽ hình khỏa thân không ?
- Đâu có đâu, em đâu bao giờ làm người mẫu cho thằng cha họa sĩ đó, chắc là ông ta vẽ theo trí nhớ thôi... KHÓ TÍNH?

Một ông phàn nàn với đồng nghiệp:

- Phụ nữ thật khó tính. Năm ngoái, vợ tôi báo tin sắp được làm mẹ, tôi tặng cô ta bó hoa. Vậy mà hôm qua, tôi báo tin sắp được làm bố một đứa bé nữa, cô ta lại đập cán chổi vào đầu tôi!

Giải trí có giải thưởng SUDOKU

Luật chơi: Có tất cả 5 lần (9 hàng, 9 cột và 9 khung). Số từ 1 đến 9 chỉ được xuất hiện một lần ở mỗi hàng, mỗi cột và mỗi khung.

Giải thưởng: giải đáp đúng sẽ được tặng nửa năm báo VNNS (4 số). Giải trúng quý độc giả cũng có thể gửi tặng người thân. Đáp số xin gửi về địa chỉ tòa soạn trước ngày 10-10-2022.

Độc giả trúng giải thưởng:

			6	2																
		7				1								9	8					
	8			3		4							6			8				
2													6							
		8				2									4			2		
4													7							
	9			6		3									1		3			7
		4				5									8				1	
			5	7				5	3							6	9			
						6		4		5										
								9	7											
						1		5		3										
			5	3				2	9					8	7					
		8				1							9						4	
	5			4		2							6			1			8	
8													5							9
		7				3								6					1	
6														3						6
	4			9		6									9		5			4
		1				7										1				6
			2	7													3	2		

Mẫu giới thiệu VNNS đến gia đình bè bạn

- tên người giới thiệu:.....
- số độc giả: .....
- địa chỉ: .....
- giới thiệu độc giả mới tên: .....
- địa chỉ: .....

Vliet Service

Reparatie van koelcel, vnescel, koelapparatuur, airco, sofijsmachine, ventilatie, keuken afzuiginstallatie,

verwarmingsketels, geyser, boiler, friteuse, opwarming-apparatuur, magnetron, oven, vaatwasmachine, gasapparatuur, koffie-espresso, luchtbehandelingskast, zak filters, koolstof filters.

Verkoop van horeca-apparatuur.

Contact: Dhr. Vliet Nguyen

Tel. 030-2688630 - Mob. 06-44464380

Thông báo Giải thi "AVVN's Got Talent"

Trong dịp Tết Quý Mão 2023 Ban Chấp Hành Cộng Đồng sẽ tổ chức cuộc thi tìm tài năng trong cộng đồng cho mọi lứa tuổi. Đề tài: thi, ca, múa, ảo thuật. Các thí sinh có thể quay phim tác phẩm của mình gửi về ban tổ chức qua hình thức clip, youtube, v.v... (ngôn ngữ: tiếng Việt, tiếng Hòa Lan hoặc tiếng Anh) trước ngày 25-12-2022 qua em ail: info@congdonghoalan.com. Muốn biết thêm chi tiết xin liên lạc qua số: 0638544847.

Chúng tôi sẽ vận động các nhà tài trợ để phát các giải thưởng sau đây:

- giải nhất: €300.-
- giải nhì: €200.-
- giải ba: €100.-

AVVN's

Ban giám khảo gồm có:

- * chị Hương (Zevenaar): trưởng ban văn nghệ chùa Vạn Hạnh
- * chị Lily (Den Bosch): ballet dancer
- * anh Quang (Etten-Leur): break dancer

Danh sách độc giả đóng tiền báo tính từ ngày 14-06-2022 đến ngày 07-09-2022

stt	ngày trả tiền	tên độc giả	vùng	sđg	số tiền	ghi chú
01	14-06-2022	Le Phu	Den Bosch	272	€ 30.-	
02	15-06-2022	K.N. Duong	Druten	394	€ 30.-	
03	16-06-2022	V.N. Tran	Drunen	267	€ 30.-	
04	25-06-2022	Nguyen Trung Huan	Bergen op Zoom	243	€ 100.-	ủng hộ €10.-
05	29-06-2022	T.T. Doan Le	Arnhem	892	€ 30.-	
06	30-06-2022	Hoang Van Thanh	Hoorn	790	€ 30.-	
07	02-07-2022	T.A. Nguyen	Leeuwarden	449	€ 30.-	
08	07-07-2022	T.D. Nguyen	Leiden	733	€ 30.-	
09	18-07-2022	VH Kieu	Nijmegen	861	€ 30.-	
10	24-07-2022	Le Thanh Phong	Veenendaal	745	€ 35.-	
11	08-08-2022	Tonny Panning	Purmerend	294	€ 300.-	*
12	30-08-2022	TV Thai-Ta	Goirle	718	€ 30.-	
13	06-09-2022	M.A. Ho	Bergen op Zoom	244	€ 30.-	
14	07-09-2022	V B Nguyen	Nijmegen	375	€ 30.-	

* **Ghi chú:** Độc giả Tonny Panning tài trợ giải nhất AVVN's Got Talent

Thơ Trần Hoàng Yến

MẸ LÀ TẤT CẢ

Nhớ ngày còn bé tí
Con theo mẹ lấy hàng
Con ngồi giữ giỏ thuốc
Còn mẹ đi lấy hàng

Con theo mẹ ngược xuôi
Chỉ vì bán thuốc tây
Mẹ vào tù ra khám
Lặn lội vì các con

Rồi ngày con khôn lớn
Con đi lập gia đình
Con trở thành người mẹ
Cũng tận tụy vì con

Mới biết thương mẹ nhiều
Có đôi khi cũng hờn
Hai mẹ con giận nhau
Nhưng rồi suy nghĩ lại

Mẹ mà không còn nữa
Lấy ai để sẻ chia
Người mẹ là chỗ dựa
Cho mái ấm gia đình

Ai ơi hãy thương mẹ
Bởi mẹ là tất cả
Ai còn cha, còn mẹ
Còn có chỗ quay về

Mẹ là vàng trắng sáng
Ai cũng chỉ có một
Người mẹ ở trên đời

